

ECONOMISCH BELANG VAN DE ZEEHAVENS Haven van Brugge-Zeebrugge

Boekjaar 2001

Nationale Bank van België
Agentschap Gent

NBB-GN • Geraard de Duivelstraat 5 • BE-9000 Gent

De heer Erik BLOMME

Directeur-ingenieur

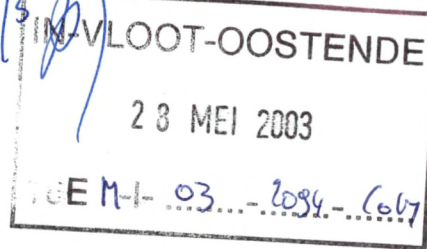
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Administratie Waterwegen en Zeewezen

Afdeling Vloot

Sir Winston Churchillkaai 2

8400 OOSTENDE

BIB
melde à DT
dat we dit
in onze BIB
gekke

uw schrijven van

uw kenmerk

ons kenmerk

GN/XX/199/SG/MV

uw correspondent

Secretariaat

Tel. 09 267 62 11

Fax 09 267 63 90

E-mail : gentsg@nbb.be

datum

2003-05-22

Geachte heer

Jaarlijks publiceert de Nationale Bank van België rapporten over het economisch belang van de Belgische zeehavens Antwerpen, Brugge-Zeebrugge, Gent en Oostende.

Ik heb het genoegen u in bijlage een exemplaar toe te sturen van onze studie

"Economisch belang van de zeehavens - haven van Brugge-Zeebrugge - boekjaar 2001".

samen met de methodologische toelichting.

Deze studie geeft een overzicht van de prestaties van de haven van Brugge-Zeebrugge op het gebied van toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen. In dit rapport wordt tevens het economisch belang van de andere havens kort toegelicht.

Alle verslagen kunt u raadplegen op onze website www.nbb.be.

Hoogachtend

Ph. Bogaert
zeteldirecteur Gent

Nationale Bank van België n.v.
Agentschap Gent
Geraard de Duivelstraat 5
BE-9000 Gent
Tel. +32 9 267 62 11 - Fax +32 9 267 63 90
www.nbb.be

BTW BE 203 201 340
HRB 22 300

VOORWOORD

Sedert 1997 publiceert de Nationale Bank van België een rapport getiteld: "Het economisch belang van de haven van Brugge-Zeebrugge".

Hierin wordt getracht de directe bijdrage te bepalen van de haven van Brugge-Zeebrugge tot de Belgische economie in termen van toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid, investeringen en bijdrage aan de inkomsten van de overheid.

Deze zevende versie van het rapport loopt over het boekjaar 2001 en bevat naast bovenvermelde elementen eveneens een beknopte analyse van een aantal financieel-economische ratio's. Tevens worden enkele gegevens uit de sociale balans toegelicht.

Voorname economische grootheden worden berekend op basis van de bij de Balanscentrale neergelegde jaarrekeningen van de in de havenzone van Brugge-Zeebrugge gevestigde bedrijven. De gegevens van de overheidssector worden bekomen door rechtstreekse bevraging.

De voorbije jaren werd in gezamenlijk overleg tussen de Vlaamse Havencommissie, de vertegenwoordigers van de respectieve havenbesturen (Antwerpen, Gent, Oostende en Brugge-Zeebrugge) en de Nationale Bank van België de geografische afbakening en de methodologie van de diverse havenstudies verder verfijnd en vastgelegd. De bekomen resultaten voor de verschillende havens zijn dan ook vergelijkbaar.

De binnen de Nationale Bank van België gemaakte havenstudies vormen voor de Vlaamse Havencommissie het uitgangspunt om tot een totaalbeeld te komen van de havens.

Bij het inwinnen van de informatie voor deze studie kon gerekend worden op de goede samenwerking met diverse openbare instanties en bedrijven. Naar hen gaat onze oprechte dank uit.

Gent, april 2003

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	2
INHOUDSTAFEL	3
I SYNTHESE HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	4
2 GEOGRAFISCHE AFBAKENING VAN HET HAVENGEBIED	7
3 OVERZICHT VAN DE RESULTATEN	9
3.1 Maritiem goederenverkeer	9
3.2 Toegevoegde waarde	10
3.3 Loontrekkende werkgelegenheid	13
3.4 Investerings	16
3.5 Sociale balansen	18
3.6 Financieel-economische ratio's	19
3.7 Bedrijfs grootte	20
3.8 Resultaten havenzone Zeebrugge en havenzone Brugge	20
3.9 Bijdrage aan de overheidsinkomsten	21
4 SYNTHESE BELGISCHE ZEEHAVENSTUDIES 2001	22
TABELLEN	23
GRAFIEKEN	25

1 SYNTHESE HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE

	1995	2000	2001	procentuele wijziging 2001/2000
Toegevoegde waarde (miljoenen euro)				
Particuliere sector	643,0	707,1	723,1	+ 2,3
Openbare sector	76,7	116,2	117,6	+ 1,2
Haven van Brugge-Zeebrugge	719,7	823,3	840,6	+ 2,1
Loontrekkende werkgelegenheid (VTE)				
Particuliere sector	9.448	8.663	8.590	- 0,8
Openbare sector	2.222	2.712	2.633	- 2,9
Haven van Brugge-Zeebrugge	11.670	11.375	11.223	- 1,3
Investerings (miljoenen euro)				
Particuliere sector	214,8	104,9	95,5	- 9,0
Openbare sector	27,9	75,9	28,5	- 62,4
Haven van Brugge-Zeebrugge	242,7	180,8	124,0	- 31,4
Bijdrage aan de overheidsinkomsten	-	362,0	377,2	+ 4,2
(miljoenen euro)				

Het maritiem goederenverkeer in de haven van Brugge-Zeebrugge lag met 32,1 miljoen ton 9,6 pct. lager dan het recordjaar 2000.

De toegevoegde waarde gerealiseerd door de haven in 2001 totaliseerde een bedrag van ongeveer 841 miljoen euro en steeg daarmee met 2,1 pct. in vergelijking met boekjaar 2000 (nationaal +4,1 pct.).

De particuliere sector binnen de havenzone van Brugge-Zeebrugge genereerde een toegevoegde waarde van ongeveer 723 miljoen euro of een stijging van ongeveer 2,3 pct. ten opzichte van het recordjaar 2000. Terwijl de diensten inzake toegevoegde waarde met 1,9 pct. stegen, nam de industrie met 2,5 pct. toe.

De diensten realiseerden een toegevoegde waarde van ongeveer 253 miljoen euro. Het relatief aandeel van de diensten in de totale toegevoegde waarde van de haven van Brugge-

Zeebrugge daalde lichtjes van 30,2 naar 30,1 pct. De belangrijkste bedrijfstakken waren goederenbehandelaars (10,6 pct.) en wegvervoer (8 pct.).

De toegevoegde waarde steeg tegenover vorig jaar met ongeveer 14,5 pct. bij de andere diensten. Bij het wegvervoer was er een daling van ongeveer 3,6 pct.

De gezamenlijke toegevoegde waarde van de industrie in boekjaar 2001 bedroeg ongeveer 470 miljoen euro. Het relatief aandeel van de industrie in de totale toegevoegde waarde gerealiseerd in de haven van Brugge-Zeebrugge steeg lichtjes van 55,7 naar 55,9 pct. De uitschieters waren elektronica (17,8 pct.), andere industrie (11,5 pct.) en energie (9 pct.).

Belangrijke stijgingen in de toegevoegde waarde waren er vooral bij *energie* (+6,4 pct. of +4,5 miljoen euro), *elektronica* (+9,9 pct. of +13,4 miljoen euro) en *visserij* (+27,3 pct. of +6 miljoen euro). Achteruitgang werd vooral vastgesteld bij *metaalverwerkende nijverheid* (-15,4 pct. of -6,2 miljoen euro) en *andere industrie* (-8,3 pct. of -8,7 miljoen euro).

In de toptien van de bedrijven met de grootste toegevoegde waarde werd een totaal van ongeveer 350 miljoen euro bereikt, ongeveer 41,6 pct. van de totale toegevoegde waarde. De topdrie bedrijven, nl. Philips, Sea-Ro Terminal en Fluxys, hadden een gezamenlijk aandeel van ongeveer 25,8 pct. van de totale toegevoegde waarde.

De toegevoegde waarde gerealiseerd door de openbare sector totaliseerde ongeveer 118 miljoen euro. Ten opzichte van vorig jaar was dat een stijging met 1,2 pct. of +1,4 miljoen euro.

Vanaf het boekjaar 1996 werden de cijfergegevens i.v.m. de loontrekkende werkgelegenheid in de jaarrekeningen uitgedrukt in voltijdse equivalenten. De totale werkgelegenheid in de havenzone van Brugge-Zeebrugge wordt uitgedrukt als de som van het aantal vaste én het aantal tijdelijke personeelsleden. Hierdoor ontstond er een breuk met de tewerkstellingscijfers die slaan op het boekjaar 1995.

De loontrekkende werkgelegenheid in de haven van Brugge-Zeebrugge daalde met 152 personen (uitgedrukt in VTE) of -1,3 pct. In het havengebied waren in 2001 11.223 personen tewerkgesteld, waarvan 8.590 in de particuliere sector en 2.633 in de openbare sector. Dit betekende een daling in de particuliere sector van 73 personen (-0,8 pct.). De openbare sector daalde met 79 personen (-2,9 pct.).

De diensten namen af met 13 personen of -0,3 pct. De afname in de diensten werd vooral veroorzaakt door de combinatie van de personeelsvermindering bij het wegvervoer (-75) en de *goederenbehandelaars* (-68) en anderzijds de vermeerdering bij de *andere diensten* (+81) en de *rederijen* (+34).

De loontrekkende werkgelegenheid in de industrie daalde met 60 personen en dit vooral in de *andere industrie* (-53).

De toptien van de werkgelegenheid in de haven van Brugge-Zeebrugge omvatte 3.036 personen (27 pct. van het totaal). De koplopers in loontrekkende werkgelegenheid waren Philips, Sea-Ro Terminal en Pieters visbedrijf.

Op het vlak van de investeringen was 2001 voor de haven van Brugge-Zeebrugge een daljaar.

De investeringen daalden met 31,4 pct. tegenover vorig boekjaar tot 124 miljoen euro (nationaal +0,8 pct.).

Van de totale investeringsinspanning was er 77 pct. afkomstig uit de particuliere sector of 96 miljoen euro. De investeringen van de openbare sector bedroegen 29 miljoen euro. Dit was voor de openbare sector een daling van 62,4 pct. of 47 miljoen euro minder dan vorig jaar.

In 2001 investeerden de diensten voor ongeveer 48 miljoen euro, dit is 1,8 pct. minder dan vorig jaar. De investeringen in de industrie bedroegen eveneens 48 miljoen euro of 15,2 pct. minder dan vorig jaar.

Het aandeel van de toptien bedrijven in het totale investeringsbedrag van de haven bedroeg ongeveer 37,4 pct. De topdrie bedrijven hadden een aandeel van 18 pct. of 22 miljoen euro in de globale investeringen.

Volgens bedrijfsgrootte geanalyseerd waren er 43,5 pct. grote ondernemingen terwijl de overige 56,5 pct. kleine en middelgrote ondernemingen (Kmo's) waren. De grote ondernemingen waren goed voor 87,6 pct. van de toegevoegde waarde, 82,4 pct. van de loontrekkende werkgelegenheid en 84,9 pct. van de investeringen gerealiseerd door de particuliere sector in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

Tenslotte werd de bijdrage van de haven van Brugge-Zeebrugge aan de inkomsten van de overheid (Staat, Gewest, lokale overheden en Sociale Zekerheid) voor 2001 geraamd op 377,2 miljoen euro. Hierin was begrepen de in de haven gegenereerde vennootschapsbelasting, personenbelasting, sociale bijdragen, roerende voorheffing, BTW, registratie- en douanerechten, accijnzen en andere diverse bedrijfsheffingen.

2 GEOGRAFISCHE AFBAKENING VAN HET HAVENGEBIED

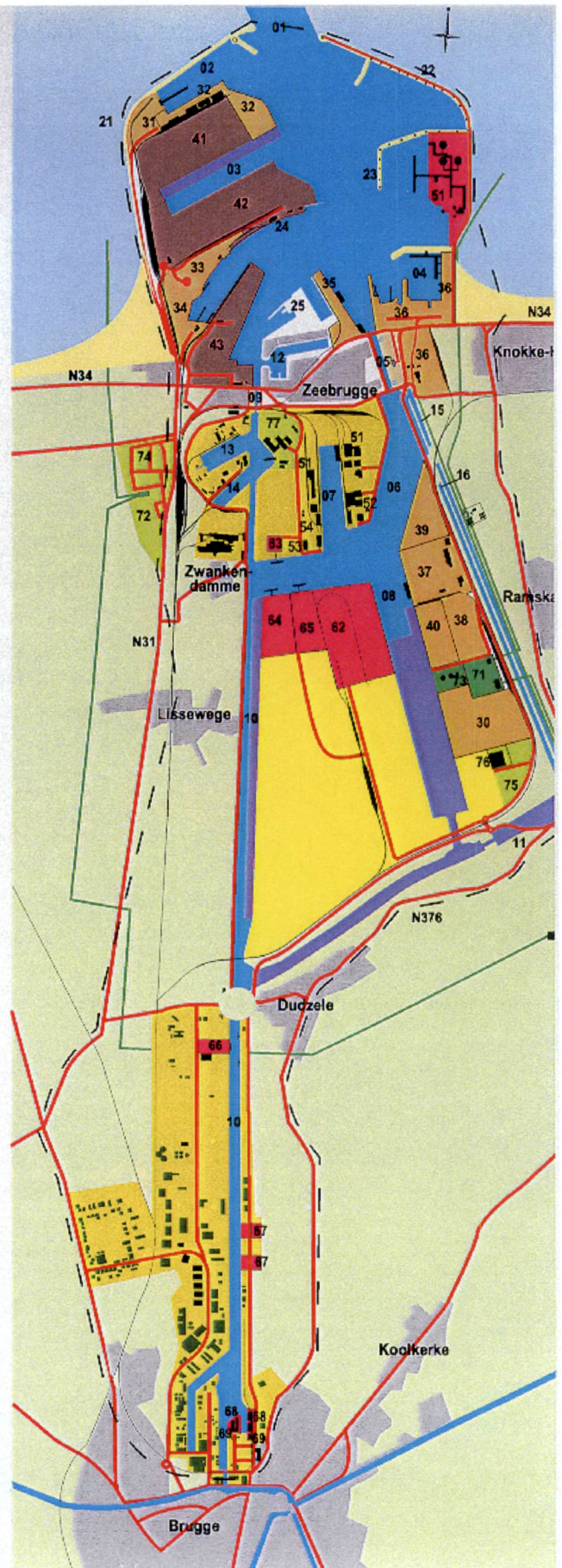
Naar analogie van de andere havenstudies wordt voor de geografische afbakening van de havenzone van Brugge-Zeebrugge gesteund op het Koninklijk Besluit van 2 februari 1993 over de Overdracht van de verschillende havengebieden van de Staat aan het Vlaams Gewest. De havenzone wordt daar omschreven als het gebied begreind door:

Het havengebied wordt hierna visueel voorgesteld op de bijgevoegde kaart. Het havengebied kan ingedeeld worden in twee zones : ten noorden van de Herdersbrug heeft men de havenzone Zeebrugge; ten zuiden hiervan de havenzone Brugge.

- ten noorden :
 - de Noordzee, met als grens de westelijke en oostelijke dam van de Buitenhaven en de verbindingsslijn tussen de damkoppen;
- ten oosten :
 - de De Maerestraat tussen de Zeedijk en de Kustlaan N34;
 - de rijksweg N300 tot snijding met N376;
 - de rijksweg N376 tot snijding met R30;
- ten zuiden :
 - de rijksweg R30 tussen de snijding met N 376 en de Krakelebrug;
- ten westen :
 - de spoorweg tussen de Krakelebrug en de snijding met het verlengde van de geplande N31 a;
 - de N31 a tussen voormelde snijding en de Kustlaan N34;
 - de Baron de Maerelaan tussen de Kustlaan N34 en de Zeedijk.

- 01 Pas van het Zand
- 02 Wielingendok
- 03 Albert II-dok
- 04 Britanniadok
- 05 Pierre Vandammesluis
- 06 Verbindingsdok
- 07 Noordelijk Insteekdok
- 08 Zuidelijk Kanaaldok
- 09 Visartsluis
- 10 Boudewijnkanaal
- 11 Ontworpen Noorderkanaal
- 12 Prins Albertdok
- 13 Prins Filipsdok
- 14 Oud-Ferrydok
- 15 Leopoldkanaal (Afleringskanaal)
- 16 Schipdonkanaal (Afleringskanaal)
- 21 Westdam
- 22 Oostdam
- 23 L.N.G.-dam
- 24 Leopold II-dam
- 25 Marinebasis
- ROLL-ON/ROLL-OFF BEHANDELING**
- 30 Toyota Terminal
- 31 C.T.O. - Hessenatie Terminal
- 32 Sea-Ro Terminal
- 33 P&O - North Sea Ferries Terminal
- 34 P&O - Stena Line Terminal
- 35 Sea-Ro Terminal (Zweedse Kaai)
- 36 Sea-Ro Terminal (Britanniaterrain - Minervaplein)
- 37 Sea-Ro Terminal (Canadaterminal)
- 38 W.P.S.
- 39 Wallenius terminal
- 40 Sea-Ro Terminal
- CONTAINERBEHANDELING**
- 41 Ontworpen Container Terminal
- 42 Flanders Container Terminals (Seaport - Katoen Natie)
- 43 Ocean Container Terminal Hessenatie Zeebrugge
- STUKGOEDBEHANDELING**
- 51 Polyvalente terminal C.T.O.
- 52 Fruitterminal B.N.F.W. (Sea-Invest)
- 53 Flanders Cold Center (Sea-Invest)
- 54 Fruitterminal A.F.T. (Sea-Invest)
- BULKBEHANDELING**
- 61 L.N.G.-terminal (Distrigas)
- 62 Z.B.M. terminal
- 63 Tameco
- 64 Zand en Grint terminal (Hanson De Vreesse&D'Hoore)
- 65 Zand en Grint terminal (Nieuwpoortse handelsmaatschappij)
- 66 Nieuwpoortse Handelsmaatschappij
- 67 Alzagri
- 68 Seaport Traffic
- 69 Agence Maritime Minne
- DISTRIBUTIE (gas)**
- 71 Zeepipe-terminal (Statoli)
- 72 Interconnector-terminal (Interconnector Baczee)
- 73 Piekbessnoeiingsinstallatie (Distrigas)
- DISTRIBUTIE (andere)**
- 74 Transportzone Zeebrugge (T.Z.Z.)
- 75 Distributiekantoor Zeebrugge (D.P.Z.) (Sea Park)
- 76 Bridgestone - Firestone
- 77 European Fish Centre (E.F.C.) (Zeebrugse Visveiling ZV)
- Geplande havenzone
- Bestaande waterwegen of dokken
- Waterwegen en dokken in uitvoering of gepland
- Woonzones
- Wegenis
- Spoorwegen
- Aardgasleiding
- Wind turbines
- Radartoren
- Gebouwen
- Ro-ro Installaties
- Steigers
- Herdersbrug

Afbakening havengebied — —

3 OVERZICHT VAN DE RESULTATEN

3.1 MARITIEM GOEDERENVERKEER¹

Daling na recordjaar

Het maritiem goederenverkeer daalde van 35,5 miljoen ton in 2000 tot 32,1 miljoen ton in 2001. Tegenover het recordjaar 2000 was dit een daling van 9,6 pct. Inzake de samenstelling van het goederenverkeer werd zowel voor de stukgoederen (-7,1 pct.) als voor de vloeibare producten (-18,3 pct.) en de stortgoederen (-19,6 pct.) een vermindering genoteerd.

STUKGOEDEREN

Het relatief belang van de stukgoederen in het maritiem goederenverkeer bedroeg 80,9 pct. Binnen de stukgoederen werd volgend onderscheid gemaakt:

Roll-on/roll-off

Met een relatief belang van 44,7 pct. in het totaal goederenverkeer was de roll-on/roll-off de belangrijkste component in de haven van Brugge-Zeebrugge. In 2001 is het overslagcijfer (14,3 miljoen ton) gedaald met 6,6 pct. Het intra-Europese verkeer Oost-West tussen het Verenigd Koninkrijk, Ierland en het continent verminderde. Mede door het hoge pond verliep het verkeer daarenboven onevenwichtig met ladingsaanbod naar Groot-Brittannië maar met een problematische retourlading. De veelheid aan verbindingen zowel op de korte route als op de middellange en lange routes gekoppeld aan een hoge frequentie bleef de belangrijkste troef voor de haven. Naar vervoersmiddelen merkte men een spectaculaire verschuiving van de trailer naar de container. Dit had gevolgen voor de transportmodi, de havencapaciteit en terminaluitrustingen. De handel Noord-Zuid, met Scandinavië en het Iberische schiereiland, kende een verdere opgang en marktpenetratie.

Het intercontinentaal verkeer omvatte voornamelijk het verschepen van personenwagens. Meer dan 400 grote autoschepen deden de haven aan naast de talrijke autoschepen ingezet voor het shortseaverkeer. In 2001 werden er meer dan 1.250.000 nieuwe wagens overgeslagen. Daarmee werd de eerste plaats in deze goederencategorie in Europa (vlak voor Bremerhaven) ingenomen.

Containers

Met een overslagcijfer van 10,6 miljoen ton was het relatief belang van het containerverkeer 33 pct. Vergeleken met vorig jaar was de daling bij de containers 8,8 pct. Vooral op het Verre Oostenvaargebied waren de gevolgen bijzonder merkbaar. Het globaal containervolume bestond uit 875.926 TEU (Twenty feet Equivalent Unit of 20-voet containers) of min 9,3 pct. tegenover vorig jaar.

Andere stukgoederen (conventionele ladingen)
Conventioneel stukgoed daarentegen nam toe met 5,2 pct. tot iets meer dan 1 miljoen ton (relatief belang: 3,2 pct.). De behandeling van fruit vanuit Nieuw-Zeeland en Centraal-Amerika alsook de aanvoer van pulpladingen voor de papierindustrie vormden de voornaamste bijdragen tot de groei. De aanvoer naar en de distributie vanuit Zeebrugge van vers fruit en fruitsappen kende een groei van om en bij de 20 pct.

¹ Bron: Havenbestuur van Brugge-Zeebrugge (mbz)

VLOEIBARE PRODUCTEN

Het relatief belang van de vloeibare producten in het maritiem goederenverkeer bedroeg 12,9 pct. Tegenover 2000 was er een daling met 18,3 pct. Dit was het resultaat van een vermindering met 43,9 pct. voor het aardgas. Anderzijds was er een toename met 25,9 pct. voor de geraffineerde olieproducten. Door de openstelling van de energiemarkt heeft Distrigas de Methania ingezet voor de bevoorrading van andere markten. Als een gevolg hiervan waren de aanlopen van LNG-schepen gehalveerd. Anderzijds werd gezocht naar andere leveringsmogelijkheden voor Zeebrugge. Zo werd in 2001 een aanvang gemaakt met de aanvoer vanuit Nigeria en Oman.

STORTGOEDEREN

Het relatief belang van de stortgoederen in het maritiem goederenverkeer bedroeg 6,2 pct. Tegenover 2000 was er een daling met 19,6 pct. De activiteiten van de kolen- en ertsenterminal in de achterhaven werden stopgezet begin 2000. Het sluiten van de bulkterminal van ZBM had ook nog een invloed op de cijfers van 2001. De overslag van kolen daalde met 75,9 pct. tot 41.000 ton. De aanvoer van zand en grind, dat voor de kust werd opgebaggerd, verminderde met 15,8 pct. tot 1,8 miljoen ton.

3.2 TOEGEVOEGDE WAARDE¹

Nieuw hoogtepunt

3.2.1 Algemene evolutie

De toegevoegde waarde van de haven van Brugge-Zeebrugge in boekjaar 2001 bedroeg ongeveer 841 miljoen euro. Dit was een stijging van 2,1 pct. vergeleken met het topjaar 2000 (nationaal + 4,1 pct.). De stijging werd vooral veroorzaakt door een toename bij de *industrie* (+2,5 pct.) of ruim 11 miljoen euro.

Er was tevens een lichtere toename merkbaar bij de *diensten* (+1,9 pct.) of ongeveer 5 miljoen euro.

De toegevoegde waarde in de *openbare sector* steeg met 1,2 pct. of 1,4 miljoen euro.

Volgens bedrijfsgrootte waren er 43,5 pct. grote ondernemingen terwijl de overige 56,5 pct. kleine en middelgrote ondernemingen waren. Van de totale toegevoegde waarde gerealiseerd door de particuliere sector in de havenzone van Brugge-Zeebrugge was er 87,6 pct. afkomstig van de grote ondernemingen.

¹ Voor de berekening van de toegevoegde waarde gegenereerd vanaf het boekjaar 1996 werd rekening gehouden met de "kosten verbonden aan de tewerkstelling van uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen" (rubriek 617 van de toelichting). Vergelijkingen van de toegevoegde waarde vanaf het boekjaar 1996 enerzijds en 1995 anderzijds geven zodoende een licht afwijkend resultaat.

3.2.2 Evolutie in de bedrijfstakken

De *particuliere* sector had een toegevoegde waarde van meer dan 723 miljoen euro in 2001. Ten opzichte van het recordjaar 2000 was dit een stijging van ongeveer 2,3 pct. (+16 miljoen euro).

De lichte stijging bij de *diensten* (+1,9 pct.) was grotendeels te danken aan de toename van de toegevoegde waarde met ongeveer 14,5 pct. bij de *andere diensten*. Bij het wegvervoer was er een daling van ongeveer 3,6 pct. op te merken.

In 2001 was de *havenindustrie* goed voor meer dan 469 miljoen euro wat de toegevoegde waarde aanging (+2,5 pct.). Opmerkelijke stijgingen waren er vooral bij de *visserij* (+27,3 pct.) en de *elektronica* (+9,9 pct.). Achteruitgang werd evenwel vastgesteld bij de *metaalverwerkende nijverheid* (-15,4 pct.) en de *andere industrie* (-8,3 pct.). De overige bedrijfstakken kenden een beperktere schommeling in hun toegevoegde waarde.

Het aandeel van de *diensten* in de toegevoegde waarde daalde lichtjes van 30,2 naar 30,1 pct. De belangrijkste deelsectoren waren *goederenbehandelaars* (10,6 pct.) en *wegvervoer* (8 pct.).

Het aandeel van de *industrie* in de toegevoegde waarde steeg van 55,7 naar 55,9 pct. De belangrijkste bedrijfstakken waren *elektronica* (17,8 pct.), *andere industrie* (11,5 pct.) en *energie* (9 pct.). In de elektronica bleef de dominantie van één bedrijf nl. Philips. Dit bedrijf zorgde voor de hoogste toegevoegde waarde (ongeveer 146 miljoen euro) in de totale havenzone.

In de toptien van de bedrijven met de grootste toegevoegde waarde werd een totaal van ruim 350 miljoen euro bereikt, ongeveer 41,6 pct. van de totale toegevoegde waarde. De topdrie werd ingenomen door *Philips*, *Sea-Ro Terminal* en *Fluxys*. Hun aandeel in de toegevoegde waarde bedroeg ongeveer 25,8 pct.

Scheepsagenten en expediteurs

De totale toegevoegde waarde, die in 2001 door de 34 *scheepsagenten en expediteurs* gegenereerd werd, bedroeg ongeveer 34 miljoen euro. Na de toename in de twee voorgaande jaren was er terug een stijging van 6,3 pct. of 2 miljoen euro. Deze bedrijfstak had een aandeel van 4 pct. in de toegevoegde waarde van de haven.

Goederenbehandelaars

De *goederenbehandelaars* (20 ondernemingen) realiseerden in 2001 een totale toegevoegde waarde van ongeveer 89 miljoen euro, een stijging van 1 pct. ten opzichte van 2000. De bedrijfstak *goederenbehandelaars* was de grootste binnen de *diensten* met een aandeel van 10,6 pct. in de globale haven.

Rederijen

De rederijen (10 ondernemingen) vormden binnen de *diensten* de kleinste subsector. De gerealiseerde toegevoegde waarde bedroeg ongeveer 23 miljoen euro, goed voor een aandeel van 2,8 pct.

Wegvervoer

De 42 bedrijven uit de subsector *wegvervoer* hadden in 2001 een gezamenlijke toegevoegde waarde van ongeveer 67 miljoen euro. Wanneer men dit vergeleek met 2000 betekende dit een daling met 3,6 pct. Het relatief belang van het *wegvervoer* in de haven van Brugge-Zeebrugge bedroeg 8 pct.

Andere diensten

De *andere diensten*, de grootste deelsector binnen de haven van Brugge-Zeebrugge met haar 85 ondernemingen, realiseerden in het boekjaar 2001 een totale toegevoegde waarde van ongeveer 40 miljoen euro. Dit is een vooruitgang met 14,5 pct. tegenover vorig jaar en dit vooral dankzij Group 4 Total Security. Het relatief aandeel van de *andere diensten* in de toegevoegde waarde gerealiseerd door de globale havenzone bedroeg 4,8 pct.

Energie

De vijf energiebedrijven realiseerden in 2001 een toegevoegde waarde van ongeveer 75 miljoen euro. In vergelijking met het vorige jaar was er een stijging van 6,4 pct. Het relatief aandeel klimt van 8,6 naar 9 pct.

Chemische nijverheid

In 2001 genereerde de *chemische nijverheid* in de haven van Brugge-Zeebrugge met haar 3 ondernemingen een totale toegevoegde waarde van ongeveer 23 miljoen euro, een vermindering met 1,3 pct. Het relatief aandeel van deze kleinere deelsector bedroeg 2,8 pct.

Scheepsbouw en -herstelling

Deze bedrijfstak (7 ondernemingen) vormde binnen de industrie de kleinste entiteit. De gerealiseerde toegevoegde waarde bedroeg ongeveer 7 miljoen euro. Sedert 1995 is het relatief aandeel van de scheepsbouw en -herstelling minder dan 1 pct.

Elektronica

De vier bedrijven werkzaam in de elektronica realiseerden een totale toegevoegde waarde van ongeveer 150 miljoen euro. Dit was een stijging van 13 miljoen euro of 9,9 pct. ten opzichte van vorig jaar. Het relatief belang van de grootste bedrijfstak in de haven van Brugge-Zeebrugge steeg van 16,5 naar 17,8 pct.

Metaalverwerkende nijverheid

In 2001 werd de *metaalverwerkende nijverheid* vertegenwoordigd door 12 bedrijven. De gezamenlijke toegevoegde waarde van deze sector bedroeg ongeveer 34 miljoen euro. Ten opzichte van boekjaar 2000 was er een daling van 6 miljoen euro (-15,4 pct.). Het relatief aandeel van de metaalverwerkende nijverheid zakte hierdoor van 4,9 naar 4 pct.

Visserij

De 14 bedrijven in de bedrijfstak *visserij* hadden in 2001 een gezamenlijke toegevoegde waarde van 28 miljoen euro. Wanneer men dit vergeleek met 2000 betekende dit een forse stijging met 27,3 pct. Het relatief belang steeg hierdoor van 2,7 naar 3,3 pct.

Voedingsnijverheid

In 2001 realiseerden de 17 ondernemingen uit de *voedingsnijverheid* in de haven van Brugge-Zeebrugge een toegevoegde waarde van ongeveer 56 miljoen euro. Dit was een toename met 4 pct. t.o.v. vorig jaar (+2 miljoen euro).

Andere industrie

De bedrijfstak *andere industrie* omvat alle industriële bedrijven gevestigd binnen de havenzone van Brugge-Zeebrugge die niet ondergebracht werden in één van de specifieke industriële subsectoren.

Zoals in vorige verslagen vermeld geldt, voor wat de definitie van de term *industrie* betreft, dus een strikt geografisch criterium, ongeacht het feit of de onderneming in kwestie al dan niet een maritieme gebondenheid heeft.

De *andere industrie* bevatte 41 bedrijven in het boekjaar 2001, die zorgden voor een toegevoegde waarde van ongeveer 97 miljoen euro. In vergelijking met vorig jaar was er een daling van ongeveer 9 miljoen euro (-8,3 pct.). Wat het relatief belang van de andere industrie aangaat, was deze bedrijfstak de tweede belangrijkste in de particuliere sector (11,5 pct.). Dit was een daling met 1,3 pct. tegenover vorig jaar.

Openbare sector

In de openbare sector steeg de toegevoegde waarde met 1,4 miljoen euro (+1,2 pct.). Het aandeel van de openbare sector (14 pct.) in de haven van Brugge-Zeebrugge was evenwel licht gedaald met 0,1 pct. vergeleken met het vorige jaar.

Binnen de openbare sector daalde het relatief belang van de grootste component zijnde de Zeemacht van 8,8 naar 8,3 pct.

3.2.3 Bestanddelen van de toegevoegde waarde

In 2001 bedroeg het globaal *nettobedrijfsresultaat* van de haven 54,2 miljoen euro. Het relatief aandeel van het *nettobedrijfsresultaat* was 7,5 pct., terwijl het in het vorige jaar nog 8,8 pct. was.

Uitgaande van de globalisaties van de Balanscentrale was de op nationaal vlak gegenereerde toegevoegde waarde van het boekjaar 2001 als volgt samengesteld:

- personeelskosten	60,2 pct.
(vorig jaar : 58,5 pct.)	
- afschrijvingen	20,8 pct.
(vorig jaar : 19,8 pct.)	
- overige bedrijfskosten	5,4 pct.
(vorig jaar : 5,0 pct.)	
- bedrijfsresultaat	13,6 pct.
(vorig jaar : 16,6 pct.)	

Het aandeel van de *personeelskosten* (65,1 pct.) in de toegevoegde waarde van de haven van Brugge-Zeebrugge was gestegen met 5,3 pct. ten opzichte van het vorige boekjaar.

In de *diensten* maakten de *personeelskosten* 73,2 pct. uit van de toegevoegde waarde (versus 66,2 pct. in 2000). In de *industrie* stegen de *personeelskosten* van 56,4 naar 61,2 pct.

Het *nettobedrijfsresultaat* in de *particuliere sector* van de haven van Brugge-Zeebrugge daalde van 8,8 naar 7,5 pct. Het *bedrijfsresultaat* in de *diensten* steeg van -4,4 pct. naar +3,7 pct. In de *industrie* constateerden we een daling van 16 naar 9,6 pct.

In de *diensten* waren de *scheepsagenten* en *expediteurs* de bedrijfstak met het beste *nettobedrijfsresultaat* (+14,9 pct.). Aan de andere kant stonden de rederijen met een *nettobedrijfsresultaat* van -8,5 pct.

Binnen de industrie scoorden *energie* (+25,8 pct.), *chemische nijverheid* (+18,7 pct.) en *andere industrie* (+18,5 pct.) goed inzake *nettobedrijfsresultaat*. Minder goed ging het bij *electronica* (-4,5 pct.) en *visserij* (-2,3 pct.).

3.3 LOONTREKKENDE WERKGELEGENHEID

Beperkte daling

3.3.1 Algemene evolutie

Opmerking : vanaf het boekjaar 1996 werd voor het eerst rekening gehouden met de werkgelegenheid van tijdelijke werkrachten in de haven; hierdoor zijn de cijfers vanaf dat boekjaar niet vergelijkbaar met deze van 1995.

Tijdens het voorbije boekjaar werkten er 11.223 personen (voltijdse equivalenten) in het havengebied van Brugge-Zeebrugge. In vergelijking met het boekjaar 2000 werkten er 152 personen minder of een daling van 1,3 pct. Ongeveer 77 pct. (8.590 personen) werkten in de *particuliere sector*, terwijl de overige 23 pct. in de *openbare sector* tewerkgesteld werden.

De tewerkstellingscijfers m.b.t. de *particuliere sector* van de haven van Brugge-Zeebrugge werden vanaf het boekjaar 1996 berekend als de som van de volgende rubrieken uit de jaarrekening:

- rubriek 9087 "*Werknemers ingeschreven in het personeelsregister: gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten*" en;
- rubriek 9097 "*Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen: gemiddeld aantal berekend in voltijdse equivalenten*".

Naar bedrijfsgrootte geanalyseerd waren de grote ondernemingen goed voor 82,4 pct. van de loontrekkende werkgelegenheid vanwege de *particuliere sector* in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

3.3.2 Evolutie in de bedrijfstakken

De totale werkgelegenheid daalde in de *particuliere sector* met 0,8 pct. tegenover vorig jaar. In nominale aantallen (aantal werkzame personen) was de daling 2 pct. (nationaal : +2,2 pct.). In de openbare sector was de afname 79 personen of 2,9 pct.

In 2001 daalde de werkgelegenheid in de *particuliere sector* met 73 werknemers. De diensten namen af met 13 personen of -0,3 pct. De afname in de diensten werd vooral veroorzaakt door de combinatie van de personeelsvermindering bij het wegvervoer (-75) en de *goederenbehandelaars* (-68) en anderzijds de vermeerdering bij de *andere diensten* (+81) en de *rederijen* (+34).

De loontrekkende werkgelegenheid in de industrie daalde met 60 personen en dit vooral in de *andere industrie* (-53).

In de globale havenzone waren per 100 tewerkgestelden 77 personen werkzaam in de *particuliere sector* en 23 bij de overheid. De industrie was goed voor 43 personen en de diensten voor 34. Sedert 1995 is het relatief belang van de industrie van 48 naar 43 pct. gedaald en dit ten gunste van de diensten (van 33 naar 34 pct.) en vooral van de openbare sector (van 19 naar 23 pct.).

De koplopers in loontrekkende werkgelegenheid in de haven van Brugge-Zeebrugge waren in 2001 *Philips*, *Sea-Ro Terminal* en *Pieters visbedrijf*. De toptien van de werkgelegenheid had een totaal van 3.036 personen en vertegenwoordigde ongeveer 27 pct. van de totale werkgelegenheid in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

Scheepsagenten en expediteurs

Ten opzichte van 2000 steeg de werkgelegenheid in 2001 met 15 personen tot 449 personen (+3,4 pct.). Het aandeel van de scheepsagenten en expediteurs was in vergelijking met het vorige jaar gestegen met 0,2 pct. tot 4 pct.

Goederenbehandelaars

In 2001 waren 1.224 personen als *goederenbehandelaar* in de haven van Brugge-Zeebrugge tewerkgesteld. Het aantal tewerkgestelden daalde in 2001 met 68 personen (-5,3 pct.). Het relatief aandeel van deze grootste bedrijfstak in de diensten kalfde lichtjes af tot 10,9 pct.

Rederijen

In de *rederijen* steeg de werkgelegenheid met 34 personen tot 232 personen (+17,6 pct.). Het relatief aandeel van deze kleinste bedrijfstak in de diensten steeg van 1,7 naar 2,1 pct.

Wegvervoer

In 2001 scoorde de werkgelegenheid in de tweede grootste bedrijfstak van de diensten minder goed. 1.125 personen werden in het wegvervoer tewerkgesteld, een daling van 6,3 pct. t.o.v. vorig jaar. Er waren 75 personen minder aan de slag. Het relatief aandeel daalde van 10,5 naar 10 pct.

Andere diensten

Bij de werkgelegenheid binnen de *andere diensten* werd er een stijging gerealiseerd van 11,2 pct. of 81 mensen. De werkgelegenheid in deze bedrijfstak bedroeg ongeveer 800 personen. Het relatief aandeel steeg van 6,3 pct. naar 7,1 pct.

Energie

De werkgelegenheid in deze sector bedroeg 133 personen. Dit is een minieme daling van 2 personen of -1,5 pct. Het relatief aandeel bleef met 1,2 pct. ongewijzigd.

Chemische nijverheid

In 2001 waren 265 personen tewerkgesteld in de *chemische nijverheid* in de haven van Brugge-Zeebrugge. Dit betekende een ongewijzigde toestand tegenover vorig jaar. Deze bedrijfstak vertegenwoordigde 2,4 pct. van de totale werkgelegenheid in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

Scheepsbouw en -herstelling

In 2001 waren 125 personen tewerkgesteld in deze kleinste bedrijfstak binnen de particuliere sector. Het relatief aandeel bleef beperkt tot 1,1 pct.

Elektronica

De werkgelegenheid in 2001 bedroeg 758 werknemers, dit waren er 11 minder dan het vorige jaar (-1,4 pct.). Het relatief aandeel bleef stabiel op 6,8 pct.

Metaalverwerkende nijverheid

Op vlak van werkgelegenheid werd er een daling van 26 personen of 3,8 pct. genoteerd. Met 658 werknemers had de *metaalverwerkende nijverheid* een relatief aandeel van 5,9 pct. versus 6 pct. vorig jaar.

Visserij

De werkgelegenheid in deze bedrijfstak bedroeg 441 personen. Dit is een stijging met 36 personen of 8,9 pct. Het relatief aandeel steeg van 3,6 naar 3,9 pct.

Voedingsnijverheid

De *voedingsnijverheid* stelde 892 personen tewerk in boekjaar 2001, ten opzichte van 2000 was dit een lichte daling van 5 personen of -0,5 pct. Het relatief aandeel bleef met 7,9 pct. ongewijzigd.

Andere industrie

In 2001 stelde de *andere industrie* 1.490 personen tewerk, dit was een daling van 53 personen of 3,4 pct. Het relatief belang van deze grootste bedrijfstak in de particuliere sector daalde van 13,6 naar 13,3 pct.

Openbare sector

In de openbare sector daalde de werkgelegenheid met 79 personen of -2,9 pct. Het aandeel van de openbare sector (23,5 pct.) was ook licht gedaald met 0,3 pct. vergeleken met het vorige jaar. Vooral bij de Zeemacht daalde de werkgelegenheid van 1.982 personen naar 1.907 personen. Dit had als gevolg dat het relatief belang van de Zeemacht daalde van 17,4 pct. naar 17 pct.

3.4 INVESTERINGEN

Daljaar

3.4.1 Algemene evolutie

De investeringen in boekjaar 2001 waren in vergelijking met vorig boekjaar gedaald met 31,4 pct. tot ongeveer 124 miljoen euro (nationaal +0,8 pct.). Er werd 57 miljoen euro minder geïnvesteerd tegenover vorig jaar in de havenzone van Brugge-Zeebrugge. Aangezien vorig jaar in totaal reeds een minder goed jaar was inzake investeringen, was 2001 duidelijk een daljaar.

De *particuliere sector* in 2001 was goed voor 77 pct. van de totale investeringen of 96 miljoen euro. De investeringen van de *openbare sector* bedroegen 29 miljoen euro.

In het jaar 2001 investeerden de *diensten* voor ongeveer 48 miljoen euro of 1,8 pct. minder dan het jaar ervoor.

De investeringen in de *industrie* bedroegen eveneens 48 miljoen euro of 15,2 pct. minder dan vorig jaar.

In de openbare sector daalden de investeringen met 62,4 pct. of 47 miljoen euro minder dan vorig jaar. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met de grote investeringsinspanning van het Havenbedrijf (mbz) in 2000.

Het aandeel van de toptien bedrijven in het totale investeringsbedrag van de haven bedroeg ongeveer 37,4 pct. De topdrie bedrijven hadden een aandeel van 18 pct. of 22 miljoen euro in de totale investeringen.

De grote ondernemingen investeerden 84,9 pct. terwijl de kmo's 15,1 pct. voor hun rekening namen in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

3.4.2 Aandeel van de bedrijfstakken

Scheepsagenten en expediteurs

In 2001 investeerden de *scheepsagenten en expediteurs* voor 7,3 miljoen euro. Het relatief aandeel van deze bedrijfstak in de havenzone van Brugge-Zeebrugge steeg van 3,1 pct. naar 5,9 pct.

Goederenbehandelaars

De investeringen die gemaakt werden door de *goederenbehandelaars* waren in 2001 goed voor 13,1 miljoen euro. Het relatief aandeel steeg van 6,3 pct. naar 10,6 pct.

Rederijen

De investeringen bedroegen 2,3 miljoen euro en hiermede zijn de rederijen de kleinste bedrijfstak in de diensten. Het relatief aandeel van de rederijen in de haven van Brugge-Zeebrugge bedroeg 1,9 pct.

Wegvervoer

In 2001 werd er een totaal bedrag van 19,1 miljoen euro geïnvesteerd. Hiermede was het wegvervoer de grootste bedrijfstak in de particuliere sector van de haven van Brugge-Zeebrugge. Het relatief belang van het wegvervoer steeg van 11,2 pct. naar 15,4 pct.

Andere diensten

In het boekjaar 2001 realiseerden de 85 ondernemingen in de *andere diensten* een investeringsbedrag van 5,9 miljoen euro. Het relatief belang van deze bedrijfstak daalde lichtjes van 4,8 naar 4,7 pct.

Energie

De investeringen bedroegen 8,9 miljoen euro in 2001. Het relatief aandeel nam een sprong van 1,1 naar 7,2 pct.

Chemische nijverheid

De investeringen in deze bedrijfstak in 2001 bedroegen 3,2 miljoen euro. Dit was goed voor een relatief aandeel van 2,6 pct.

Scheepsbouw en -herstelling

De investeringen bedroegen 0,1 miljoen euro in 2001. Hiermede was deze bedrijfstak de kleinste op vlak van investeringen. Het relatief aandeel was dan ook nauwelijks 0,1 pct.

Elektronica

De investeringen in de bedrijfstak *elektronica* waren goed voor 13,7 miljoen euro. Met een relatief aandeel van 11 pct. is deze subsector de tweede grootste investeerder in de havenzone van Brugge-Zeebrugge.

Metaalverwerkende nijverheid

In 2001 bedroegen de investeringen 3,6 miljoen euro in 2001. Hiermede komt het relatief aandeel van de metaalverwerkende nijverheid op 2,9 pct.

Visserij

De investeringen in deze bedrijfstak bedroegen 3,9 miljoen euro in 2001. Dit was goed voor een relatief aandeel van 3,1 pct.

Voedingsnijverheid

De investeringen in de *voedingsnijverheid* bedroegen 7,4 miljoen euro in 2001. Het relatief aandeel van deze bedrijfstak was goed voor 6 pct.

Andere industrie

De investeringen in 2001 bedroegen slechts 7 miljoen euro. Dit cijfer had als gevolg dat het relatief aandeel van de investeringen in de *andere industrie* daalde van 11,8 naar 5,7 pct.

Openbare sector

De investeringen in de *openbare sector* bedroegen 28,5 miljoen euro. Aangezien de desbetreffende investeringen vorig jaar een hoogtepunt kenden, daalde het relatief aandeel van 42 naar 23 pct.

3.5 SOCIALE BALANSEN

Sinds de invoering in het boekjaar 1996 bevat de sociale balans een coherent geheel aan gegevens aangaande diverse aspecten van de werkgelegenheid in de ondernemingen. Ze geeft onder meer een overzicht van het aantal werknemers, het aantal gewerkte uren en de loonkosten, en ze verschaft informatie over de inspanningen van de ondernemingen voor de vorming van hun personeel. Dankzij de sociale balans kan eveneens het belang van diverse structuurkenmerken van de werkgelegenheid worden nagegaan, zoals penetratiegraad van tijdelijk en deeltijds werk of de omvang van de personeelsrotatie¹.

Voor alle ondernemingen van de particuliere sector die in de studie opgenomen zijn, werden een aantal rubrieken uit de sociale balans genomen en geglobaliseerd per activiteitssector. Hoewel een aantal bedrijven hun jaarrekening voor het boekjaar 2001 nog niet heeft neergelegd, is het aantal bedrijven dat wel een jaarrekening heeft neergelegd voldoende groot en belangrijk genoeg om geldige conclusies uit de bekomen resultaten te kunnen trekken².

Omdat bepaalde bedrijven (o.a. in de bedrijfstak energie) de resultaten domineren, gebeurt de analyse op basis van de resultaten van de *representatieve bedrijven*. Een representatief bedrijf is een bedrijf dat tenminste 50 pct. van zijn werkgelegenheid realiseert in de haven van Brugge-Zeebrugge.

De hierna volgende commentaar slaat enkel op de representatieve bedrijven. De cijfers met betrekking tot de sociale balansen moeten ook duidelijk onderscheiden worden van de werkgelegenheidscijfers zoals ze elders in de studie voorkomen.

In 2001 had 93,6 pct. van de tewerkgestelden een voltijdse baan. In de diensten had 6,6 pct. een deeltijdse baan terwijl in de industrie 6,3 pct. deeltijds werkten.

In 2001 maakten vrouwen 19 pct. uit van het personeelsregister. Procentueel kende de werkgelegenheid in de dienstensector 17,6 pct. vrouwen. In de industrie lag het aandeel van het vrouwelijk personeel met 20 pct. hoger. Bij de *scheepsagenten en expeditie* en in de *voedingsnijverheid* waren relatief gezien het meeste vrouwen tewerkgesteld.

71 pct. van de werknemers in de haven van Brugge-Zeebrugge had in 2001 een arbeidersstatuut. In de industrie werkten 73,1 pct. arbeiders en zelfs in de diensten waren de arbeiders in de meerderheid (68,1 pct.).

Van het nieuw aangeworven mannelijk personeel heeft bijna 93 pct. ten hoogste secundair onderwijs genoten. Bij de vrouwen heeft bijna 28 pct. een hoger diploma dan het secundair onderwijs.

Bij de representatieve bedrijven werden in 2001 34,5 pct. nieuwe werknemers aangeworven³. Er is een markant onderscheid tussen de diensten en de industrie. Het personeelsverloop bij de diensten bedroeg 43,6 pct., terwijl die bij de industriële bedrijven met 27,9 pct. veel lager was. Eenzelfde evolutie ziet men bij de uitgetreden werknemers. In 2001 werd 41,5 pct. bij de dienstverlenende bedrijven uit het personeelsregister geschreven. Bij de industriële bedrijven was dit slechts 25,3 pct.

¹ Bron : "Economisch Tijdschrift" van de Nationale Bank van België, Jaargang 8, IV - 2002.

² De analyse m.b.t. deeltijdse arbeid, geslacht, statuut, verloop en scholing slaat enkel op het vaste personeelsbestand, m.a.w. niet op uitzendkrachten en havenarbeiders.

³ Gemiddelde nieuwe aanwerving : verhouding tussen nieuw ingetreden werknemers (in VTE) en gemiddeld aantal tewerkgestelden (in VTE).

3.6 FINANCIEEL-ECONOMISCHE RATIO'S

De volgende financieel-economische ratio's werden berekend: nettorendabiliteit van het eigen vermogen, de liquiditeit en de solvabiliteit. De nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting geeft het verband weer tussen het ondernemingsresultaat en het ingezette eigen vermogen en is als dusdanig een indicatie van de opbrengst van de ingezette middelen. De twee andere ratio's hebben betrekking op de financiële structuur van een onderneming. De liquiditeit geeft de mate aan waarin de onderneming haar schulden op korte termijn kan voldoen en is een belangrijke indicator van haar kredietwaardigheid. De solvabiliteit geeft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen weer en meet in essentie de financiële onafhankelijkheid van een onderneming. Hoe groter de ratio, hoe minder de onderneming afhankelijk is van door derden verstrekte middelen.

3.6.1 Nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting

De nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting bedroeg in 2001 voor de particuliere sector in de haven van Brugge-Zeebrugge 14,6 pct. De rendabiliteit ligt hiermee 8,4 procentpunten hoger dan het nationale gemiddelde. In de twee voorgaande jaren was deze ratio eveneens aanzienlijk hoger dan het nationale gemiddelde. De aanwezigheid van de bedrijfstak energie is de oorzaak van deze positieve cijfers. Wanneer de analyse beperkt wordt tot de representatieve bedrijven bedraagt de nettorendabiliteit van het eigen vermogen 1,2 pct. in 2001.

De industriële bedrijven in de haven hadden in 2001 met een ratio van 15,5 pct. een veel betere rendabiliteit dan de dienstverlenende bedrijven (-0,8 pct.).

Bij de diensten hadden de *scheepsagenten en expediteurs* (15,3 pct.) en het *wegvervoer* (9 pct.) het hoogste nettorendement van het eigen vermogen. Het laagste nettorendement werd gerealiseerd door de *goederenbehandelaars* (-19,9 pct.).

In de industrie waren vooral de *voedingsnijverheid* (25,6 pct.), de *andere industrie* (16,6 pct.) en de bedrijfstak *energie* (16,4 pct.) koplopers. Een negatief rendement werd genoteerd bij de *elektronica* (-14,6 pct.) en de *visserij* (-8,5 pct.).

3.6.2 Liquiditeit

De liquiditeitsratio van de bedrijven in de haven van Brugge-Zeebrugge bedroeg juist 1 in 2001. Deze ratio ligt lager dan het nationale gemiddelde (1,22). Voor de representatieve bedrijven bedroeg de liquiditeit in ruime zin 1,25 in 2001.

De dienstverlenende bedrijven hadden met 1,14 een hogere ratio dan de industriële bedrijven (0,99).

Bij de diensten heeft vooral de bedrijfstak *rederijen* een hoge liquiditeitsratio in de ruime zin (4,73). Aan de andere kant heeft vooral de sector *goederenbehandelaars* een lage ratio (0,81).

In de industrie was de koploper de *metaalverwerkende nijverheid* (1,33). Daarnaast zorgden de *voedingsnijverheid* en de *visserij* voor de laagste ratio (0,90).

3.6.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio bedroeg in 2001 voor de particuliere sector in de haven van Brugge-Zeebrugge 40,2 pct. Dit is 2,8 procentpunten lager dan het nationale gemiddelde.

Bij de diensten bestond het vermogen in 2001 voor 36,6 pct. uit eigen middelen. Bij de industrie was dit 40,4 pct.

Voor de *rederijen* (73,2 pct.) scoren hoog. Anderzijds is de solvabiliteitsratio van de *visserij* (18,1 pct.) laag te noemen.

3.7 BEDRIJFSGROOTTE

In de haven van Brugge-Zeebrugge bestond de particuliere sector in 2001 uit 56,5 pct. kleine en middelgrote ondernemingen (Kmo's) en 43,5 pct. grote ondernemingen. Deze verhouding was grosso modo dezelfde voor de diensten als voor de industrie. In de bedrijfstakken *energie*, *chemische nijverheid* en *elektronica* trof men uitsluitend grote ondernemingen aan. Daarentegen waren de Kmo's dominant aanwezig in de *scheepsbouw en -herstelling* en in de *visserij*.

Inzake toegevoegde waarde realiseerden de grote ondernemingen 87,6 pct. van de totale som in de particuliere sector. In de industrie was dit zelfs 89,5 pct. versus 83,9 pct. bij de diensten. Uitschieters inzake procentueel aandeel van de Kmo's in de toegevoegde waarde waren de *andere diensten* (41 pct.) en de *visserij* (72,6 pct.).

Wat de loontrekkende werkgelegenheid betrof waren 82,4 pct. tewerkgesteld in grote ondernemingen. Bij de diensten lag het cijfer iets hoger (83,6 pct.) dan in de industrie (81,5 pct.). De werkgelegenheid in de Kmo's lag vooral procentueel hoog bij de *andere diensten* (34,1 pct.) en de *visserij* (75,3 pct.).

De investeringen in de particuliere sector van de havenzone van Brugge-Zeebrugge in 2001 werden voor 84,9 pct. gerealiseerd door grote ondernemingen. De investeringen uitgevoerd door Kmo's waren vooral relatief belangrijk bij de *andere diensten* (72,7 pct.) en de *andere industrie* (38,2 pct.).

3.8 RESULTATEN HAVENZONE ZEEBRUGGE EN HAVENZONE BRUGGE

De toegevoegde waarde van de particuliere sector in de havenzone van Zeebrugge steeg met 0,1 pct. of 0,5 miljoen euro. Dit was dankzij de diensten (+2,2 pct.), meer bepaald de *andere diensten* (+12,3 pct.), terwijl de industrie met 2,5 pct. daalde en dit vooral in de *andere industrie* (-11,5 pct.).

De stijging in de Brugse havenzone bedroeg 4,8 pct. of 15,5 miljoen euro. Dit was vooral te danken aan de positieve ontwikkeling in de industrie (+5,3 pct.) en meer specifiek in de *elektronica* (+10,6 pct. of +14 miljoen euro). De toegevoegde waarde in de diensten daalde lichtjes met 0,3 pct. of -0,1 miljoen euro.

De loontrekkende werkgelegenheid in de havenzone van Zeebrugge daalde met 1,2 pct. of -59 personen. Deze daling deed zich volledig voor in de industrie (-3,6 pct. of -60 personen) en meer specifiek in de *andere industrie* (-6 pct. of -53 personen). Bij de diensten werd een status quo vastgesteld. De vermindering met 67 personen bij de *goederenbehandelaars* werd gecompenseerd door een toename bij de *rederijen* (+35) en bij de *andere diensten* (+31).

De loontrekkende werkgelegenheid in de havenzone van Brugge daalde lichtjes met 0,4 pct. of -14 personen. In de industrie stelde men een status quo vast terwijl de diensten met 2,5 pct. of -14 personen daalden. De daling met 62 personen in het wegvervoer werd weggewerkt door de stijging met 50 personen bij de *andere diensten*.

3.9 BIJDRAGE AAN DE OVERHEIDSINKOMSTEN

De bijdrage van de haven van Brugge-Zeebrugge aan de overheidsinkomsten beliep in 2001:

377,2 miljoen euro

Laatstgenoemd totaal is samengesteld uit:

- vennootschapsbelastingen:	17,8 miljoen euro
- personenbelastingen en RSZ-bijdragen:	347,2 miljoen euro
- roerende voorheffing:	1,5 miljoen euro
- BTW, registratie-, douanerechten en accijnzen:	10,7 miljoen euro

4 SYNTHESE BELGISCHE ZEEHAVENSTUDIES 2001

Na het absolute recordjaar 2000 daalde de globale toegevoegde waarde van de vier Vlaamse zeehavens in 2001 met 4,7 pct. tot een totaal van 9.882 miljoen euro. De vergelijkbare toegevoegde waarde voor de nationale economie groeide met 4,1 pct. Brugge-Zeebrugge en Oostende konden met respectievelijk +2,1 en +1,0 pct. een positief groeicijfer voorleggen. Antwerpen en Gent zagen hun toegevoegde waarde met respectievelijk 2,4 en 12,8 pct. afnemen.

De haven van Antwerpen bleef met een bedrag van 6.543 miljoen euro en een aandeel van 66 pct. in het totaal veruit de grootste. Gent bekleedde een tweede plaats met 2.362 miljoen euro, gevolgd door Zeebrugge (841 miljoen euro) en Oostende (136 miljoen euro).

Opmerkelijk was dat de openbare sector er in de vier havens op vooruit ging, terwijl dit voor wat betreft de particuliere sector enkel in Zeebrugge het geval was. In laatstgenoemde sector was het de industrie die verantwoordelijk was voor de daling: op Zeebrugge nam haar toegevoegde waarde overal af. Globaal genomen beliep deze daling 6,9 pct., met een uitschieter van -14,7 pct. in Gent. Daartegenover stond een zeer lichte groei in de diensten (+0,1 pct.), die zich overal manifesteerde op Antwerpen na (-0,5 pct.).

De vier zeehavens realiseerden over de periode 1995-2001 gezamenlijk een jaarlijkse gemiddelde groei van hun toegevoegde waarde van 1,5 pct. Zeebrugge stak daar met een gemiddelde van 2,6 pct. bovenuit, terwijl Oostende, ondanks de redelijk goede prestatie in 2001, zijn toegevoegde waarde over de beschouwde periode met gemiddeld 4,1 pct. per jaar zag dalen.

De zeehavens als geheel konden in 2001 de directe loontrekkende werkgelegenheid op peil houden: uitgedrukt in voltijdse equivalenten ging het om bijna 98.000 arbeidsplaatsen. In de haven van Gent groeide de tewerkstelling met 0,6 pct. en in Antwerpen bleef ze zo goed als

ongewijzigd (+0,1 pct.), maar zowel Brugge-Zeebrugge (-1,3 pct.) als Oostende (-6,5 pct.) lieten een afname noteren.

Tussen 1995 en 2001 was Gent de enige zeehaven waar netto arbeidsplaatsen werden gecreëerd: de jaarlijkse gemiddelde groei bedroeg er 1,9 pct. In Antwerpen en Zeebrugge ging de werkgelegenheid er gemiddeld met 0,5 en 0,6 pct. op achteruit en in Oostende zelfs met 9,7 pct.

In 2001 werd in de zeehavens voor 2.087 miljoen euro geïnvesteerd in nieuwe materiële vaste activa. Na de achteruitgang in 2000 betekende dit een groei met 1,6 pct., vergeleken met een toename van 0,8 pct. op nationaal vlak. De toename kwam evenwel uitsluitend voor rekening van Antwerpen en Gent. In eerstgenoemde haven groeiden de investeringen zelfs met 9,3 pct. tot een bedrag van 1.376 miljoen euro. Zowel in Brugge-Zeebrugge (- 31,4 pct.) als in Oostende (- 51,1 pct.) viel het geïnvesteerde bedrag fors terug.

TABELLEN

- 1.1 Aantal opgenomen ondernemingen
- 1.2 Aantal opgenomen ondernemingen - indexcijfers

- 2.1 Toegevoegde waarde
- 2.2 Toegevoegde waarde - relatief belang van de bedrijfstakken
- 2.3 Toegevoegde waarde - indexcijfers
- 2.4 Toegevoegde waarde - relatief belang van de bestanddelen
- 2.5 Toegevoegde waarde - relatief belang van de bestanddelen in 2001
- 2.6 Tien belangrijkste bedrijven qua toegevoegde waarde in 2001
- 2.7 Toegevoegde waarde havenzone Brugge
- 2.8 Toegevoegde waarde havenzone Brugge - indexcijfers
- 2.9 Toegevoegde waarde havenzone Zeebrugge
- 2.10 Toegevoegde waarde havenzone Zeebrugge - indexcijfers

- 3.1 Loontrekkende werkgelegenheid
- 3.2 Loontrekkende werkgelegenheid - relatief belang van de bedrijfstakken
- 3.3 Loontrekkende werkgelegenheid - indexcijfers
- 3.4 Tien belangrijkste bedrijven qua loontrekkende werkgelegenheid in 2001
- 3.5 Loontrekkende werkgelegenheid havenzone Brugge
- 3.6 Loontrekkende werkgelegenheid havenzone Brugge - indexcijfers
- 3.7 Loontrekkende werkgelegenheid havenzone Zeebrugge
- 3.8 Loontrekkende werkgelegenheid havenzone Zeebrugge - indexcijfers

- 4.1 Investerings
- 4.2 Investerings - relatief belang van de bedrijfstakken
- 4.3 Investerings - indexcijfers
- 4.4 Tien belangrijkste bedrijven qua investeringen in 2001

- 5.1 Sociale balansen in 2001 - gemiddeld aantal werknemers en aantal werknemers op afsluitdatum - alle bedrijven
- 5.2 Sociale balansen in 2001 - aantal ingetreden en uitgetreden werknemers - alle bedrijven
- 5.3 Sociale balansen in 2001 - gemiddeld aantal werknemers en aantal werknemers op afsluitdatum - representatieve bedrijven
- 5.4 Sociale balansen in 2001 - aantal ingetreden en uitgetreden werknemers - representatieve bedrijven

- 6.1 Financieel-economische ratio's - alle bedrijven
- 6.2 Financieel-economische ratio's - representatieve bedrijven

- 7.1 Verdeling resultaten naar bedrijfsgrootte in 2001
- 7.2 Verdeling resultaten naar bedrijfsgrootte in 2001 - relatieve cijfers

- 8.1 Maritiem goederenverkeer in de haven van Brugge-Zeebrugge
- 8.2 Samenstelling van het maritiem goederenverkeer in de haven van Brugge-Zeebrugge in 2001

- 9. Overzicht voornaamste resultaten haven van Brugge-Zeebrugge

- 10.1 Belangrijkste resultaten van de zeehavens in 2001
- 10.2 Toegevoegde waarde van de zeehavens in 2001
- 10.3 Loontrekkende werkgelegenheid van de zeehavens in 2001
- 10.4 Investeringen van de zeehavens in 2001

Tabel I.1 : Aantal opgenomen ondernemingen*(absolute cijfers)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	40	37	36	37	39	40	34
Goederenbehandelaars	33	34	33	25	25	24	20
Rederijen	14	14	12	9	9	9	10
Wegvervoer	51	50	51	51	48	49	42
Andere diensten	79	72	72	80	86	86	85
DIENSTEN	217	207	204	202	207	208	191
Energie	3	5	5	5	5	5	5
Chemische nijverheid	5	5	5	5	5	3	3
Scheepsbouw en -herstelling	10	8	7	6	7	7	7
Elektronica	7	7	5	6	6	5	4
Metaalverwerkende nijverheid	17	19	19	18	15	14	12
Visserij	18	17	15	15	13	13	14
Voedingsnijverheid	19	17	17	19	18	18	17
Andere industrie	52	51	50	48	44	41	41
INDUSTRIE	131	129	123	122	113	106	103
PARTICULIERE SECTOR	348	336	327	324	320	314	294

Tabel 1.2 : Aantal opgenomen ondernemingen - indexcijfers*(jaar 1995 = 100)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	100	92,5	90,0	92,5	97,5	100,0	85,0
Goederenbehandelaars	100	103,0	100,0	75,8	75,8	72,7	60,6
Rederijen	100	100,0	85,7	64,3	64,3	64,3	71,4
Wegvervoer	100	98,0	100,0	100,0	94,1	96,1	82,4
Andere diensten	100	91,1	91,1	101,3	108,9	108,9	107,6
DIENSTEN	100	95,4	94,0	93,1	95,4	95,9	88,0
Energie	100	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7
Chemische nijverheid	100	100,0	100,0	100,0	100,0	60,0	60,0
Scheepsbouw en -herstelling	100	80,0	70,0	60,0	70,0	70,0	70,0
Elektronica	100	100,0	71,4	85,7	85,7	71,4	57,1
Metaalverwerkende nijverheid	100	111,8	111,8	105,9	88,2	82,4	70,6
Visserij	100	94,4	83,3	83,3	72,2	72,2	77,8
Voedingsnijverheid	100	89,5	89,5	100,0	94,7	94,7	89,5
Andere industrie	100	98,1	96,2	92,3	84,6	78,8	78,8
INDUSTRIE	100	98,5	93,9	93,1	86,3	80,9	78,6
PARTICULIERE SECTOR	100	96,6	94,0	93,1	92,0	90,2	84,5

Tabel 2.1 : Toegevoegde waarde*(absolute cijfers - lopende prijzen - miljoenen euro's)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	25,8	29,8	28,3	26,9	29,3	31,5	33,5
Goederenbehandelaars	81,0	68,3	64,5	76,4	87,3	88,3	89,2
Rederijen	21,1	22,0	22,7	22,3	35,9	24,0	23,2
Wegvervoer	57,8	58,1	58,5	65,1	68,0	69,6	67,1
Andere diensten	42,8	32,6	38,3	37,6	35,8	35,3	40,4
DIENSTEN	228,5	210,7	212,3	228,3	256,3	248,7	253,3
Energie	49,1	54,1	48,1	62,1	55,9	70,9	75,4
Chemische nijverheid	17,7	19,8	21,6	21,8	24,3	23,7	23,4
Scheepsbouw en -herstelling	3,9	3,2	3,6	3,0	4,6	6,4	6,8
Elektronica	129,7	142,5	114,2	114,1	99,3	136,1	149,5
Metaalverwerkende nijverheid	22,0	20,3	34,7	39,8	38,2	40,1	33,9
Visserij	22,7	25,5	22,8	27,4	19,5	22,0	28,0
Voedingsnijverheid	54,2	58,0	50,5	56,3	60,2	53,9	56,1
Andere industrie	115,1	82,6	87,3	88,7	91,4	105,3	96,6
INDUSTRIE	414,5	406,0	383,0	413,3	393,3	458,4	469,7
PARTICULIERE SECTOR	643,0	616,7	595,2	641,6	649,7	707,1	723,1
Staat/Gewest/Stad	14,3	15,2	15,2	15,4	15,6	13,9	17,5
Zeemacht	39,3	45,3	47,6	73,6	76,0	72,8	70,1
NMBS	9,0	10,9	8,6	9,9	10,3	11,3	11,5
Havenbedrijf	14,1	11,9	14,4	14,5	16,1	18,3	18,6
OPENBARE SECTOR	76,7	83,3	85,8	113,5	118,0	116,2	117,6
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	719,7	700,0	681,0	755,1	767,7	823,3	840,6

(procenten)

[illegible]

Tabel 2.3 : Toegevoegde waarde - indexcijfers*(jaar 1995 = 100 - lopende prijzen)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	100	115,3	109,4	104,2	113,6	122,0	129,6
Goederenbehandelaars	100	84,3	79,7	94,4	107,8	109,1	110,2
Rederijen	100	104,0	107,6	105,4	169,9	113,6	109,6
Wegvervoer	100	100,5	101,2	112,6	117,7	120,4	116,1
Andere diensten	100	76,2	89,6	87,9	83,8	82,4	94,3
DIENSTEN	100	92,2	92,9	99,9	112,2	108,8	110,9
Energie	100	110,2	97,9	126,5	113,8	144,3	153,6
Chemische nijverheid	100	111,5	121,7	123,1	136,8	133,6	131,8
Scheepsbouw en -herstelling	100	81,5	93,2	76,9	117,9	164,2	174,9
Elektronica	100	109,9	88,1	88,0	76,5	104,9	115,3
Metaalverwerkende nijverheid	100	91,9	157,5	180,5	173,1	181,8	153,9
Visserij	100	112,7	100,7	120,7	86,2	96,9	123,4
Voedingsnijverheid	100	107,0	93,2	103,8	111,1	99,5	103,5
Andere industrie	100	71,7	75,9	77,1	79,4	91,5	83,9
INDUSTRIE	100	97,9	92,4	99,7	94,9	110,6	113,3
PARTICULIERE SECTOR	100	95,9	92,6	99,8	101,0	110,0	112,5
Staat/Gewest/Stad	100	106,4	106,4	108,1	109,5	97,0	122,2
Zeemacht	100	115,4	121,1	187,4	193,5	185,4	178,4
NMBS	100	120,5	95,6	110,3	113,8	125,0	127,2
Havenbedrijf	100	84,5	102,2	102,6	114,5	129,4	131,7
OPENBARE SECTOR	100	108,6	111,9	148,0	153,9	151,5	153,3
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	100	97,3	94,6	104,9	106,7	114,4	116,8

Tabel 2.4 : Toegevoegde waarde - relatief belang van de bestanddelen

(procenten)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
DIENSTEN							
Personeelskosten	72,2	67,1	63,8	62,4	60,0	66,2	73,2
Afschrijvingen ¹⁾	17,9	23,1	23,3	27,0	28,2	32,8	19,8
Overige bedrijfskosten ²⁾	1,4	3,9	4,4	4,7	4,6	5,4	3,4
Nettobedrijfsresultaat ³⁾	8,5	5,8	8,5	5,9	7,2	-4,4	3,7
INDUSTRIE							
Personeelskosten	62,3	59,4	58,4	62,6	60,9	56,4	61,2
Afschrijvingen ¹⁾	24,9	28,4	22,1	23,4	23,3	25,1	26,8
Overige bedrijfskosten ²⁾	5,0	3,0	2,2	2,7	3,2	2,5	2,4
Nettobedrijfsresultaat ³⁾	7,8	9,2	17,3	12,9	12,6	16,0	9,6
PARTICULIERE SECTOR							
Personeelskosten	65,8	62,0	60,3	62,6	60,6	59,8	65,1
Afschrijvingen ¹⁾	22,4	26,6	22,6	24,6	25,3	27,8	24,3
Overige bedrijfskosten ²⁾	3,8	3,3	3,0	3,4	3,7	3,6	2,7
Nettobedrijfsresultaat ³⁾	8,1	8,0	14,1	10,4	10,4	8,8	7,5
ALLE JAARREKENINGEN ⁴⁾							<i>raming</i>
Personeelskosten	61,7	60,9	58,8	58,6	59,3	58,5	60,2
Afschrijvingen ¹⁾	19,4	20,0	19,6	19,6	19,6	19,8	20,8
Overige bedrijfskosten ²⁾	4,5	4,8	5,5	5,5	5,0	5,0	5,4
Nettobedrijfsresultaat ³⁾	14,4	14,3	16,1	16,2	16,1	16,6	13,6

1) Sommatie van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

2) Andere bedrijfskosten verminderd met geactiveerde herstructureringskosten

3) Bedrijfsresultaat verminderd met exploitatiesubsidies

4) Bron: Nationale Bank, "Economisch Tijdschrift", novembernummer van diverse jaren

Tabel 2.5 : Toegevoegde waarde - relatief belang van de bestanddelen in 2001

(procenten)

	Personeelskosten	Afschrijvingen ¹⁾	Overige bedrijfskosten ²⁾	Nettobedrijfsresultaat ³⁾	Toegevoegde waarde
Scheepsagenten en expediteurs	64,7	18,3	1,8	14,9	100
Goederenbehandelaars	75,6	20,1	2,2	2,2	100
Rederijen	84,9	23,0	0,6	-8,5	100
Wegvervoer	65,6	26,4	3,2	4,5	100
Andere diensten	77,6	10,1	9,1	3,2	100
<i>DIENSTEN</i>	<i>73,2</i>	<i>19,8</i>	<i>3,4</i>	<i>3,7</i>	<i>100</i>
Energie	49,9	21,3	3,1	25,8	100
Chemische nijverheid	63,2	16,2	1,9	18,7	100
Scheepsbouw en -herstelling	75,8	10,9	2,0	11,3	100
Elektronica	62,9	41,3	0,4	-4,5	100
Metaalverwerkende nijverheid	75,7	10,5	2,4	11,4	100
Visserij	49,5	49,8	3,0	-2,3	100
Voedingsnijverheid	68,8	17,6	2,3	11,3	100
Andere industrie	59,9	16,6	5,0	18,5	100
<i>INDUSTRIE</i>	<i>61,2</i>	<i>26,8</i>	<i>2,4</i>	<i>9,6</i>	<i>100</i>
PARTICULIERE SECTOR	65,1	24,3	2,7	7,5	100
ALLE JAARREKENINGEN ⁴⁾	60,2	20,8	5,4	13,6	100

1) Sommatie van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

2) Andere bedrijfskosten verminderd met geactiveerde herstructureringskosten

3) Bedrijfsresultaat verminderd met exploitatiesubsidies

4) Bron: Nationale Bank, "Economisch Tijdschrift", november 2002

Tabel 2.6 : Tien belangrijkste bedrijven qua toegevoegde waarde in 2001

(in euro's)

1	Elektronica	PHILIPS INDUSTRIAL ACTIVITIES	145.630.300
2	Goederenbehandelaars	SEA-RO TERMINAL	40.497.000
3	Energie	FLUXYS	31.047.000
4	Voedingsnijverheid	PIETERS VISBEDRIJF	23.146.858
5	Energie	ELECTRABEL	22.436.000
6	Energie	STATOIL BELGIUM	20.496.000
7	Andere industrie	GLAVERBEL	20.224.000
8	Chemische nijverheid	PEMCO BRUGGE	17.284.000
9	Andere industrie	BAGGERWERKEN DECLOEDT	14.777.140
10	Wegvervoer	D.D. TRANS	14.601.000
Totaal			350.139.298

Tabel 2.7 : Toegevoegde waarde in havenzone Brugge*(absolute cijfers - lopende prijzen - miljoenen euro's)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expeditieus	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Goederenbehandelaars	3,1	2,0	2,2	2,5	0,4	0,6	0,4
Wegvervoer	10,8	11,4	12,3	13,5	14,9	15,5	12,9
Andere diensten	13,9	10,8	11,1	10,3	13,6	14,6	17,2
DIENSTEN	27,9	24,2	25,6	26,5	29,0	30,8	30,7
Energie	7,7	11,2	9,3	19,3	21,0	20,0	22,4
Chemische nijverheid	17,7	19,8	21,6	21,8	24,3	23,7	23,4
Scheepsbouw en -herstelling	1,6	1,4	1,8	1,1	0,0	1,1	1,0
Elektronica	126,1	138,6	112,1	110,1	94,9	131,7	145,6
Metaalverwerkende nijverheid	19,4	17,9	32,1	37,2	34,6	32,7	30,4
Voedingsnijverheid	53,9	57,8	50,2	55,3	58,7	51,7	53,7
Andere industrie	28,5	25,4	26,7	30,7	27,1	31,3	31,2
INDUSTRIE	255,0	272,1	253,8	275,6	260,5	292,2	307,7
PARTICULIERE SECTOR	282,9	296,3	279,5	302,1	289,5	323,0	338,4

Tabel 2.8 : Toegevoegde waarde in havenzone Brugge - indexcijfers*(jaar 1995=100)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expeditieus	-	-	-	-	-	-	-
Goederenbehandelaars	100	65,4	70,6	81,7	13,9	18,2	14,0
Wegvervoer	100	105,7	114,4	125,8	138,6	144,1	120,2
Andere diensten	100	77,3	79,8	74,2	97,5	105,1	123,5
DIENSTEN	100	86,7	91,9	94,9	103,9	110,3	110,0
Energie	-	146,1	120,6	251,8	273,6	260,7	292,1
Chemische nijverheid	100	111,5	121,7	123,1	136,8	133,6	131,8
Scheepsbouw en -herstelling	100	85,6	109,5	66,4	-0,4	67,3	64,1
Elektronica	100	109,9	89,0	87,3	75,2	104,4	115,5
Metaalverwerkende nijverheid	100	91,8	165,2	191,5	177,8	167,9	156,1
Voedingsnijverheid	100	107,1	93,1	102,5	108,8	95,9	99,6
Andere industrie	100	89,2	93,8	107,7	95,1	110,1	109,4
INDUSTRIE	100	106,7	99,6	108,1	102,1	114,6	120,7
PARTICULIERE SECTOR	100	104,7	98,8	106,8	102,3	114,2	119,6

Tabel 2.9 : Toegevoegde waarde in havenzone Zeebrugge*(absolute cijfers - lopende prijzen - miljoenen euro's)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	25,7	29,7	28,2	26,9	29,3	31,4	33,3
Goederenbehandelaars	77,8	66,2	62,3	73,9	86,8	87,8	88,8
Rederijen	21,1	22,0	22,7	22,3	35,9	24,0	23,2
Wegvervoer	47,0	46,7	46,2	51,6	53,1	54,1	54,2
Andere diensten	28,8	21,8	27,2	27,3	22,3	20,6	23,2
DIENSTEN	200,6	186,5	186,6	201,8	227,3	217,9	222,6
Energie	41,4	42,9	38,8	42,8	34,9	50,9	53,0
Scheepsbouw en -herstelling	2,3	1,8	1,8	1,9	4,6	5,3	5,8
Elektronica	3,6	3,9	2,1	4,0	4,4	4,4	3,9
Metaalverwerkende nijverheid	2,6	2,4	2,6	2,6	3,6	7,4	3,6
Visserij	22,7	25,5	22,8	27,4	19,5	22,0	28,0
Voedingsnijverheid	0,3	0,2	0,3	1,0	1,5	2,2	2,4
Andere industrie	86,6	57,2	60,6	58,0	64,3	73,9	65,4
INDUSTRIE	159,5	133,9	129,1	137,7	132,9	166,2	162,0
PARTICULIERE SECTOR	360,1	320,4	315,7	339,5	360,2	384,1	384,6

Tabel 2.10 : Toegevoegde waarde in havenzone Zeebrugge - indexcijfers*(jaar 1995=100)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expeditieus	100	115,6	109,7	104,4	113,7	122,1	129,6
Goederenbehandelaars	100	85,1	80,0	94,9	111,5	112,7	114,1
Rederijen	100	104,0	107,6	105,4	169,9	113,6	109,6
Wegvervoer	100	99,3	98,1	109,6	112,9	115,0	115,2
Andere diensten	100	75,6	94,4	94,5	77,1	71,5	80,3
<i>DIENSTEN</i>	<i>100</i>	<i>93,0</i>	<i>93,0</i>	<i>100,6</i>	<i>113,3</i>	<i>108,6</i>	<i>111,0</i>
Energie	100	103,5	93,6	103,3	84,2	122,8	127,9
Scheepsbouw en -herstelling	100	78,5	81,6	84,4	202,9	234,0	254,6
Elektronica	100	107,4	57,7	110,8	121,7	122,4	106,9
Metaalverwerkende nijverheid	100	92,0	100,5	98,8	138,4	285,7	137,4
Visserij	100	112,7	100,7	120,7	86,2	96,9	123,4
Voedingsnijverheid	100	82,3	118,8	345,9	536,4	781,3	832,8
Andere industrie	100	66,0	70,0	67,0	74,2	85,3	75,5
<i>INDUSTRIE</i>	<i>100</i>	<i>83,9</i>	<i>80,9</i>	<i>86,3</i>	<i>83,3</i>	<i>104,2</i>	<i>101,6</i>
PARTICULIERE SECTOR	100	89,0	87,7	94,3	100,0	106,7	106,8

Tabel 3.1: Loontrekkende werkgelegenheid*(absolute cijfers, voltijdse equivalenten)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	421	399	424	375	426	434	449
Goederenbehandelaars	1 032	979	941	999	1 144	1 292	1 224
Rederijen	416	398	285	260	223	198	232
Wegvervoer	1 054	963	1 040	1 152	1 160	1 200	1 125
Andere diensten	883	696	717	721	730	717	798
DIENSTEN	3 806	3.435	3.407	3.507	3.683	3 841	3 828
Energie	114	118	139	141	138	135	133
Chemische nijverheid	262	266	284	294	280	265	265
Scheepsbouw en -herstelling	89	61	68	68	120	125	125
Elektronica	1 424	1 391	909	681	740	769	758
Metaalverwerkende nijverheid	506	459	695	696	662	684	658
Visserij	370	366	357	379	358	405	441
Voedingsnijverheid	1 001	883	869	877	885	897	892
Andere industrie	1 876	1 666	1 593	1 617	1 552	1 543	1 490
INDUSTRIE	5 642	5 210	4 914	4 753	4 735	4 822	4 762
PARTICULIERE SECTOR	9 448	8.645	8.321	8.260	8.418	8.663	8.590
Staat/Gewest/Stad	414	410	409	408	403	348	338
Zeemacht	1 379	1 541	1 750	1 888	1 956	1 982	1 907
NMBS	250	231	184	189	207	219	225
Havenbedrijf	179	174	172	168	167	163	163
OPENBARE SECTOR	2 222	2 356	2 515	2 653	2 733	2 712	2 633
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	11 670	11.001	10.836	10.913	11.151	11.375	11.223

(procenten, voltijdse equivalenten)

[illegible]

Tabel 3.3: Loontrekkende werkgelegenheid - indexcijfers*(jaar 1995 = 100, voltijdse equivalenten)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expeditieus	100	94,8	100,7	89,1	101,2	103,1	106,6
Goederenbehandelaars	100	94,9	91,2	96,8	110,9	125,2	118,6
Rederijen	100	95,7	68,5	62,5	53,6	47,5	55,8
Wegvervoer	100	91,4	98,7	109,3	110,1	113,8	106,7
Andere diensten	100	78,8	81,2	81,7	82,7	81,2	90,4
DIENSTEN	100	90,3	89,5	92,1	96,8	100,9	100,6
Energie	100	103,5	121,9	123,7	121,1	118,4	116,7
Chemische nijverheid	100	101,5	108,4	112,2	106,9	101,1	101,1
Scheepsbouw en -herstelling	100	68,5	76,4	76,4	134,8	140,3	140,8
Elektronica	100	97,7	63,8	47,8	52,0	54,0	53,2
Metaalverwerkende nijverheid	100	90,7	137,4	137,5	130,8	135,1	129,9
Visserij	100	98,9	96,5	102,4	96,8	109,5	119,2
Voedingsnijverheid	100	88,2	86,8	87,6	88,4	89,6	89,1
Andere industrie	100	88,8	84,9	86,2	82,7	82,2	79,4
INDUSTRIE	100	92,3	87,1	84,2	83,9	85,5	84,4
PARTICULIERE SECTOR	100	91,5	88,1	87,4	89,1	91,7	90,9
Staat/Gewest/Stad	100	99,0	98,8	98,6	97,3	84,1	81,6
Zeemacht	100	111,7	126,9	136,9	141,8	143,7	138,3
NMBS	100	92,4	73,6	75,6	82,8	87,6	90,0
Havenbedrijf	100	97,2	96,1	93,9	93,3	91,1	91,1
OPENBARE SECTOR	100	106,0	113,2	119,4	123,0	122,1	118,5
HAVEN VAN ZEEBRUGGE	100	94,3	92,9	93,5	95,6	97,5	96,2

Tabel 3.4 : Tien belangrijkste bedrijven qua loontrekkende werkgelegenheid in 2001

(voltijdse equivalenten)

1	Elektronica	PHILIPS INDUSTRIAL ACTIVITIES	701
2	Goederenbehandelaars	SEA-RO TERMINAL	494
3	Voedingsnijverheid	PIETERS VISBEDRIJF	402
4	Rederijen	P&O NORTH SEA FERRIES	273
5	Wegvervoer	D.D. TRANS	218
6	Andere industrie	UCO YARNS	207
7	Andere industrie	STRUCTO	201
8	Andere industrie	GLAVERBEL	195
9	Metaalverwerkende nijverheid	INTERNATIONAL VAN	177
10	Goederenbehandelaars	COMBINED TERMINAL OPERATORS	168
Totaal			3.036

Tabel 3.5 : Loontrekkende werkgelegenheid in havenzone Brugge*(absolute cijfers, voltijdse equivalenten)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	1	0	0	1	1	1	1
Goederenbehandelaars	6	1	1	1	2	2	1
Wegvervoer	198	200	215	238	267	289	227
Andere diensten	247	210	190	189	244	256	305
<i>DIENSTEN</i>	452	411	406	429	514	548	534
<i>Energie</i>	0	0	25	22	22	20	20
Chemische nijverheid	262	266	284	294	280	265	265
Scheepsbouw en -herstelling	27	24	31	27	27	25	22
Elektronica	1 378	1 346	879	621	678	703	701
Metaalverwerkende nijverheid	482	437	672	670	633	581	593
Voedingsnijverheid	984	877	863	865	873	880	873
Andere industrie	701	745	694	742	698	666	666
<i>INDUSTRIE</i>	3 834	3 695	3 448	3 241	3 211	3 139	3 139
PARTICULIERE SECTOR	4 286	4 106	3 854	3 670	3 725	3 686	3 673

Tabel 3.6 : Loontrekkende werkgelegenheid in havenzone Brugge - indexcijfers

(jaar 1995=100, voltijdse equivalenten)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	100	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Goederenbehandelaars	100	16,7	16,7	16,7	33,3	33,3	16,7
Wegvervoer	100	101,0	108,6	120,2	134,8	146,0	114,4
Andere diensten	100	85,0	76,9	76,5	98,8	103,5	123,6
DIENSTEN	100	90,9	89,8	94,9	113,7	121,2	118,1
Energie	100	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	100	101,5	108,4	112,2	106,9	101,1	101,1
Scheepsbouw en -herstelling	100	88,9	114,8	100,0	100,0	92,2	79,6
Elektronica	100	97,7	63,8	45,1	49,2	51,0	50,9
Metaalverwerkende nijverheid	100	90,7	139,4	139,0	131,3	120,4	122,9
Voedingsnijverheid	100	89,1	87,7	87,9	88,7	89,4	88,7
Andere industrie	100	106,3	99,0	105,8	99,6	94,9	95,0
INDUSTRIE	100	96,4	89,9	84,5	83,8	81,9	81,9
PARTICULIERE SECTOR	100,0	95,8	89,9	85,6	86,9	86,0	85,7

Tabel 3.7 : Loontrekkende werkgelegenheid in havenzone Zeebrugge*(absolute cijfers, voltijdse equivalenten)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	420	399	424	374	425	433	448
Goederenbehandelaars	1.026	978	940	998	1.142	1.290	1.223
Rederijen	416	398	285	260	223	198	232
Wegvervoer	856	763	825	914	893	911	898
Andere diensten	636	486	527	532	486	462	493
DIENSTEN	3.354	3.024	3.001	3.078	3.169	3.293	3.294
Energie	114	118	114	119	116	115	113
Scheepsbouw en -herstelling	62	37	37	41	93	100	104
Elektronica	46	45	30	60	62	66	57
Metaalverwerkende nijverheid	24	22	23	26	29	103	65
Visserij	370	366	357	379	358	405	441
Voedingsnijverheid	17	6	6	12	12	17	19
Andere industrie	1.175	921	899	875	854	877	825
INDUSTRIE	1.808	1.515	1.466	1.512	1.524	1.683	1.624
PARTICULIERE SECTOR	5.162	4.539	4.467	4.590	4.693	4.977	4.918

Tabel 3.8 : Loontrekkende werkgelegenheid in havenzone Zeebrugge - indexcijfers

(jaar 1995=100, voltijdse equivalenten)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	100	95,0	101,0	89,0	101,2	103,1	106,6
Goederenbehandelaars	100	95,3	91,6	97,3	111,3	125,7	119,2
Rederijen	100	95,7	68,5	62,5	53,6	47,5	55,8
Wegvervoer	100	89,1	96,4	106,8	104,3	106,4	104,9
Andere diensten	100	76,4	82,9	83,6	76,4	72,6	77,5
DIENSTEN	100	90,2	89,5	91,8	94,5	98,2	98,2
Energie	100	103,5	100,0	104,4	101,8	100,9	99,1
Scheepsbouw en -herstelling	100	59,7	59,7	66,1	150,0	161,3	167,4
Elektronica	100	97,8	65,2	130,4	134,8	143,5	123,9
Metaalverwerkende nijverheid	100	91,7	95,8	108,3	120,8	429,2	270,8
Visserij	100	98,9	96,5	102,4	96,8	109,5	119,2
Voedingsnijverheid	100	35,3	35,3	70,6	70,6	100,0	111,8
Andere industrie	100	78,4	76,5	74,5	72,7	74,7	70,2
INDUSTRIE	100	83,8	81,1	83,6	84,3	93,1	89,8
PARTICULIERE SECTOR	103,0	87,9	86,5	88,9	90,9	96,4	95,3

Tabel 4.1 : Investerings*(absolute cijfers - lopende prijzen - miljoenen euro's)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	5,4	6,6	10,9	6,2	14,4	5,5	7,3
Goederenbehandelaars	35,1	21,3	17,8	16,5	33,1	11,5	13,1
Rederijen	2,8	3,2	4,5	5,6	4,8	2,8	2,3
Wegvervoer	22,7	17,5	20,8	24,9	21,8	20,2	19,1
Andere diensten	9,2	6,4	9,6	12,9	9,1	8,7	5,9
DIENSTEN	75,3	55,0	63,5	66,1	83,2	48,6	47,7
Energie	57,9	108,4	75,9	18,9	5,7	2,1	8,9
Chemische nijverheid	4,0	1,7	2,4	2,4	2,2	3,5	3,2
Scheepsbouw en -herstelling	1,3	0,6	0,6	0,6	1,0	1,5	0,1
Elektronica	41,4	35,2	17,2	22,3	11,2	10,6	13,7
Metaalverwerkende nijverheid	4,3	3,6	6,4	5,5	6,5	3,9	3,6
Visserij	2,6	3,0	3,0	4,0	5,0	1,8	3,9
Voedingsnijverheid	14,6	13,0	11,3	7,6	8,7	11,5	7,4
Andere industrie	13,6	11,9	23,9	16,0	37,7	21,4	7,0
INDUSTRIE	139,5	177,4	140,7	77,4	77,9	56,3	47,8
PARTICULIERE SECTOR	214,8	232,4	204,3	143,5	161,1	104,9	95,5
Staat/Gewest ¹ /Stad	13,1	14,7	14,1	15,2	24,2	21,0	11,4
Zeemacht	-	0,1	0,1	3,2	0,7	4,2	0,8
NMBS	3,4	2,8	4,1	0,9	4,3	5,4	2,0
Havenbedrijf	11,4	6,1	14,2	15,4	34,7	45,3	14,4
OPENBARE SECTOR	27,9	23,8	32,5	34,7	63,9	75,9	28,5
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	242,7	256,1	236,7	178,1	225,0	180,8	124,0

- Geen cijfers beschikbaar of niet relevant

¹ 2001 : Schadeclaim van 36,6 miljoen euro buiten beschouwing gelaten (Bron: Jaarverslag Vlaamse Havencommissie 2001)

Tabel 4.2 : Investerings - relatief belang van de bedrijfstakken*(procenten)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	2,2	2,6	4,6	3,5	6,4	3,1	5,9
Goederenbehandelaars	14,5	8,3	7,5	9,2	14,7	6,3	10,6
Rederijen	1,1	1,3	1,9	3,1	2,1	1,5	1,9
Wegvervoer	9,4	6,8	8,8	14,0	9,7	11,2	15,4
Andere diensten	3,8	2,5	4,0	7,2	4,0	4,8	4,7
DIENSTEN	31,0	21,5	26,8	37,1	37,0	26,9	38,5
Energie	23,8	42,3	32,1	10,6	2,5	1,1	7,2
Chemische nijverheid	1,6	0,7	1,0	1,3	1,0	1,9	2,6
Scheepsbouw en -herstelling	0,5	0,2	0,2	0,4	0,4	0,9	0,1
Elektronica	17,0	13,7	7,3	12,5	5,0	5,9	11,0
Metaalverwerkende nijverheid	1,8	1,4	2,7	3,1	2,9	2,2	2,9
Visserij	1,1	1,2	1,3	2,3	2,2	1,0	3,1
Voedingsnijverheid	6,0	5,1	4,8	4,3	3,9	6,4	6,0
Andere industrie	5,6	4,7	10,1	9,0	16,7	11,8	5,7
INDUSTRIE	57,5	69,3	59,5	43,4	34,6	31,1	38,5
PARTICULIERE SECTOR	88,5	90,7	86,3	80,5	71,6	58,0	77,0
Staat/Gewest/Stad	5,4	5,7	6,0	8,5	10,8	11,6	9,2
Zeemacht	-	-	-	1,8	0,3	2,3	0,7
NMBS	1,4	1,1	1,7	0,5	1,9	3,0	1,6
Havenbedrijf	4,7	2,4	6,0	8,6	15,4	25,0	11,6
OPENBARE SECTOR	11,5	9,3	13,7	19,5	28,4	42,0	23,0
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	100	100	100	100	100	100	100

- Geen cijfers beschikbaar of niet relevant

Tabel 4.3 : Investerings - indexcijfers*(jaar 1995 = 100 - lopende prijzen)*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expeditie	100	122,7	202,2	115,2	266,2	102,6	135,9
Goederenbehandelaars	100	60,5	50,5	46,9	94,1	32,7	37,3
Rederijen	100	116,0	161,7	200,6	172,6	99,2	83,0
Wegvervoer	100	76,8	91,4	109,8	95,9	88,8	84,2
Andere diensten	100	69,3	103,3	139,2	98,4	93,6	63,3
DIENSTEN	100	73,0	84,4	87,8	110,4	64,6	63,4
Energie	100	187,3	131,2	32,7	9,8	3,6	15,4
Chemische nijverheid	100	42,9	61,6	59,7	56,0	87,9	79,8
Scheepsbouw en -herstelling	100	45,7	42,4	49,2	76,2	119,2	8,3
Elektronica	100	85,0	41,5	54,0	27,0	25,7	33,1
Metaalverwerkende nijverheid	100	84,6	147,8	127,1	150,7	90,6	83,3
Visserij	100	117,1	118,9	158,2	195,5	70,2	151,9
Voedingsnijverheid	100	89,1	77,6	52,4	60,1	79,3	51,0
Andere industrie	100	87,7	176,0	117,6	277,1	157,2	51,8
INDUSTRIE	100	127,1	100,9	55,4	55,9	40,4	34,2
PARTICULIERE SECTOR	100	108,2	95,1	66,8	75,0	48,8	44,5
Staat/Gewest/Stad	100	112,3	107,6	115,9	184,8	160,4	86,8
Zeemacht	-	-	-	-	-	-	-
NMBS	100	82,3	120,6	28,0	127,8	160,2	57,8
Havenbedrijf	100	53,8	124,6	134,5	303,4	396,0	125,9
OPENBARE SECTOR	100	85,2	116,4	124,3	229,2	272,0	102,3
HAVEN VAN ZEEBRUGGE	100	105,5	97,5	73,4	92,7	74,5	51,1

- Geen cijfers beschikbaar of niet relevant

Tabel 4.4 : Tien belangrijkste bedrijven qua investeringen in 2001

(in euro's)

1	Elektronica	PHILIPS INDUSTRIAL ACTIVITIES	13.647.000
2	Goederenbehandelaars	COMBINED TERMINAL OPERATORS	4.426.000
3	Scheepsagenten en expeditieus	E.C.S. EUROPEAN CONTAINERS	4.223.757
4	Goederenbehandelaars	ZEEBRUGSE BEHANDELINGSMAATSCHAPPIJ	4.215.000
5	Energie	PROVINCIALE INTERCOMMUNALE ELECTRICITEITSMIJ	4.214.000
6	Energie	ELECTRABEL	3.626.000
7	Goederenbehandelaars	SEA-RO TERMINAL	3.312.000
8	Wegvervoer	NORTH SEA EXPRESS	3.047.000
9	Voedingsnijverheid	PIETERS VISBEDRIJF	2.963.517
10	Wegvervoer	HUKTRA	2.732.000
Totaal			46.406.274

Tabel 5.1 : Sociale balansen in 2001 - gemiddeld aantal werknemers en aantal werknemers op afsluitdatum - alle bedrijven

2001	GEMIDDELD AANTAL					AANTAL WERKNEMERS OP AFSLUITDATUM						
	voltijds	deeltijds	totaal	uitzend- krachten	ter beschikking gesteld	voltijds	deeltijds	totaal	mannen	vrouwen	bediende	arbeider
	1001	1002	1003 (in VTE)	1501	1502	1051	1052	1053	1203	1213	1343	1323
Scheepsagenten en expeditieus	671	56	706	38	9	666	56	701	399	301	549	136
Goederenbehandelaars	408	30	427	58	1.045	400	29	418	308	111	360	48
Rederijen	383	8	388	1	0	396	8	401	378	24	66	333
Wegvervoer	1.223	40	1.249	13	1	1.213	43	1.240	1.149	92	203	1.035
Andere diensten	5.034	546	5.334	186	4	5.196	568	5.504	4.768	736	1.304	4.126
DIENSTEN	7.719	680	8.103	295	1.059	7.871	704	8.264	7.001	1.263	2.481	5.677
Energie	15.710	821	16.353	153	0	15.110	755	15.689	13.299	2.390	13.124	10
Chemische nijverheid	239	26	256	8	0	236	26	255	202	53	120	135
Scheepsbouw en -herstelling	118	5	121	4	0	113	3	115	109	6	14	101
Elektronica	3.405	588	3.854	129	0	3.240	542	3.649	2.434	1.215	2.081	1.508
Metaalverwerkende nijverheid	641	36	662	40	0	658	37	679	593	85	263	413
Visserij	164	2	165	3	0	142	3	144	137	7	14	130
Voedingsnijverheid	913	133	1.012	121	0	920	129	1.016	642	374	347	639
Andere industrie	5.567	110	5.635	120	1	5.621	114	5.692	5.152	540	1.561	3.961
INDUSTRIE	26.758	1.721	28.058	578	1	26.040	1.609	27.237	22.568	4.670	17.525	6.895
PARTICULIERE SECTOR	34.477	2.400	36.161	872	1.060	33.911	2.313	35.501	29.568	5.933	20.006	12.572

Op de gegevens van deze tabel zijn geen verdeelsleutels toegepast.

(Verklaring van de rubrieken : zie methodologie - punt 2.4.4)

Tabel 5.2 : Sociale balansen in 2001 - aantal ingetreden en uitgetreden werknemers - alle bedrijven

2001	INGETREDEN										UITGETREDEN	
	aantal	onbepaalde	mannen				vrouwen				aantal	onbepaalde
	(in VTE)	duur	lager	secundair	hoger	universitair	lager	secundair	hoger	universitair	(in VTE)	duur
	2053	2103	2203	2213	2223	2233	2303	2313	2323	2333	3053	3103
Scheepsagenten en expediteurs	279	233	73	60	24	2	9	35	64	3	316	263
Goederenbehandelaars	126	84	0	82	8	2	0	24	4	1	121	80
Rederijen	70	30	24	8	13	5	4	4	2	0	62	20
Wegvervoer	562	414	139	232	18	1	2	14	17	0	562	398
Andere diensten	2.196	1.576	82	1.364	148	51	10	345	78	12	1.531	924
DIENSTEN	3.233	2.337	318	1.746	211	61	24	422	164	16	2.593	1.685
Energie	1.265	237	0	400	128	145	0	323	200	68	2.716	1.542
Chemische nijverheid	64	50	11	40	4	1	1	6	1	0	58	42
Scheepsbouw en -herstelling	23	11	0	11	0	0	0	0	0	0	33	8
Elektronica	464	293	20	162	123	49	0	83	21	6	798	319
Metaalverwerkende nijverheid	123	62	7	45	3	8	4	11	5	1	94	58
Visserij	218	82	92	1	0	1	2	0	0	0	214	72
Voedingsnijverheid	254	155	17	99	21	4	5	47	15	7	196	121
Andere industrie	1.220	962	86	764	141	58	8	27	58	19	1.208	1.005
INDUSTRIE	3.630	1.852	232	1.522	419	266	19	497	299	101	5.316	3.166
PARTICULIERE SECTOR	6.864	4.189	550	3.268	630	327	43	919	463	117	7.908	4.851

Op de gegevens van deze tabel zijn geen verdeelsleutels toegepast.

(Verklaring van de rubrieken : zie methodologie - punt 2.4.4)

Tabel 5.3 : Sociale balansen in 2001 - gemiddeld aantal werknemers en aantal werknemers op afsluitdatum - representatieve bedrijven ¹

2001	GEMIDDELD AANTAL					AANTAL WERKNEMERS OP AFSLUITDATUM						
	voltijds	deeltijds	totaal	uitzend- krachten	ter beschikking gesteld	voltijds	deeltijds	totaal	mannen	vrouwen	bediende	arbeider
	1001	1002	(in VTE) 1003	1501	1502	1051	1052	1053	1203	1213	1343	1323
Scheepsagenten en expeditieus	361	20	374	32	9	362	21	376	231	145	259	115
Goederenbehandelaars	28	4	30	24	37	29	4	31	26	5	19	12
Rederijen	79	6	83	0	0	77	6	81	62	20	60	19
Wegvervoer	1.077	38	1.102	8	1	1.066	42	1.093	1.006	87	181	909
Andere diensten	490	71	530	7	2	484	70	523	409	113	144	361
DIENSTEN	2.035	139	2.118	71	49	2.018	143	2.103	1.734	369	662	1.416
Energie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	239	26	256	8	0	236	26	255	202	53	120	135
Scheepsbouw en -herstelling	118	5	121	4	0	113	3	115	109	6	14	101
Elektronica	30	0	30	3	0	30	0	30	28	2	9	21
Metaalverwerkende nijverheid	448	24	460	31	0	469	26	482	428	54	185	293
Visserij	164	2	165	3	0	142	3	144	137	7	14	130
Voedingsnijverheid	718	101	796	91	0	714	98	790	480	310	242	524
Andere industrie	1.083	31	1.101	30	1	1.088	31	1.106	954	152	191	900
INDUSTRIE	2.800	189	2.929	169	1	2.792	187	2.921	2.337	584	776	2.103
PARTICULIERE SECTOR	4.835	328	5.047	241	50	4.810	330	5.024	4.071	953	1.437	3.519

¹ Representatief bedrijf : enkel die bedrijven waarvan minstens 50% van de loontrekkende werkgelegenheid voor rekening komt van de activiteiten in de haven van Brugge-Zeebrugge.

Op de gegevens van deze tabel zijn geen verdeelsleutels toegepast.

(Verklaring van de rubrieken : zie methodologie - punt 2.4.4)

Tabel 5.4 : Sociale balansen in 2001 - aantal ingetreden en uitgetreden werknemers - representatieve bedrijven ¹

2001	INGETREDEN										UITGETREDEN	
	aantal	onbepaalde	mannen				vrouwen				aantal	onbepaalde
	(in VTE)	duur	lager	secundair	hoger	universitair	lager	secundair	hoger	universitair	(in VTE)	duur
	2053	2103	2203	2213	2223	2233	2303	2313	2323	2333	3053	3103
Scheepsagenten en expeditieus	188	162	62	53	10	2	7	30	13	2	154	118
Goederenbehandelaars	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	6	3
Rederijen	25	11	0	2	3	1	4	4	1	0	20	7
Wegvervoer	523	377	111	223	17	1	2	12	17	0	522	360
Andere diensten	183	71	43	29	0	2	3	1	1	0	178	61
DIENSTEN	923	621	216	309	30	6	15	46	32	2	880	550
Energie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	64	50	11	40	4	1	1	6	1	0	58	42
Scheepsbouw en -herstelling	23	11	0	11	0	0	0	0	0	0	33	8
Elektronica	6	6	0	5	1	0	0	0	0	0	5	5
Metaalverwerkende nijverheid	96	41	5	31	3	8	3	4	3	0	62	29
Visserij	218	82	92	1	0	1	2	0	0	0	214	72
Voedingsnijverheid	202	131	13	78	10	3	5	43	6	5	166	106
Andere industrie	209	101	40	76	7	2	6	12	5	1	204	112
INDUSTRIE	817	422	160	242	25	15	16	65	15	6	742	373
PARTICULIERE SECTOR	1.741	1.043	375	551	55	21	31	111	47	8	1.622	923

¹ Representatief bedrijf : enkel die bedrijven waarvan minstens 50% van de loontrekkende werkgelegenheid voor rekening komt van de activiteiten in de haven van Brugge-Zeebrugge.

Op de gegevens van deze tabel zijn geen verdeelsleutels toegepast.

(Verklaring van de rubrieken : zie methodologie - punt 2.4.4)

Tabel 6.1 : Financieel-economische ratio's - alle bedrijven

	Nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting (in %)		
	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	6,4	-4,4	15,3
Goederenbehandelaars	9,7	0,9	-19,9
Rederijen	8,1	4,8	-3,2
Wegvervoer	3,7	4,1	9,0
Andere diensten	4,6	5,0	0,4
DIENSTEN	6,9	2,5	-0,8
Energie	18,2	18,5	16,4
Chemische nijverheid	26,6	20,1	12,6
Scheepsbouw en -herstelling	-26,2	8,6	12,3
Elektronica	11,8	14,1	-14,6
Metaalverwerkende nijverheid	10,8	7,7	2,0
Visserij	-6,5	-0,5	-8,5
Voedingsnijverheid	5,2	3,0	25,6
Andere industrie	14,3	0,2	16,6
INDUSTRIE	17,4	16,3	15,5
PARTICULIERE SECTOR	16,6	15,3	14,6
ALLE JAARREKENINGEN ¹	9,6	7,8	6,2

	Solvabiliteit (in %)		
	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	26,2	26,1	32,0
Goederenbehandelaars	31,8	30,8	29,7
Rederijen	62,5	65,5	73,2
Wegvervoer	25,5	27,1	28,6
Andere diensten	37,5	38,3	33,4
DIENSTEN	36,6	37,1	36,6
Energie	39,9	38,8	42,2
Chemische nijverheid	28,1	41,5	44,2
Scheepsbouw en -herstelling	18,8	19,7	26,8
Elektronica	46,8	46,5	43,1
Metaalverwerkende nijverheid	34,1	32,0	28,7
Visserij	18,2	18,2	18,1
Voedingsnijverheid	40,9	28,5	26,5
Andere industrie	27,9	28,6	31,1
INDUSTRIE	38,2	37,5	40,4
PARTICULIERE SECTOR	38,1	37,5	40,2
ALLE JAARREKENINGEN ¹	38,0	39,3	43,0

	Liquiditeit in ruime zin		
	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	0,91	0,95	0,95
Goederenbehandelaars	0,81	0,98	0,81
Rederijen	3,44	4,14	4,73
Wegvervoer	1,02	1,07	1,12
Andere diensten	1,12	1,16	1,03
DIENSTEN	1,17	1,24	1,14
Energie	1,22	0,94	0,99
Chemische nijverheid	0,98	1,36	1,19
Scheepsbouw en -herstelling	1,15	1,08	1,22
Elektronica	1,29	1,33	1,09
Metaalverwerkende nijverheid	1,51	1,40	1,33
Visserij	1,06	1,01	0,90
Voedingsnijverheid	1,34	1,07	0,90
Andere industrie	1,05	0,97	0,95
INDUSTRIE	1,19	0,97	0,99
PARTICULIERE SECTOR	1,19	0,99	1,00
ALLE JAARREKENINGEN ¹	1,20	1,17	1,22

	Aantal bedrijven		
	1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	39	40	34
Goederenbehandelaars	25	24	20
Rederijen	9	9	10
Wegvervoer	48	49	42
Andere diensten	86	86	85
DIENSTEN	207	208	191
Energie	5	5	5
Chemische nijverheid	5	3	3
Scheepsbouw en -herstelling	7	7	7
Elektronica	6	5	4
Metaalverwerkende nijverheid	15	14	12
Visserij	13	13	14
Voedingsnijverheid	18	18	17
Andere industrie	44	41	41
INDUSTRIE	113	106	103
PARTICULIERE SECTOR	320	314	294
ALLE JAARREKENINGEN ¹	216.156	224.559	162.859

¹ Alle niet-financiële jaarrekeningen opgenomen in de globalisaties van de Balanscentrale van de Nationale Bank (2001 = voorlopige cijfers)
(Definities: zie Methodologie - punt 2.4.5)

Tabel 6.2 : Financieel-economische ratio's - representatieve bedrijven ¹

	Nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting (in %)				Liquiditeit in ruime zin		
	1999	2000	2001		1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	-10,2	3,7	7,8	Scheepsagenten en expediteurs	1,05	1,10	1,06
Goederenbehandelaars	11,8	8,8	20,1	Goederenbehandelaars	0,80	0,97	1,07
Rederijen	4,1	-6,2	-3,2	Rederijen	4,36	4,93	4,73
Wegvervoer	2,4	5,7	6,7	Wegvervoer	0,91	0,97	1,07
Andere diensten	3,0	-8,4	-6,2	Andere diensten	1,04	1,10	1,13
DIENSTEN	5,1	-1,3	1,3	DIENSTEN	1,31	1,38	1,47
Energie	-	-	-	Energie	-	-	-
Chemische nijverheid	26,6	20,1	12,6	Chemische nijverheid	1,65	1,36	1,19
Scheepsbouw en -herstelling	-26,2	8,6	12,3	Scheepsbouw en -herstelling	1,15	1,08	1,22
Elektronica	34,6	25,1	-15,2	Elektronica	1,21	1,19	1,15
Metaalverwerkende nijverheid	19,2	15,3	14,2	Metaalverwerkende nijverheid	1,55	1,44	1,34
Visserij	-6,5	-0,5	-8,5	Visserij	1,06	1,01	0,90
Voedingsnijverheid	5,2	6,9	32,7	Voedingsnijverheid	1,34	1,16	0,88
Andere industrie	10,6	9,4	14,2	Andere industrie	1,23	1,15	1,33
INDUSTRIE	9,4	10,0	1,1	INDUSTRIE	1,33	1,19	1,13
PARTICULIERE SECTOR	6,8	3,7	1,2	PARTICULIERE SECTOR	1,32	1,28	1,25

	Solvabiliteit (in %)				Aantal bedrijven		
	1999	2000	2001		1999	2000	2001
Scheepsagenten en expediteurs	13,6	17,3	14,9	Scheepsagenten en expediteurs	29	31	27
Goederenbehandelaars	28,5	26,7	25,4	Goederenbehandelaars	22	21	16
Rederijen	76,7	79,0	73,2	Rederijen	8	8	9
Wegvervoer	22,3	24,5	27,4	Wegvervoer	43	44	40
Andere diensten	31,3	31,3	33,6	Andere diensten	67	66	66
DIENSTEN	37,9	37,4	39,0	DIENSTEN	169	170	158
Energie	-	-	-	Energie	-	-	-
Chemische nijverheid	37,1	41,5	44,2	Chemische nijverheid	4	3	3
Scheepsbouw en -herstelling	18,8	19,7	26,8	Scheepsbouw en -herstelling	7	7	7
Elektronica	22,6	22,7	47,8	Elektronica	1	1	2
Metaalverwerkende nijverheid	33,0	32,4	28,7	Metaalverwerkende nijverheid	14	13	11
Visserij	18,2	18,2	18,1	Visserij	13	13	14
Voedingsnijverheid	40,9	36,4	35,9	Voedingsnijverheid	18	17	16
Andere industrie	23,9	25,1	30,5	Andere industrie	37	36	35
INDUSTRIE	32,2	29,5	39,5	INDUSTRIE	94	90	88
PARTICULIERE SECTOR	35,4	33,5	39,3	PARTICULIERE SECTOR	263	260	246

¹ Representatief bedrijf : enkel die bedrijven waarvan minstens 50% van de loontrekkende werkgelegenheid voor rekening komt van de activiteiten in de haven van Brugge-Zeebrugge.

- Geen cijfer beschikbaar of niet relevant

(Definities: zie Methodologie - punt 2.4.5)

Tabel 7.1 : Verdeling resultaten naar bedrijfsgrootte in 2001

	AANTAL ONDERNEMINGEN		TOEGEVOEGDE WAARDE (miljoenen euro's)		WERKGELEGENHEID (eenheden)		INVESTERINGEN (miljoenen euro's)	
	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's
Scheepsagenten en expediteurs	19	15	28,9	4,5	395	57	7,1	0,2
Goederenbehandelaars	12	8	87,9	1,3	1.217	9	12,7	0,4
Rederijen	5	5	20,9	2,2	214	18	2,2	0,2
Wegvervoer	16	26	51,1	16,0	856	271	14,7	4,4
Andere diensten	30	55	23,8	16,6	528	273	1,6	4,3
DIENTEN	82	109	212,7	40,7	3.209	627	38,3	9,4
Energie	5	0	75,4	0,0	133	0	8,9	0,0
Chemische nijverheid	3	0	23,4	0,0	265	0	3,2	0,0
Scheepsbouw en -herstelling	1	6	3,5	3,3	68	58	0,1	0,0
Elektronica	4	0	149,5	0,0	758	0	13,7	0,0
Metaalverwerkende nijverheid	5	7	25,6	8,3	493	165	3,2	0,4
Visserij	3	11	7,7	20,3	109	332	2,5	1,4
Voedingsnijverheid	10	7	51,7	4,4	821	72	7,0	0,5
Andere industrie	15	26	83,7	12,9	1.235	256	4,4	2,7
INDUSTRIE	46	57	420,5	49,2	3.882	883	42,8	5,0
PARTICULIERE SECTOR	128	166	633,2	89,9	7.091	1.510	81,1	14,5

Grote ondernemingen : ondernemingen die een jaarrekening volgens het volledig schema hebben neergelegd bij de Balanscentrale van de Nationale Bank.

Kmo's : ondernemingen die een jaarrekening volgens het verkort schema hebben neergelegd bij de Balanscentrale van de Nationale Bank.

Door de afrondingen kunnen er kleine verschillen ontstaan met de andere tabellen.

Tabel 7.2 : Verdeling resultaten naar bedrijfsgrootte in 2001 - relatieve cijfers

	AANTAL ONDERNEMINGEN		TOEGEVOEGDE WAARDE (miljoenen euro's)		WERKGELEGENHEID (eenheden)		INVESTERINGEN (miljoenen euro's)	
	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's
Scheepsagenten en expediteurs	55,9	44,1	86,4	13,6	87,5	12,5	97,2	2,8
Goederenbehandelaars	60,0	40,0	98,5	1,5	99,3	0,7	96,8	3,2
Rederijen	50,0	50,0	90,4	9,6	92,2	7,8	93,2	6,8
Wegvervoer	38,1	61,9	76,2	23,8	76,0	24,0	77,1	22,9
Andere diensten	35,3	64,7	59,0	41,0	65,9	34,1	27,3	72,7
DIENSTEN	42,9	57,1	83,9	16,1	83,6	16,4	80,2	19,8
Energie	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0
Chemische nijverheid	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0
Scheepsbouw en -herstelling	14,3	85,7	52,0	48,0	54,0	46,0	59,0	41,0
Elektronica	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0
Metaalverwerkende nijverheid	41,7	58,3	75,4	24,6	74,9	25,1	88,2	11,8
Visserij	21,4	78,6	27,4	72,6	24,7	75,3	64,1	35,9
Voedingsnijverheid	58,8	41,2	92,1	7,9	91,9	8,1	93,8	6,2
Andere industrie	36,6	63,4	86,7	13,3	82,8	17,2	61,8	38,2
INDUSTRIE	44,7	55,3	89,5	10,5	81,5	18,5	89,5	10,5
PARTICULIERE SECTOR	43,5	56,5	87,6	12,4	82,4	17,6	84,9	15,1

Grote ondernemingen : ondernemingen die een jaarrekening volgens het volledig schema hebben neergelegd bij de Balanscentrale van de Nationale Bank.

Kmo's : ondernemingen die een jaarrekening volgens het verkort schema hebben neergelegd bij de Balanscentrale van de Nationale Bank.

Tabel 8.1 : Maritiem goederenverkeer in de haven van Brugge-Zeebrugge

(duizenden ton)

Jaar	LOSSINGEN	Index 1995 = 100	LADINGEN	Index 1995 = 100	TOTAAL	Index 1995 = 100
1995	18.651	100,0	11.923	100,0	30.574	100,0
1996	17.186	92,1	11.314	94,9	28.500	93,2
1997	18.462	99,0	13.946	117,0	32.408	106,0
1998	18.431	98,8	14.853	124,6	33.284	108,9
1999	19.439	104,2	16.002	134,2	35.441	115,9
2000	19.409	104,1	16.066	134,7	35.475	116,0
2001	16.771	89,9	15.309	128,4	32.080	104,9

Bron : Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen

Tabel 8.2 : Samenstelling van het maritiem goederenverkeer in de haven van Brugge-Zeebrugge in 2001

(duizenden ton)

	Lossingen	Ladingen	Totaal	Relatief belang
Roll-on/roll-off	6.066	8.281	14.347	44,7%
Containers	4.683	5.902	10.585	33,0%
Andere	843	189	1.032	3,2%
STUKGOEDEREN	11.592	14.372	25.964	80,9%
Aardgas	1.765	0	1.765	5,5%
Geraffineerde olieproducten	1.373	870	2.243	7,0%
Andere	106	26	132	0,4%
VLOEIBARE PRODUCTEN	3.244	896	4.140	12,9%
Kolen en cokes	41	0	41	0,1%
Bouwmaterialen	1.769	0	1.769	5,5%
Andere	125	41	166	0,5%
STORTGOEDEREN	1.935	41	1.976	6,2%
MARITIEM GOEDERENVERKEER	16.771	15.309	32.080	100,0%

Bron : Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen

Tabel 9 : Overzicht voornaamste resultaten haven van Brugge-Zeebrugge

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
AANTAL OPGENOMEN ONDERNEMINGEN							
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	348	336	327	324	320	314	294
TOEGEVOEGDE WAARDE (miljoenen euro's)							
PARTICULIERE SECTOR	643,0	616,7	595,2	641,6	649,7	707,1	723,1
OPENBARE SECTOR	76,7	83,3	85,8	113,5	118,0	116,2	117,6
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	719,7	700,0	681,0	755,1	767,7	823,3	840,6
LOONTREKKENDE WERKGELEGENHEID (voltijdse equivalenten)							
PARTICULIERE SECTOR	9.448	8.645	8.321	8.260	8.418	8.663	8.590
OPENBARE SECTOR	2.222	2.356	2.515	2.653	2.733	2.712	2.633
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	11.670	11.001	10.836	10.913	11.151	11.375	11.223
INVESTERINGEN (miljoenen euro's)							
PARTICULIERE SECTOR	214,8	232,4	204,3	143,5	161,1	104,9	95,5
OPENBARE SECTOR	27,9	23,8	32,5	34,7	63,9	75,9	28,5
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	242,7	256,1	236,7	178,1	225,0	180,8	124,0
MARITIEM GOEDERENVERKEER (duizenden ton)							
HAVEN VAN BRUGGE-ZEEBRUGGE	30.574	28.500	32.408	33.284	35.441	35.475	32.080

Tabel 10.1 : Belangrijkste resultaten van de zeehavens in 2001

(bedragen in lopende prijzen)

	TOTAAL			ANTWERPEN			GENT			BRUGGE / ZEEBRUGGE			OOSTENDE		
	wijziging			wijziging			wijziging			wijziging			wijziging		
	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)
Toegevoegde waarde															
(in miljoenen euro's)															
Particuliere sector	9.316	-5,2%	+1,4%	6.177	-2,8%	+1,6%	2.318	-13,1%	+1,2%	723	+2,3%	+2,0%	99	-0,3%	-6,4%
Openbare sector	565	+3,7%	+3,3%	366	+4,4%	+2,7%	44	+4,3%	-1,5%	118	+1,2%	+7,4%	37	+4,7%	+5,0%
Totaal	9.882	-4,7%	+1,5%	6.543	-2,4%	+1,6%	2.362	-12,8%	+1,2%	841	+2,1%	+2,6%	136	+1,0%	-4,1%
Loontrekkende werkgelegenheid															
(voltijdse equivalenten)															
Particuliere sector	88.016	-0,0%	-0,3%	50.776	+0,1%	-0,5%	26.715	+0,6%	+1,9%	8.590	-0,8%	-1,6%	1.935	-7,5%	-12,1%
Openbare sector	9.906	-1,0%	+0,3%	5.625	+0,0%	-0,5%	827	+1,2%	+0,5%	2.633	-2,9%	+2,9%	821	-4,1%	-1,8%
Totaal	97.922	-0,1%	-0,3%	56.401	+0,1%	-0,5%	27.542	+0,6%	+1,9%	11.223	-1,3%	-0,6%	2.756	-6,5%	-9,7%
Investerings															
(in miljoenen euro's)															
Particuliere sector	1.893	+6,7%	+2,2%	1.253	+13,0%	+2,6%	521	+1,8%	+14,0%	96	-9,0%	-12,6%	24	-50,8%	-24,7%
Openbare sector	193	-30,7%	+5,1%	123	-18,3%	+11,1%	29	+10,0%	-3,6%	29	-62,4%	+0,4%	13	-51,6%	-1,4%
Totaal	2.087	+1,6%	+2,5%	1.376	+9,3%	+3,2%	550	+2,2%	+12,3%	124	-31,4%	-10,6%	37	-51,1%	-20,6%
Bijdrage aan de overheidsinkomsten															
(in miljoenen euro's)															
	5.559	+2,5%	-	3.773	-0,4%	+2,4%	1.348	+11,1%	+5,1%	377	+4,2%	-	61	-3,7%	-

(1) jaarlijkse gemiddelde groei

- geen cijfer beschikbaar of niet relevant

Tabel 10.2 : Toegevoegde waarde van de zeehavens in 2001

(in miljoenen euro's, bedragen in lopende prijzen)

	TOTAAL			ANTWERPEN			GENT			BRUGGE / ZEEBRUGGE			OOSTENDE		
	wijziging			wijziging			wijziging			wijziging			wijziging		
	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)
Scheepsagenten en expediteurs	560,6	+7,9%	+3,7%	481,5	+7,1%	+3,0%	42,8	+26,1%	+13,9%	33,5	+6,3%	+4,4%	2,9	-37,5%	+1,0%
Goederenbehandelaars	919,3	+1,0%	+0,6%	745,7	+2,0%	+0,7%	82,8	-5,8%	-1,7%	89,2	+1,0%	+1,6%	1,6	-45,8%	-9,8%
Rederijen	182,5	-12,6%	-6,3%	148,8	-14,2%	-5,2%	2,5	-27,4%	-21,6%	23,2	-3,5%	+1,5%	8,1	+3,3%	-20,8%
Wegvervoer	178,7	+1,6%	+3,5%	63,4	+0,5%	+1,7%	32,3	+7,7%	+7,8%	67,1	-3,6%	+2,5%	15,9	+20,1%	+9,1%
Andere diensten	531,6	-4,2%	+1,4%	383,2	-7,4%	+2,7%	100,3	+1,1%	-2,6%	40,4	+14,5%	-1,0%	7,8	+20,6%	+18,2%
DIENSTEN	2.372,6	+0,1%	+0,9%	1.822,6	-0,5%	+1,1%	260,6	+2,4%	+0,0%	253,3	+1,9%	+1,7%	36,1	+3,4%	-5,5%
Energie	308,3	+4,4%	+1,2%	178,2	+4,6%	+2,0%	54,6	+1,0%	-6,0%	75,4	+6,4%	+7,4%	-	-	-
Petroleumindustrie	1.182,2	-10,2%	+1,9%	896,5	-6,0%	-0,1%	285,7	-21,4%	+11,1%	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	2.777,9	-3,9%	+3,3%	2.465,3	-4,5%	+3,0%	273,8	+2,0%	+7,0%	23,4	-1,3%	+4,7%	15,4	-20,4%	-11,4%
Scheepsbouw en -herstelling	34,2	+12,8%	+3,3%	21,6	+16,8%	+4,3%	2,4	+18,4%	-10,6%	6,8	+6,5%	+9,8%	3,4	-0,5%	+3,5%
Automobielenijverheid	1.009,0	-4,2%	-0,6%	445,1	-4,2%	-3,1%	563,9	-4,2%	+1,7%	-	-	-	-	-	-
Elektronica	208,3	-7,4%	-0,2%	-	-	-	58,7	-33,9%	-5,3%	149,5	+9,9%	+2,4%	-	-	-
Metaalverwerkende nijverheid	647,9	-27,0%	-2,6%	123,4	+1,5%	+2,3%	490,6	-32,4%	-4,0%	33,9	-15,4%	+7,4%	-	-	-
Visserij	34,0	+28,0%	+0,9%	-	-	-	-	-	-	28,0	+27,3%	+3,6%	6,0	+31,0%	-7,5%
Voedingsnijverheid	154,0	-1,4%	+0,0%	-	-	-	78,9	-9,0%	+0,9%	56,1	+4,0%	+0,6%	19,0	+23,0%	-4,2%
Andere industrie	587,8	+2,7%	+4,1%	223,8	+5,9%	+8,7%	248,8	+6,1%	+5,2%	96,6	-8,3%	-2,9%	18,6	-12,0%	-6,1%
INDUSTRIE	6.943,6	-6,9%	+1,6%	4.353,9	-3,7%	+1,8%	2.057,6	-14,7%	+1,4%	469,7	+2,5%	+2,1%	62,4	-2,4%	-6,9%
PARTICULIERE SECTOR	9.316,3	-5,2%	+1,4%	6.176,5	-2,8%	+1,6%	2.318,2	-13,1%	+1,2%	723,1	+2,3%	+2,0%	98,5	-0,3%	-6,4%
Staat / Gewest / Stad	146,1	+6,9%	+0,9%	94,7	+4,5%	+0,9%	9,1	+2,6%	-12,6%	17,5	+26,0%	+3,4%	24,9	+6,5%	+10,2%
Zeemacht	77,8	-4,5%	+6,5%	-	-	-	-	-	-	70,1	-3,8%	+10,1%	7,8	-10,5%	-9,3%
NMBS	124,0	+6,1%	+7,5%	91,3	+6,7%	+6,1%	19,4	+1,3%	+17,9%	11,5	+1,8%	+4,1%	1,8	+116,7%	+74,2%
Havenbedrijf	217,5	+3,4%	+1,9%	180,2	+3,1%	+2,1%	15,9	+9,1%	-4,5%	18,6	+1,8%	+4,7%	2,9	+2,9%	-
OPENBARE SECTOR	565,5	+3,7%	+3,3%	366,2	+4,4%	+2,7%	44,3	+4,3%	-1,5%	117,6	+1,2%	+7,4%	37,4	+4,7%	+5,0%
TOTAAL	9.881,7	-4,7%	+1,5%	6.542,7	-2,4%	+1,6%	2.362,5	-12,8%	+1,2%	840,6	+2,1%	+2,6%	135,9	+1,0%	-4,1%

(1) jaarlijkse gemiddelde groei

- geen cijfer beschikbaar of niet relevant

Tabel 10.3 : Loontrekkende werkgelegenheid van de zeehavens in 2001

(eenheden, voltijdse equivalenten)

	TOTAAL			ANTWERPEN			GENT			BRUGGE / ZEEBRUGGE			OOSTENDE		
	wijziging			wijziging			wijziging			wijziging			wijziging		
	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)
Scheepsagenten en expediteurs	8.613	+4,3%	+1,0%	7.609	+4,2%	+0,7%	537	+11,3%	+7,7%	449	+3,4%	+1,1%	19	-56,7%	-12,3%
Goederenbehandelaars	9.915	-2,6%	-0,7%	7.776	-2,1%	-1,5%	843	-3,5%	+2,1%	1.224	-5,3%	+2,9%	72	+10,8%	-3,0%
Rederijen	1.181	+4,1%	-16,7%	664	+1,5%	-9,1%	35	-14,7%	-21,8%	232	+17,6%	-9,3%	250	+3,3%	-28,0%
Wegvervoer	2.944	-1,3%	+1,5%	1.118	-0,8%	-0,2%	504	+8,8%	+6,6%	1.125	-6,3%	+1,1%	198	+2,1%	+4,2%
Andere diensten	6.625	+8,8%	+2,7%	4.115	+4,9%	+2,7%	1.589	+18,2%	+4,8%	798	+11,2%	-1,7%	123	+20,5%	+12,7%
DIENSTEN	29.278	-2,2%	-0,6%	21.282	+1,6%	-0,3%	3.507	+9,5%	+3,9%	3.828	-0,3%	+0,1%	661	+2,4%	-17,8%
Energie	1.560	-3,3%	-1,1%	1.075	-5,2%	-1,5%	352	+2,5%	-1,3%	133	-1,5%	+2,6%	-	-	-
Petroleumindustrie	2.461	+4,2%	-2,6%	2.053	-1,3%	-2,6%	408	+44,9%	-2,6%	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	15.983	-0,0%	+0,6%	13.206	-0,1%	+0,5%	2.307	+4,7%	+2,8%	265	+0,0%	+0,2%	205	-32,9%	-11,1%
Scheepsbouw en -herstelling	633	+2,2%	-4,3%	401	+1,0%	-3,3%	50	+23,1%	-18,9%	125	+0,3%	+5,9%	57	+0,3%	-4,0%
Automobielenijverheid	15.313	-0,9%	+0,6%	7.288	-2,6%	-2,5%	8.025	+0,7%	+4,0%	-	-	-	-	-	-
Elektronica	1.949	-6,1%	-6,5%	-	-	-	1.191	-8,8%	-3,7%	758	-1,4%	-10,0%	-	-	-
Metaalverwerkende nijverheid	10.155	+0,1%	+0,2%	2.582	+0,9%	-0,8%	6.916	+0,2%	+0,2%	658	-3,8%	+4,5%	-	-	-
Visserij	529	+7,1%	-1,3%	-	-	-	-	-	-	441	+8,9%	+3,0%	88	-1,1%	-13,0%
Voedingsnijverheid	1.955	-7,9%	-1,8%	-	-	-	733	-15,2%	+3,1%	892	-0,5%	-1,9%	330	-8,6%	-8,5%
Andere industrie	8.200	-3,6%	+0,3%	2.889	-0,3%	+1,4%	3.228	-6,1%	+2,7%	1.490	-3,4%	-3,8%	594	-6,2%	-4,7%
INDUSTRIE	58.738	-1,1%	-0,2%	29.494	-0,9%	-0,7%	23.208	-0,6%	+1,7%	4.762	-1,2%	-2,8%	1.273	-11,9%	-7,6%
PARTICULIERE SECTOR	88.016	-0,0%	-0,3%	50.776	+0,1%	-0,5%	26.715	+0,6%	+1,9%	8.590	-0,8%	-1,6%	1.935	-7,5%	-12,1%
Staat / Gewest / Stad	3.228	-1,9%	-0,7%	2.113	-1,1%	-0,8%	244	+2,5%	-3,4%	338	-2,9%	-3,3%	533	-6,3%	+3,5%
Zeemacht	2.119	-4,5%	+2,3%	-	-	-	-	-	-	1.907	-3,8%	+5,6%	212	-10,5%	-12,6%
NMBS	2.532	+6,9%	+2,8%	1.843	+7,6%	+1,7%	426	+0,7%	+10,4%	225	+2,7%	-1,7%	38	+192,3%	+40,2%
Havenbedrijf	2.027	-4,9%	-2,6%	1.669	-6,0%	-2,4%	157	+0,6%	-8,5%	163	+0,0%	-1,5%	38	+2,7%	-
OPENBARE SECTOR	9.906	-1,0%	+0,3%	5.625	+0,0%	-0,5%	827	+1,2%	+0,5%	2.633	-2,9%	+2,9%	821	-4,1%	-1,8%
TOTAAL	97.922	-0,1%	-0,3%	56.401	+0,1%	-0,5%	27.542	+0,6%	+1,9%	11.223	-1,3%	-0,6%	2.756	-6,5%	-9,7%

(1) jaarlijkse gemiddelde groei

- geen cijfer beschikbaar of niet relevant

Tabel 10.4 : Investerings van de zeehavens in 2001

(in miljoenen euro's, bedragen in lopende prijzen)

	TOTAAL			ANTWERPEN			GENT			BRUGGE / ZEEBRUGGE			OOSTENDE		
	wijziging			wijziging			wijziging			wijziging			wijziging		
	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)	2001	2001-2000	2001-1995 (1)
Scheepsagenten en expediteurs	77,7	-12,4%	+0,9%	66,0	-18,0%	+0,1%	3,4	+145,9%	+14,6%	7,3	+32,5%	+5,2%	1,0	-28,7%	+1,6%
Goederenbehandelaars	208,5	+8,4%	+2,8%	186,1	+12,5%	+7,3%	8,6	-36,6%	-12,6%	13,1	+14,2%	-15,2%	0,8	-61,1%	+24,4%
Rederijen	21,5	+49,8%	-30,0%	15,0	+57,5%	-21,4%	2,3	+2545,8%	+7,9%	2,3	-16,3%	-3,1%	1,9	+0,0%	-49,5%
Wegvervoer	45,5	+6,7%	+1,1%	13,9	+25,2%	+4,6%	8,7	+17,8%	+1,6%	19,1	-5,2%	-2,8%	3,8	-5,7%	+17,2%
Andere diensten	97,7	-0,8%	+9,4%	62,6	-10,7%	+9,2%	27,0	+58,4%	+19,1%	5,9	-32,4%	-7,3%	2,2	-17,4%	+11,4%
DIENSTEN	450,9	+3,3%	-2,7%	343,6	+2,1%	+2,3%	49,9	+26,7%	+3,9%	47,7	-1,8%	-7,3%	9,7	-19,4%	-34,1%
Energie	15,3	-71,4%	-23,6%	4,5	-55,2%	-21,3%	1,9	-95,4%	+39,2%	8,9	+332,6%	-26,8%	-	-	-
Petroleumindustrie	85,0	-37,8%	-3,0%	65,8	-47,7%	-5,8%	19,2	+74,8%	+16,6%	-	-	-	-	-	-
Chemische nijverheid	782,4	+28,9%	+7,1%	718,6	+39,3%	+6,7%	53,3	-23,2%	+15,8%	3,2	-9,2%	-3,7%	7,3	-59,3%	+11,2%
Scheepsbouw en -herstelling	3,7	-47,7%	+0,4%	1,5	-52,4%	+2,4%	0,4	+74,3%	+24,7%	0,1	-93,0%	-33,9%	1,7	-23,8%	+10,5%
Automobielenijverheid	109,7	-20,2%	-8,5%	22,0	-45,7%	-25,5%	87,7	-9,5%	+7,0%	-	-	-	-	-	-
Elektronica	27,4	+33,2%	-8,4%	-	-	-	13,7	+37,9%	+18,2%	13,7	+28,7%	-16,8%	-	-	-
Metaalverwerkende nijverheid	202,1	+11,3%	+28,2%	3,7	-39,6%	-6,9%	194,8	+13,5%	+32,8%	3,6	-8,0%	-3,0%	-	-	-
Visserij	6,2	-43,6%	+6,5%	-	-	-	-	-	-	3,9	+116,6%	+7,2%	2,3	-74,6%	+5,3%
Voedingsnijverheid	33,8	-5,2%	+2,1%	-	-	-	25,0	+10,9%	+15,7%	7,4	-35,8%	-10,6%	1,4	-11,5%	-18,5%
Andere industrie	176,8	+20,1%	+7,5%	93,3	+31,9%	+15,6%	74,7	+52,6%	+4,2%	7,0	-67,0%	-10,4%	1,8	-71,2%	-11,2%
INDUSTRIE	1.442,5	+7,8%	+4,2%	909,4	+17,8%	+2,7%	470,7	-0,3%	+15,6%	47,8	-15,2%	-16,4%	14,6	-60,9%	-0,5%
PARTICULIERE SECTOR	1.893,4	+6,7%	+2,2%	1.253,0	+13,0%	+2,6%	520,6	+1,8%	+14,0%	95,5	-9,0%	-12,6%	24,3	-50,8%	-24,7%
Staat / Gewest / Stad	74,9	-24,5%	-1,7%	46,8	+0,2%	+4,1%	10,5	-25,1%	-10,4%	11,4	-45,9%	-2,3%	6,2	-64,5%	-11,7%
Zeemacht	2,5	-41,0%	+26,1%	-	-	-	-	-	-	0,8	-80,4%	-	1,7	-	+17,8%
NMBS	41,4	-37,2%	+24,8%	38,3	-33,9%	+36,2%	1,1	-55,7%	-5,7%	2,0	-63,9%	-8,7%	-	-	-
Havenbedrijf	74,6	-32,0%	+7,4%	38,0	-17,5%	+9,0%	17,5	+76,5%	+3,2%	14,4	-68,2%	+3,9%	4,7	-44,9%	-
OPENBARE SECTOR ⁽²⁾	193,3	-30,7%	+5,1%	123,1	-18,3%	+11,1%	29,2	+10,0%	-3,6%	28,5	-62,4%	+0,4%	12,5	-51,6%	-1,4%
TOTAAL	2.086,8	+1,6%	+2,5%	1.376,1	+9,3%	+3,2%	549,8	+2,2%	+12,3%	124,0	-31,4%	-10,6%	36,8	-51,1%	-20,6%

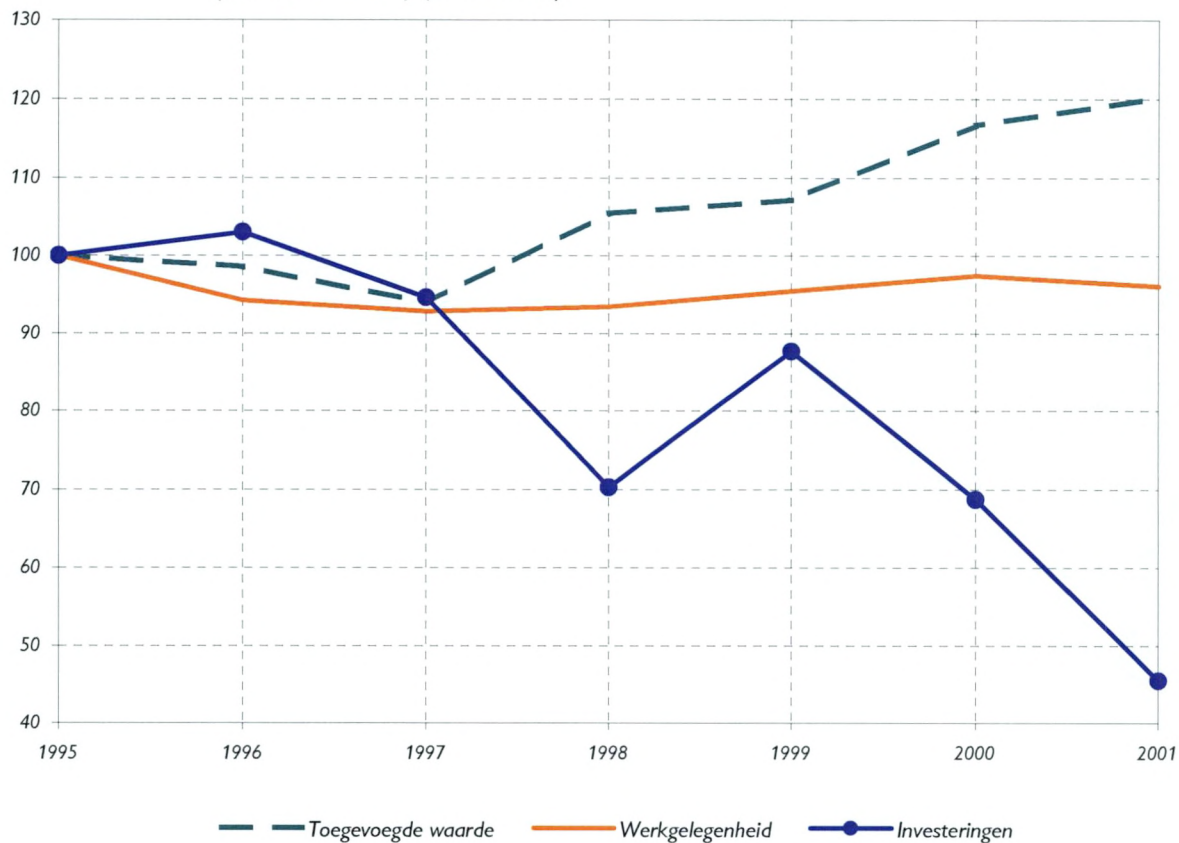
(1) jaarlijkse gemiddelde groei

(2) Bij de overheidsdiensten ontbreken enkele investeringsbedragen. Om tot een globalisatie voor alle havens te kunnen komen werd voor deze investeringsbedragen de waarde nul ingevuld.

- geen cijfer beschikbaar of niet relevant

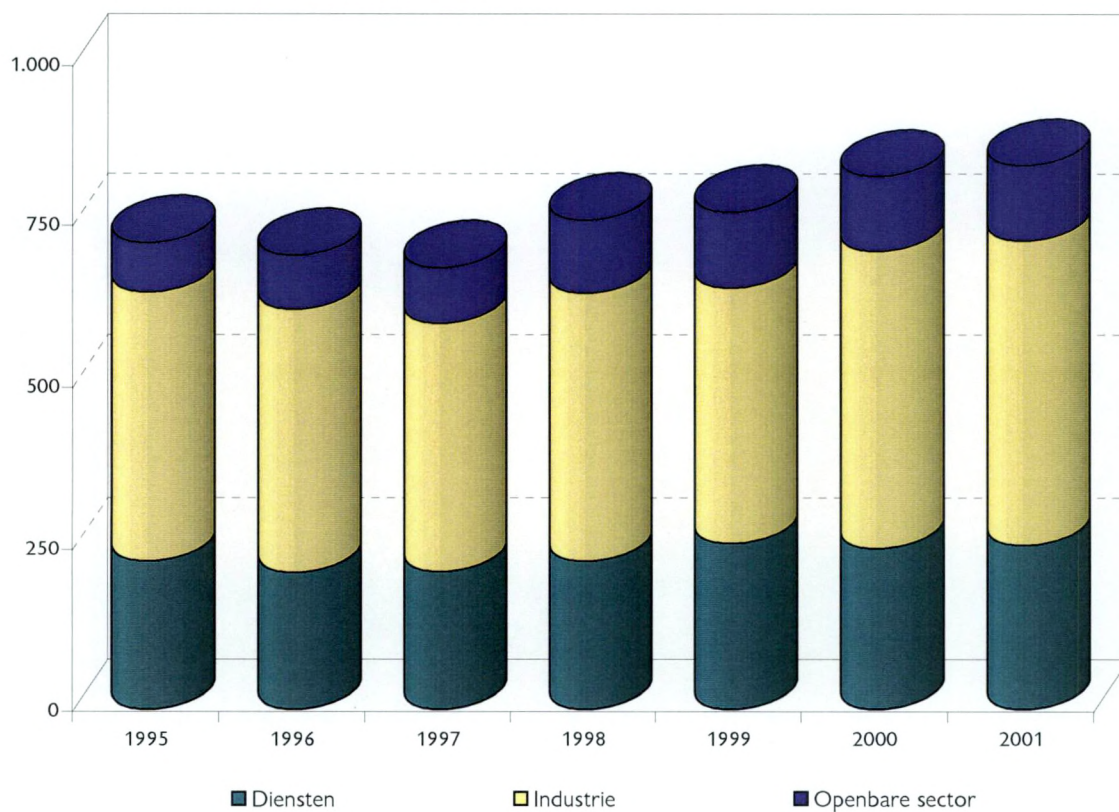
Grafiek 1 : Evolutie van de toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid en investeringen

(index 1995 = 100 - prijzen van 1995)

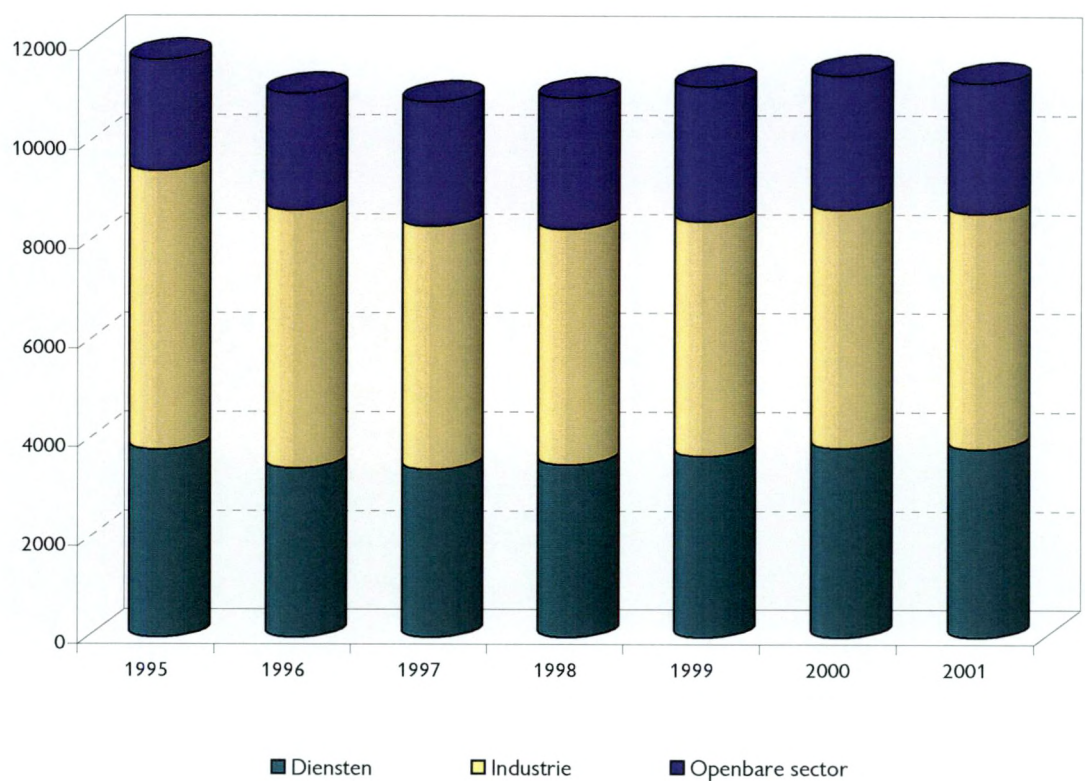

Grafiek 2.1 : Bijdrage van de diensten, industrie en openbare sector tot de toegevoegde waarde

(miljoenen euro's - lopende prijzen)

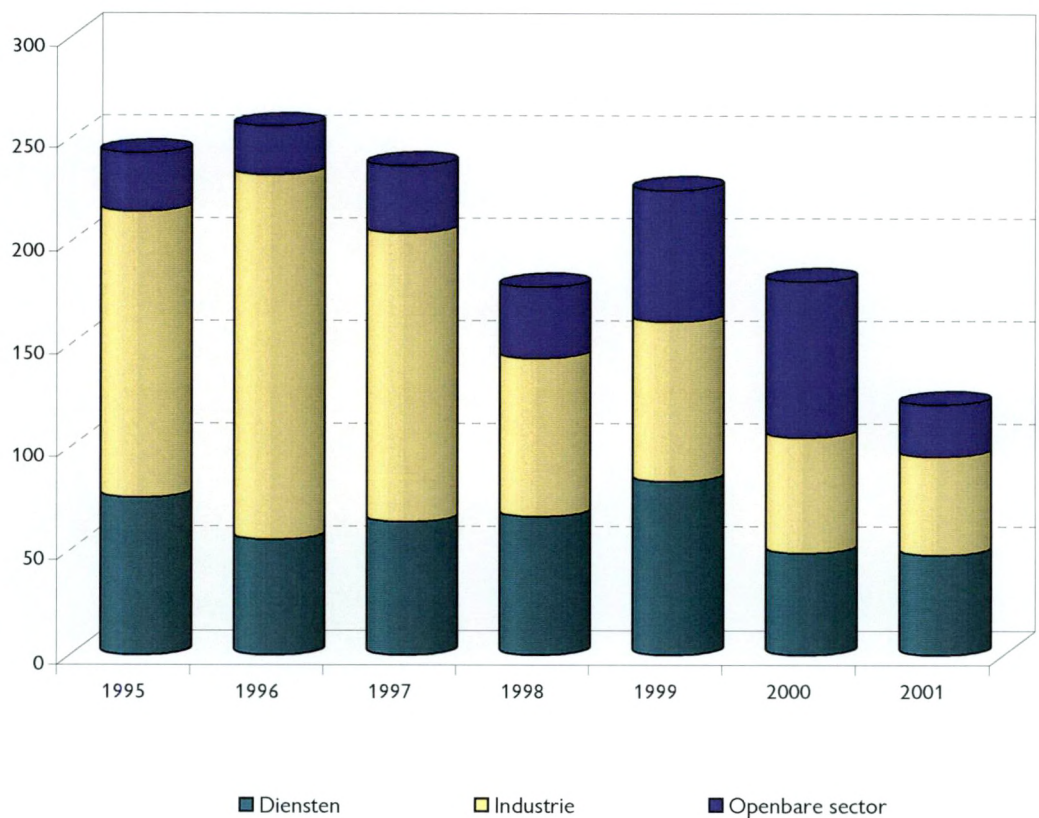

Grafiek 2.2 : **Bijdrage van de diensten, industrie en openbare sector tot de loontrekkende werkgelegenheid**

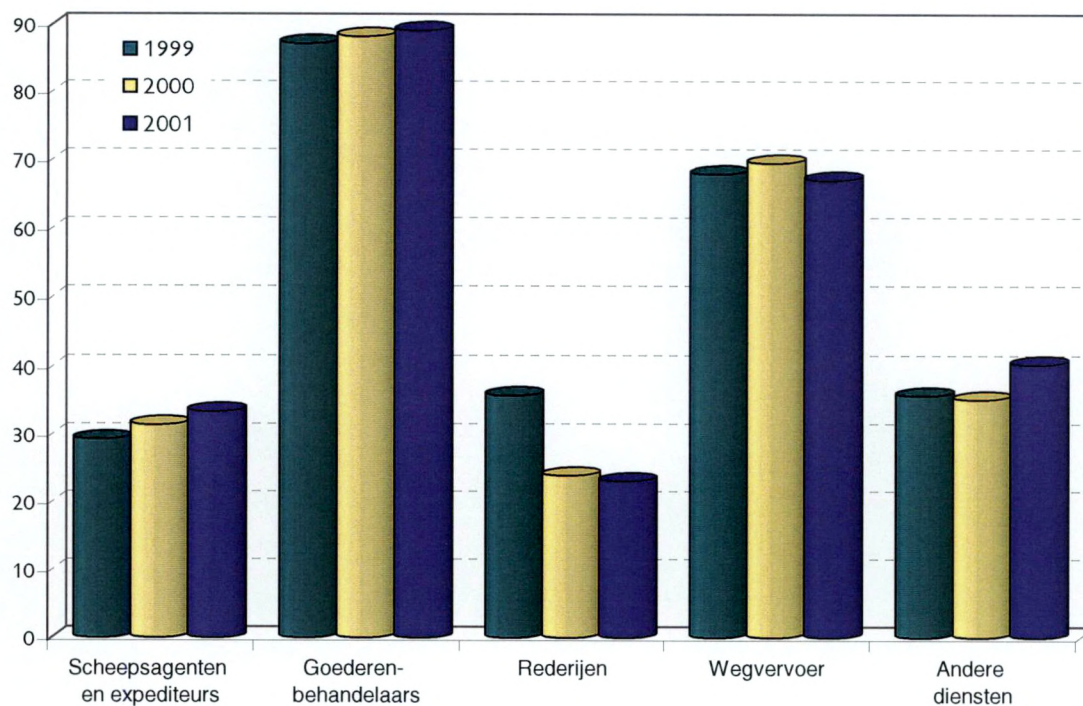
Grafiek 2.3 : **Bijdrage van de diensten, industrie en openbare sector tot de investeringen**

(miljoenen euro's - lopende prijzen)

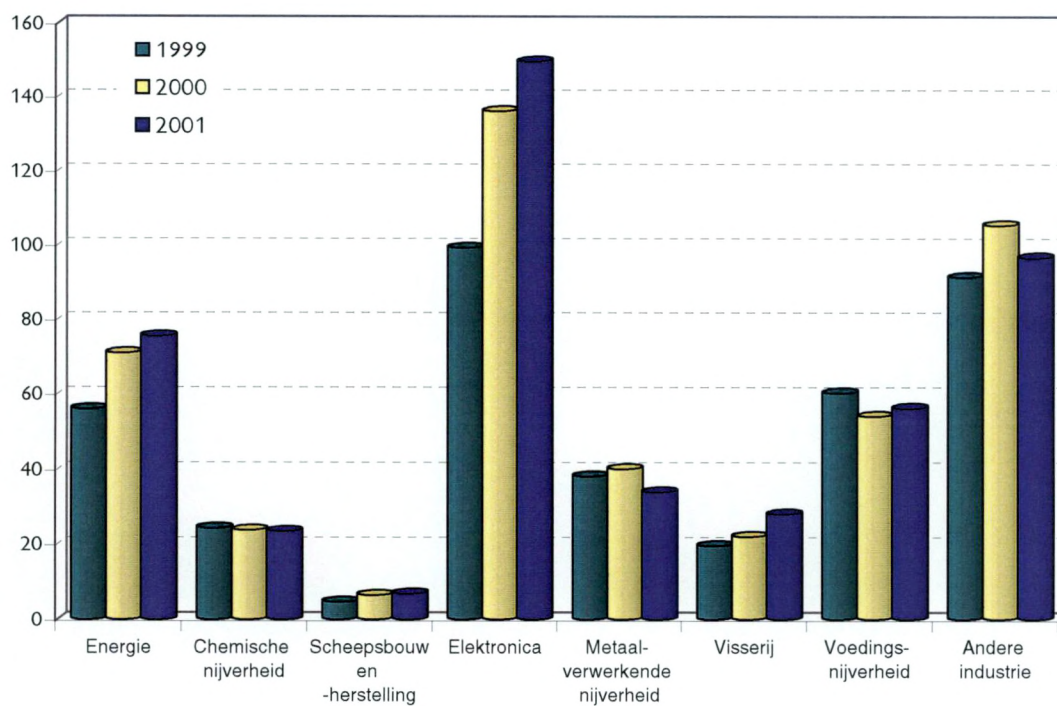
Grafiek 3.1 : Toegevoegde waarde van de diensten

(miljoenen euro's, lopende prijzen)

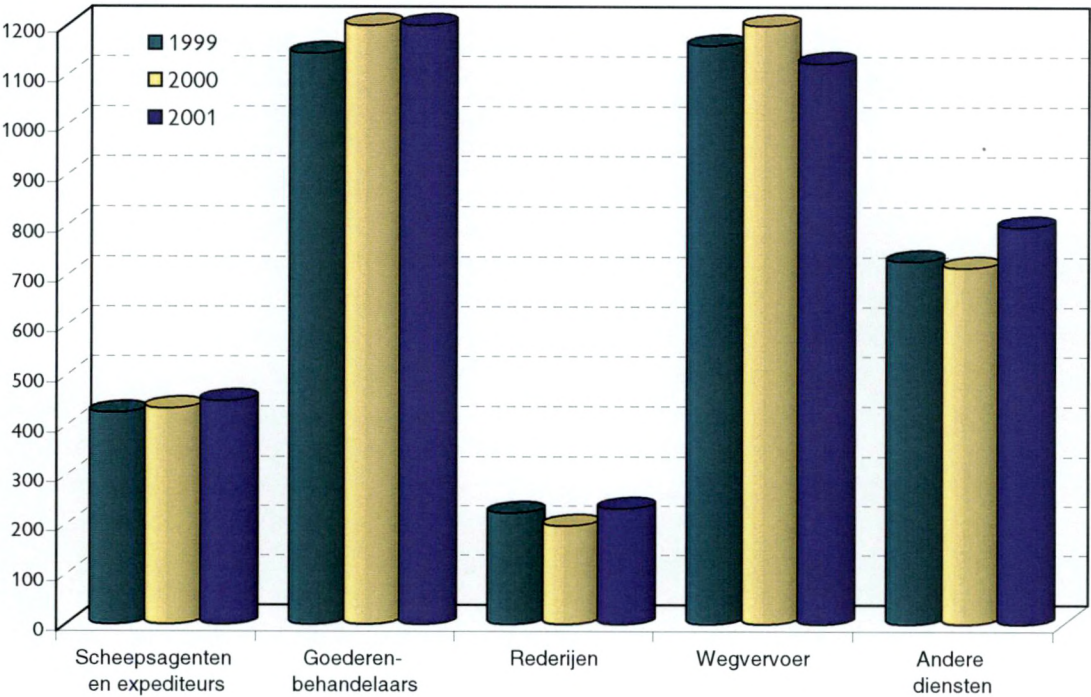

Grafiek 3.2 : Toegevoegde waarde van de industrie

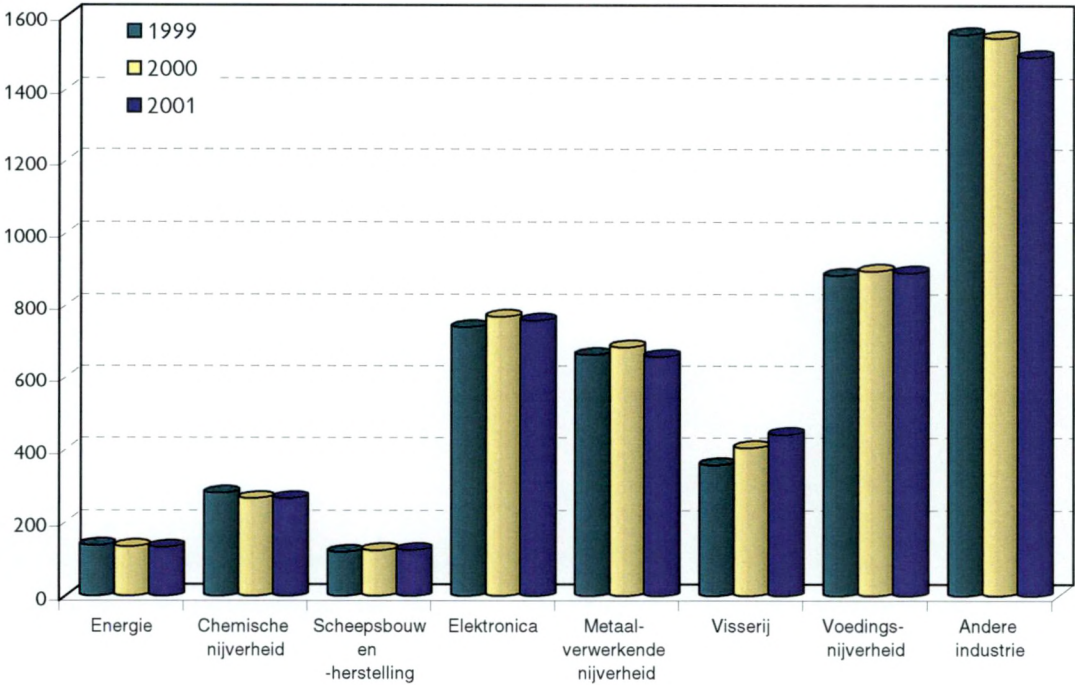
(miljoenen euro's, lopende prijzen)

Grafiek 4.1 : Loontrekkende werkgelegenheid van de diensten

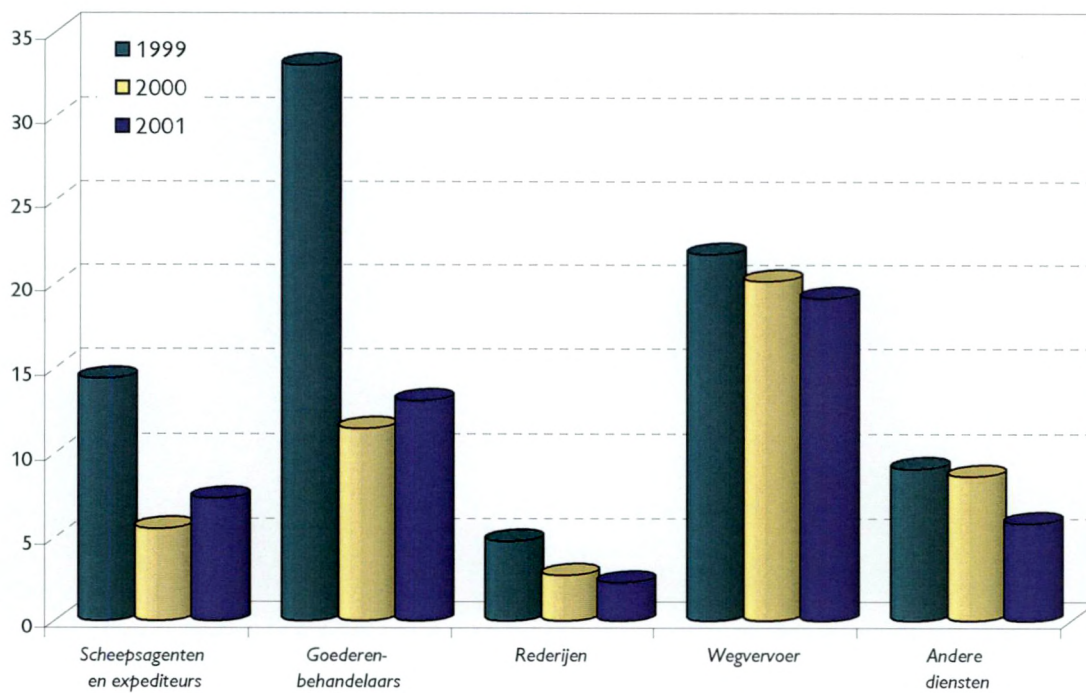

Grafiek 4.2 : Loontrekkende werkgelegenheid van de industrie

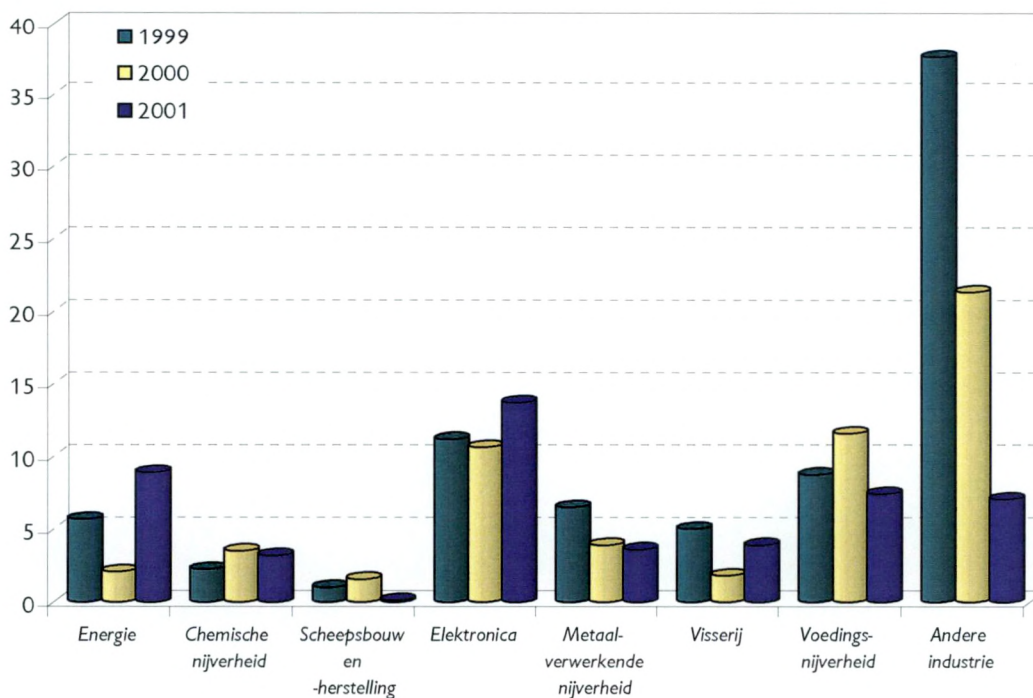
Grafiek 5.1 : Investerings van de diensten

(miljoenen euro's, lopende prijzen)

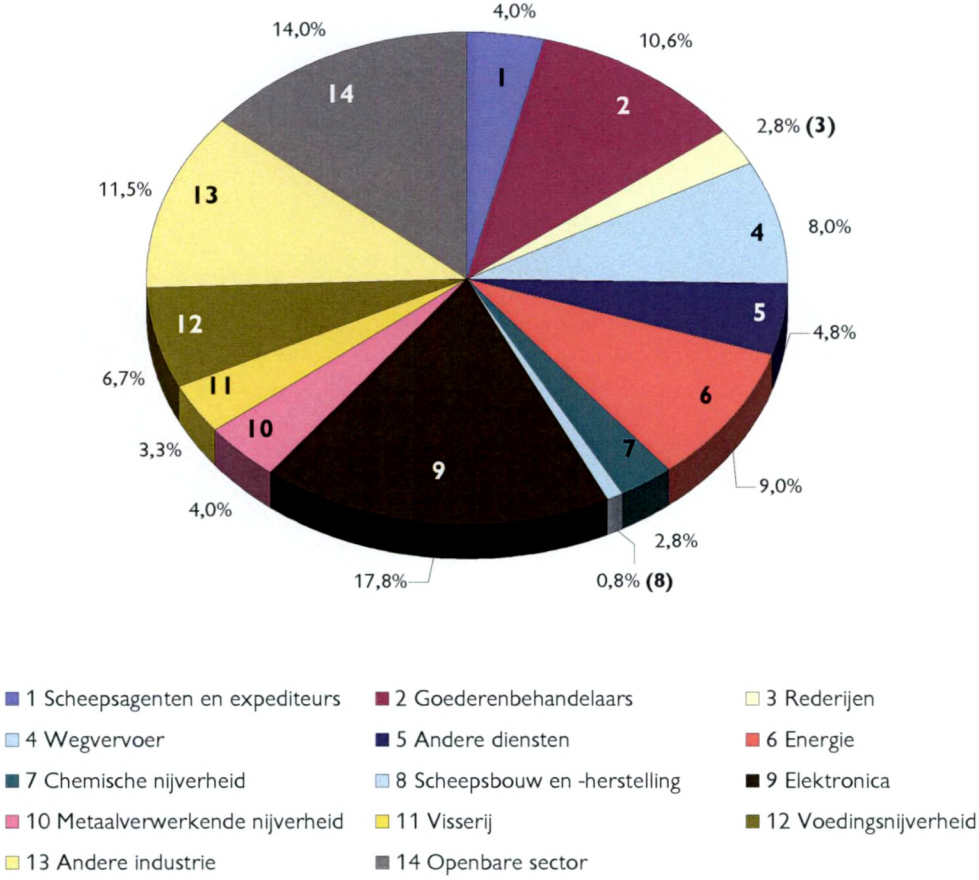

Grafiek 5.2 : Investerings van de industrie

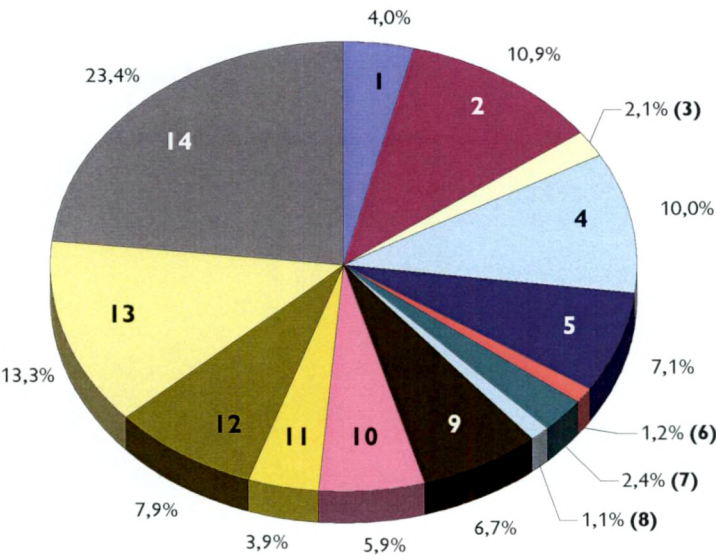
(miljoenen euro's, lopende prijzen)

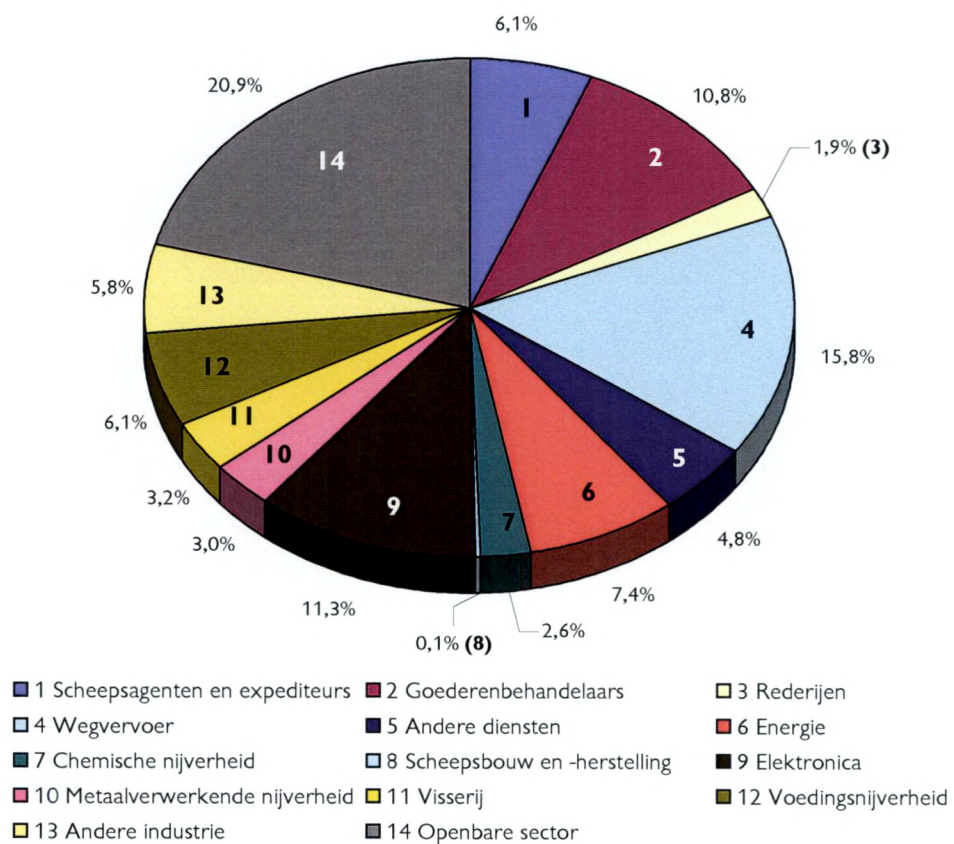
Grafiek 6.1: Relatief belang van de bedrijfstakken in de toegevoegde waarde in 2001

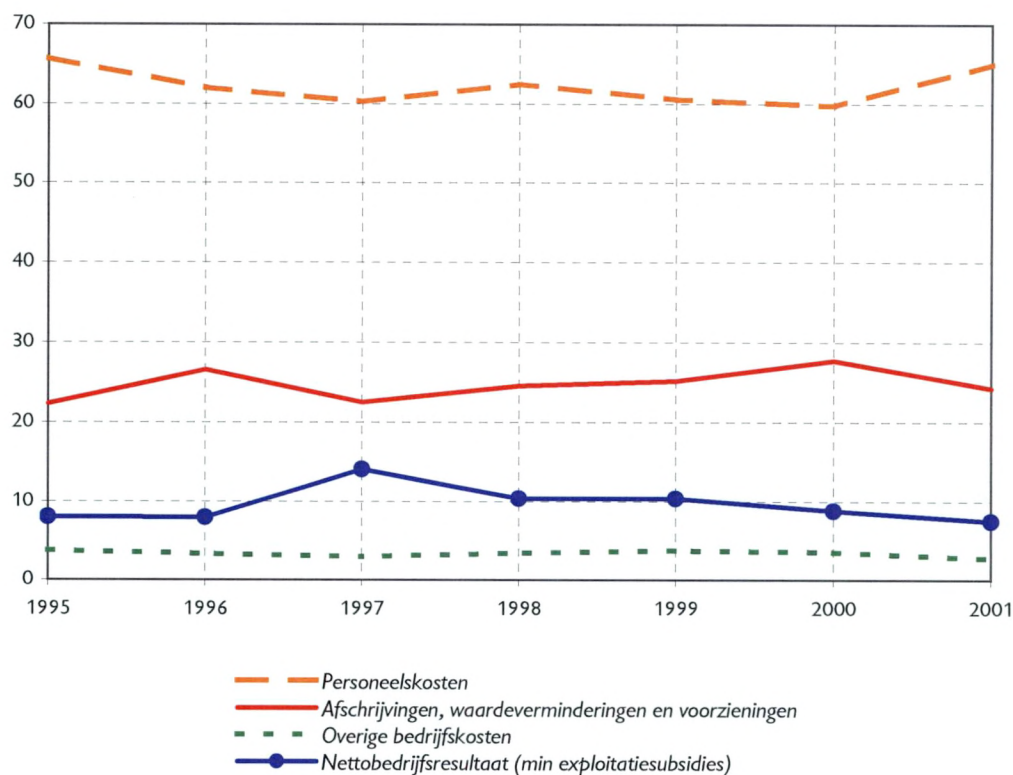
Grafiek 6.2 : Relatief belang van de bedrijfstakken in de loontrekkende werkgelegenheid in 2001

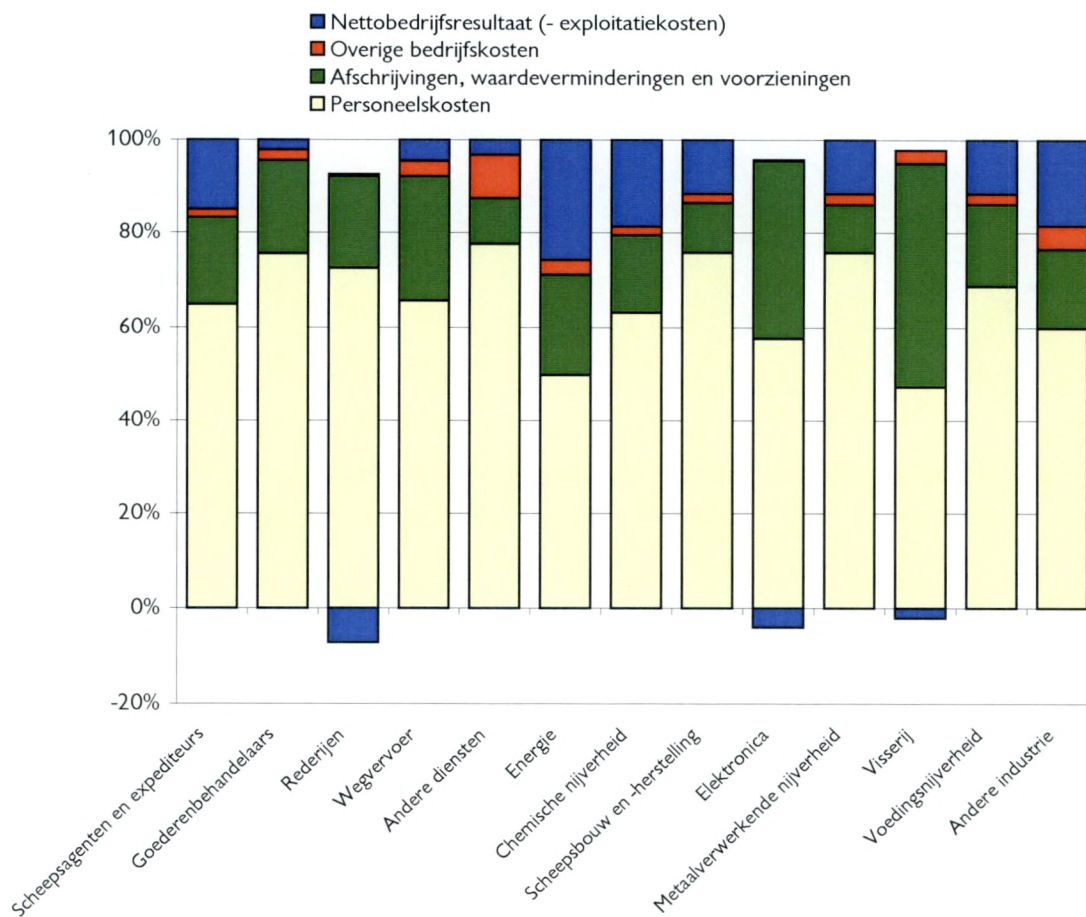
Grafiek 6.3 : Relatief belang van de bedrijfstakken in de investeringen in 2001

Grafiek 7.1 Relatief belang van de bestanddelen van de toegevoegde waarde in de particuliere sector (in %)

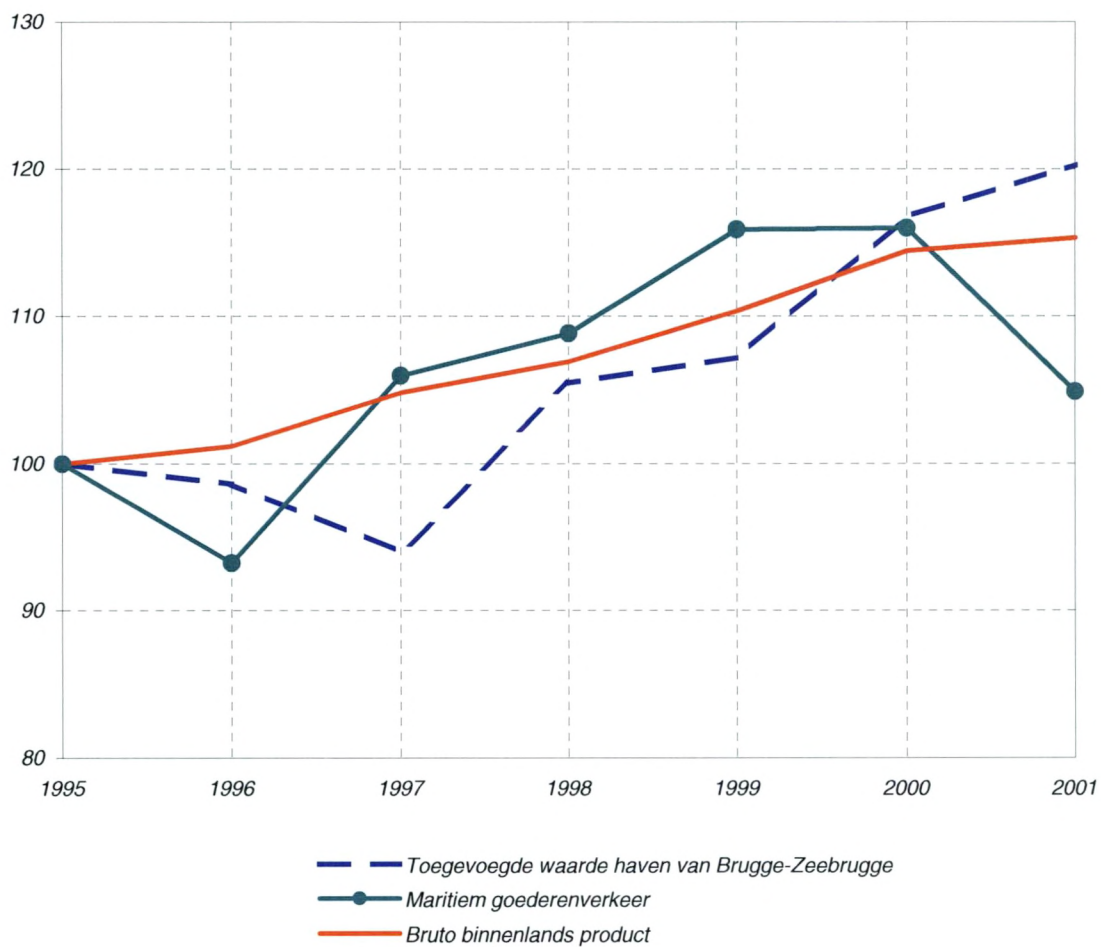

Grafiek 7.2 : Relatief belang van de bestanddelen van de toegevoegde waarde in 2001 per bedrijfstak

Grafiek 8 : Evolutie toegevoegde waarde, maritiem goederenverkeer en bruto binnenlands product

(index 1995 = 100, constante prijzen van 1995)

ECONOMISCH BELANG VAN DE ZEEHAVENS

Boekjaar 2001
Methodologie

INHOUD

<i>Hoofdstuk 1 : Opzet van het onderzoek</i>	2
<i>Hoofdstuk 2 : Methodologie</i>	3
Algemeen	3
Geografische afbakening havenzones	4
Bestanddelen	4
Definitie grootheden	6
Toegevoegde waarde	6
Loontrekkende werkgelegenheid	6
Investerings	8
Sociale balansen	8
Financieel-economische ratio's	10
Bedrijfsomvang	11
Bijdrage aan de overheidsinkomsten	11
Havengebonden onderwerpen	12
Opmerkingen	13

1. OPZET VAN HET ONDERZOEK

Met de publicatie van haar rapporten over het economisch belang van de havens van Antwerpen, Gent, Brugge-Zeebrugge en Oostende tracht de Nationale Bank van België op een wetenschappelijk verantwoorde wijze de bijdrage te bepalen die de vier Vlaamse zeehavens leveren tot de nationale economie.

Hierbij stellen zich twee fundamentele vragen:

- Hoe worden de havenzones geografisch afgebakend?
- Aan de hand van welke parameters kan dit economisch belang het best geraamd worden?

Macro-economische statistieken bieden niet de mogelijkheid om de gegevens van één enkele haven te bekomen. Vandaar dat geopteerd wordt voor een casuïstische benadering. Zo worden voor elke zeehaven de individuele gegevens van alle havengebonden instellingen en bedrijven, zowel uit de particuliere als uit de openbare sector, opgeteld. Door optelling van al deze individuele gegevens worden de economische grootheden zelf bekomen.

Op deze wijze wordt het economisch belang van een haven bepaald aan de hand van de maritieme, industriële en overheidsactiviteiten en wordt dit uitgedrukt in termen van toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid, investeringen en bijdrage aan de overheidsinkomsten.

De precieze definities van de activiteiten die de Nationale Bank van België opneemt in haar havenstudies zijn het resultaat van besprekingen tussen de Bank en de Vlaamse Havencommissie. Op deze wijze zijn de respectieve studies volledig vergelijkbaar en is de Vlaamse Havencommissie in staat om gefundeerde globalisaties ervan op te maken.

Bij de opname van bedrijven wordt uitgegaan van twee criteria. Een eerste, geografisch, criterium bakent het havengebied voor elke zeehaven af. Onder havengebied of havenzone wordt dan ook het gebied verstaan zoals gedefinieerd in het KB van 02.02.93 tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaamse Gewest (B.S. 04.03.93).

Daarnaast wordt tevens een tweede, functioneel criterium toegepast. Daarbij wordt gezocht naar bedrijven met duidelijke maritieme activiteiten, en diensten en toelevering die daar rechtstreeks verband mee houden. Deze ondernemingen vallen echter niet noodzakelijk binnen de geografisch afgebakende havenzone, maar kunnen ook daarbuiten gelegen zijn.

2. METHODOLOGIE

2.1 ALGEMEEN

Voor het bepalen van de toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid, investeringen en bijdrage aan de overheidsinkomsten van de Vlaamse zeehavens werd fundamenteel dezelfde werkwijze gevolgd als in de vorige rapporten, m.a.w. de optelling werd gemaakt van gegevens uit jaarrekeningen van privé-bedrijven en gegevens verstrekt door diverse overheidsinstanties.

De resultaten voor de jaren 1995 tot 2001 kunnen evenwel verschillen van deze vermeld in het vorige rapport. Ondanks zo diepgaand mogelijk onderzoek dienen immers steeds verbeteringen te worden aangebracht, voornamelijk daar waar door aanvullende informatie ramingen kunnen vervangen worden door correctere cijfers. In alle gevallen worden deze verbeterde cijfers doorgetrokken naar het verleden, zodat de gegevens van de diverse jaren onderling vergelijkbaar blijven.

Voor de verschillen kunnen vier grote redenen worden aangehaald.

- Vooreerst wordt vanuit een doorgedreven analyse van het havengebeuren geregeld een aantal – meestal kleine – bedrijven gedetecteerd die rechtstreeks bij dit gebeuren betrokken zijn en vroeger niet werden opgenomen. In zoverre zij reeds vroeger bestonden, werden zij bijgevolg niet alleen verwerkt in de cijfers van 2001 maar ook in die van de jaren daarvoor.
- Van een aantal ondernemingen, waarvan bij het verschijnen van de studie de jaarrekening over het laatst beschouwde jaar nog niet beschikbaar is, worden de gegevens van het voorafgaande jaar hernomen. Dit gebeurt echter niet voor de investeringen, aangezien de geïnvesteerde bedragen door een onderneming van jaar tot jaar aanzienlijk kunnen verschillen. In een volgend rapport worden de werkelijke cijfers van deze ondernemingen voor het betrokken jaar opgenomen.
- Nieuw opgerichte bedrijven leggen vaak zeer laat hun eerste jaarrekening neer en/of vertonen een boekjaar van meer dan 12 maanden. Dergelijke bedrijven komen bijgevolg nog niet voor in de cijfers en worden pas in een volgende editie opgenomen.
- Verder komen steeds nieuwe of verbeterde gegevens beschikbaar van ondernemingen die activiteiten uitoefenen die slechts gedeeltelijk met één of meer bepaalde havens te maken hebben en waarop dus een verdeelsleutel moet worden toegepast. Voor de verschillende berekende grootheden (toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid en investeringen) worden de bedrijven met meerdere vestigingen dan ook aangeschreven met de vraag de correcte percentages mee te delen. De aldus bekomen verdeelsleutels worden op de individuele resultaten van de betrokken ondernemingen toegepast.

De belangrijkste beperkingen van de vier havenstudies kunnen als volgt omschreven worden:

- Enkel de rechtstreekse effecten van de activiteiten die in het havengebied worden uitgeoefend, worden in aanmerking genomen. De indirecte toegevoegde waarde en de loontrekkende werkgelegenheid, gecreëerd bij toeleveringsbedrijven, producenten van investerings-

goederen, transportbedrijven gevestigd buiten het havengebied, financiële instellingen, enz... maken dat de werkelijke impact op de nationale economie veel ruimer is.

- Het niet opnemen van kleinere ondernemingen en zelfstandigen die niet aan de neerleggingsverplichting van jaarrekeningen zijn onderworpen, zorgt voor een onderschatting.
- Ook het belang van de overheid wordt onderschat doordat alleen specifiek havengebonden overheidsfuncties in rekening worden gebracht. De algemene overheidstaken zoals onderwijs, rechtspraak en organisatie van de verkeersinfrastructuur worden niet of slechts partieel (havenbrandweer, havenpolitie, ...) verrekend. Deze openbare dienstverleningen zijn nochtans essentieel voor de goede werking van een zeehaven.

2.2 GEOGRAFISCHE AFBAKENING HAVENZONES

De sector "Haven" wordt in deze studie casuïstisch gedefinieerd, d.w.z. dat alle rechtstreeks bij het havengebeuren betrokken bedrijven en overheidsinstellingen die voldoen aan de criteria worden opgesomd en dat vervolgens voor elk van hen de toegevoegde waarde, loontrekkende werkgelegenheid en investeringen worden geraamd. Door optelling van al deze individuele gegevens worden tenslotte de economische grootheden zelf bekomen.

Bij de opname van bedrijven wordt uitgegaan van twee criteria. Het eerste is het geografisch criterium en bakent het havengebied voor elke zeehaven af. Onder havengebied of havenzone wordt dan ook het gebied verstaan zoals gedefinieerd in het KB van 02.02.93 tot vaststelling van de lijst van de

havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaamse Gewest (B.S. 04.03.93). Het tweede criterium is een functioneel criterium en geldt specifiek voor de dienstensector (zie punt 2.3).

De afzonderlijke deelrapporten met de resultaten per haven bevatten tevens een gedetailleerde omschrijving en kaart van de betrokken havenzones.

2.3 BESTANDDELEN

De selectie en opname van een onderneming in een bepaalde sector gebeurt aan de hand van verschillende factoren zoals de NACE-BEL code¹ die toegekend werd aan het bedrijf. Deze informatie wordt, waar nodig, verbeterd met inlichtingen bekomen uit o.a. de jaarboeken over de vier zeehavens die verspreid worden door uitgeverij De Lloyd en publicaties van diverse beroepsverenigingen.

De studie onderscheidt :

- diensten
- industrie
- openbare sector

Diensten

In deze groep worden onderscheiden :

- scheepsagenten en expediteurs (incl. distributiebedrijven)²
- goederenbehandelaars (stouwerijen, naties, terminaloperators, ...)
- zeevaart- en binnenvaartrederijen
- wegvervoerbedrijven (met maatschappelijke zetel in de haven)

¹ Cijfercode die de hoofdactiviteit weergeeft van de betrokken onderneming.

² Het zijn voor een groot deel de expeditiebedrijven die de aanzet hebben gegeven tot de bouw van opslagplaatsen en die de fysieke distributie voor hun rekening hebben genomen.

- overige diensten zoals kuipers en schoorders, bergingsbedrijven, reinigings- en ontsmettingsfirma's, sleepbedrijven, gespecialiseerde laboratoria en controle-firma's, scheepsbevoorraders, bunker-firma's, averijcommissarissen, classificatiekantoren, nautische e.a. experts, enz...

Voor de opname van een bedrijf in één van deze sectoren wordt een functioneel criterium gehanteerd, d.w.z. maritieme transport- en overslagactiviteiten en diensten en toelevring die daar rechtstreeks verband mee houden. Wat de goederenbehandelaars en wegvervoerbedrijven betreft, geldt eveneens een geografisch criterium: zij moeten effectief gelegen zijn in het havengebied.

Een strikt geografische afbakening is echter niet overal toepasbaar, vermits zeer veel scheepsagenten, expeditieuren, rederijen en overige dienstenverstrekkers, wier activiteiten duidelijk havengebonden zijn, niet in de havenzone gevestigd zijn. Dergelijke ondernemingen worden ook opgenomen indien zij elders in de stad³ gesitueerd zijn. Omgekeerd worden tenslotte bedrijven, gelegen binnen het havengebied maar niet werkzaam in de maritieme sector (bv. horeca, niet-maritieme groothandel, ...), niet weerhouden.

Industrie

In deze rubriek worden alle industriële bedrijven opgenomen die gevestigd zijn in de havenzone. Hier geldt dus een strikt geografisch criterium, ongeacht het feit of de onderneming in kwestie al dan niet een maritieme gebondenheid heeft.

De volgende bedrijfstakken worden onderscheiden :

- energie
- petroleumindustrie
- chemische nijverheid
- scheepsbouw en -herstelling

- automobielnijverheid
- elektronica
- metaalverwerkende nijverheid
- visserij
- voedingsnijverheid
- andere industrie

Niet al deze activiteiten vinden plaats in de vier zeehavens. Vandaar dat ook in de tabellen van de vier deelrapporten bepaalde sectoren niet vermeld worden wegens niet relevant.

Openbare sector

De volgende overheidsdiensten zijn bij het havengebeuren betrokken :

Federale, gewestelijke, provinciale en stedelijke overheid⁴ :

- Ministerie van Financiën (Douane en Accijnzen)
- Pool van Zeelieden ter Koopvaardij (administratie)
- Administratie Waterwegen en Zeewezen
- Dienst voor Regeling der Binnenvaart
- Dienst voor Scheepvaartcontrole
- Metrologische Dienst (Ijkwezen)
- V.D.A.B. (aanwerving havenarbeiders)
- Ministerie van Volksgezondheid (Gezondheidsinspectie van de Haven en Instituut voor Veterinaire Keuring)
- Scheepvaartpolitie
- Havencentrum Lillo (Antwerpen)
- Centrum voor Maritieme Opleidingen (Zeebrugge)
- Ministerie van Landbouw (departement Zeevisserij)
- Beheers- en exploitatieteam Schelderadar
- Zeemacht
- Havenbrandweer

NMBS (wat het goederenverkeer betreft)

Gemeentelijk Havenbedrijf

⁴ De opgesomde overheidsdiensten hebben niet noodzakelijk activiteiten in elke zeehaven. De lijst bevat aldus een aantal instellingen die slechts bij één welbepaalde haven betrokken zijn.

³ Het grondgebied van respectievelijk Antwerpen, Gent, Brugge (incl. Zeebrugge) en Oostende

2.4 DEFINITIE GROOTHEDEN

2.4.1 TOEGEVOEGDE WAARDE

Particuliere sector

De toegevoegde waarde bestaat uit de onderstaande bestanddelen, berekend door

optelling van de volgende rubrieken uit de jaarrekening :

-
• personeelskosten :	rubriek 62	(bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen)
	rubriek 617	(kosten voor de onderneming m.b.t. uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen) (zie ook punt 2.4.2)
• afschrijvingen :	rubriek 630	(afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa)
	rubriek 631/4	(waardeverminderingen)
	rubriek 635/7	(voorzieningen voor risico's en kosten)
• andere kosten :	rubriek 640/8	(andere bedrijfskosten), minus rubriek 649 (als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten)
• bedrijfsresultaat :	rubriek 70/64	(bedrijfswinst) of 64/70 (bedrijfsverlies, in min)
• exploitatiesubsidies :	rubriek 740	(in min)
-

Openbare sector

De toegevoegde waarde wordt berekend als de som van :

- de personeelskosten van de overheid
- een toeslagpercentage

De personeelskosten worden door de betrokken diensten medegedeeld. Bij de bekomen personeelskosten wordt een toeslag geteld berekend op basis van de verhouding van de nationale bruto toegevoegde waarde van de overheid over de totale beloning van de werknemers betaald door de overheid. Deze berekeningswijze werd retro-actief toegepast op de cijfers vanaf 1995.

Voor de NMBS wordt deze toeslag berekend op basis van de rubrieken uit haar jaarrekening. Het toegepaste toeslagpercentage wordt berekend op basis van de verhouding van de totale toegevoegde waarde gecreëerd door de NMBS over de totale personeelskosten van de NMBS.

Ook voor de gemeentelijke autonome haven-bedrijven⁵ wordt een uitzondering gemaakt op deze berekeningswijze. De toegevoegde waarde wordt hier bepaald op basis van de jaarrekening, op dezelfde wijze als voor de particuliere sector.

2.4.2 LOONTREKKENDE WERKGELEGENHEID

Particuliere sector

Voor het boekjaar 1995 werden de tewerkstellingscijfers van de particuliere sector bekomen door optelling van het gemiddeld personeelsbestand vermeld in de jaarrekeningen onder rubriek 9090. Met ingang van het boekjaar 1996 is deze rubriek afgeschaft en vervangen door de rubriek

⁵ Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, Gemeentelijk Autonoom Bedrijf Gent, Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen, Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende.

“Werknemers ingeschreven in het personeelsregister”, volgens 2 invalshoeken:

- totaal aantal op de afsluitdatum (rubriek 9086);
- gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten (rubriek 9087).

Hoewel zowel de oude rubriek 9090 als de nieuwe 9087 betrekking hebben op gemiddelden, is de berekeningswijze evenwel niet dezelfde en ligt het cijfer, bekomen op basis van rubriek 9090, tussen dat volgens rubrieken 9086 en 9087 in. Rubriek 9087 wordt als meest aansluitend beschouwd bij de vroegere tewerkstellingsopgave en wordt dan ook in de tabellen gebruikt.

De vergelijking tussen 1995 en volgende jaren wordt echter nog door andere factoren bemoeilijkt. Zo komen de bestuurders, zaakvoerders en werkende vennoten zonder arbeidsovereenkomst niet langer voor in de rubriek “werknemers ingeschreven in het personeelsregister”. In kleine ondernemingen kan dit wegvallen significante procentuele dalingen in de tewerkstellingscijfers met zich meebrengen. De corresponderende salarissen en pensioenen zijn eveneens verdwenen uit de personeelskosten en derhalve uit de toegevoegde waarde; zij zijn nu geboekt als intermediaire aankopen onder de rubriek “diensten en diverse goederen”.

Ook de uitzendkrachten en de ter beschikking van de onderneming gestelde personen zijn niet opgenomen bij de werknemers ingeschreven in het personeelsregister. Zij komen evenwel voor in een aparte rubriek 9096 en 9097 in de jaarrekening (resp. totaal aantal op de afsluitdatum en gemiddeld aantal berekend in voltijdse equivalenten). De hierop betrekking hebbende personeelskosten zijn eveneens vervat in een aparte rubriek (617).

De ter beschikking gestelde personen betreffen in de vier havenstudies bijna

uitsluitend havenarbeiders. Deze havenarbeiders figureren ook in het personeelsbestand van hun respectieve werkgever: CEPA⁶, CEPG⁷, CEWEZ⁸ en CEWO⁹. Teneinde de havenarbeiders zo juist mogelijk te kunnen onderbrengen in de sector waar ze werkzaam zijn, werd ervoor geopteerd rubrieken 9097 en 617 te incorporeren in de cijfers van de onderneming die beroep doet op havenarbeid en bij de eigenlijke werkgever (CEPA, CEPG, CEWEZ en CEWO) enkel melding te maken van het eigen administratieve personeel.

Samengevat kan gesteld worden dat de loontrekkende werkgelegenheid in de particuliere havensector is gedefinieerd als de som van de rubrieken 9087 en 9097 (gemiddelden in voltijdse equivalenten), met als corresponderende personeelskost (en samenstellend deel van de toegevoegde waarde) de rubrieken 62 en 617¹⁰.

In ieder geval zorgen de methodologische wijzigingen m.b.t. het personeelsbestand in de jaarrekeningen ervoor dat 1996 een breukjaar is en dat wijzigingen in de loontrekkende werkgelegenheid tussen 1995 en 1996 met de grootste omzichtigheid moeten geïnterpreteerd worden.

Openbare sector

De tewerkstellingscijfers worden medege-deeld door de diverse betrokken instanties.

⁶ CEPA: Centrale der Werkgevers aan de Haven van Antwerpen

⁷ CEPG: Centrale der Werkgevers aan de Haven van Gent

⁸ CEWEZ: Centrale der Werkgevers aan de Haven van Zeebrugge

⁹ CEWO: Centrale der Werkgevers aan de Haven van Oostende

¹⁰ De zeelieden behorend tot de Pool van Zeelieden ter Koopvaardij blijven buiten de tewerkstellingscijfers, in zover ze niet reeds zijn opgenomen in het personeelsbestand van de rederijen.

2.4.3 INVESTERINGEN

Particuliere sector

De investeringsbedragen worden bekomen uit rubriek 8169 uit de jaarrekening (aanschaffingen met inbegrip van de geproduceerde vaste activa). Aan de hand van rubriek 8299 (afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden) wordt een correctie gemaakt voor activa verworven van derden.

De in de studie vermelde bedragen betreffen investeringen in nieuwe materiële vaste activa. Activa die worden overgenomen van andere bedrijven naar aanleiding van bijvoorbeeld een opslorping of een inbreng van een bedrijfsafdelingtak worden niet opgenomen. De vermelde bedragen zijn eveneens bekomen na toepassing van een eventuele verdeelsleutel opgegeven door de betrokken vestiging van het bedrijf.

Een aantal investeringen in het havengebied, vooral in uitbreiding van opslagcapaciteit, wordt soms gerealiseerd door bedrijven gespecialiseerd in vastgoed. De ondernemingen gelegen in de haven zijn in deze gevallen slechts de gebruiker en huurder van de magazijnen. Aangezien immobiliënbedrijven niet in de havenstudie opgenomen worden, kan dit aanleiding geven tot een onderschatting van de werkelijke investeringsbedragen.

Openbare sector

De investeringscijfers worden bekomen van de diverse betrokken diensten en instellingen.

De investeringen van het Vlaamse Gewest in de maritieme toegankelijkheid van de verschillende havens, alsook de verdieping van de Westerschelde, zijn niet opgenomen in de investeringsbedragen vermeld in deze studie.

2.4.4 SOCIALE BALANSEN

In de studie wordt tevens de som gemaakt van een aantal rubrieken uit de sociale balans. Het betreft alle sociale balansen van de in de studie opgenomen bedrijven in zover ze beschikbaar zijn en in zover de rubrieken in kwestie op de balans zijn ingevuld. Bovendien zijn de gegevens voor 2001 nog onvolledig, zodat vergelijkingen in absolute cijfers tussen 2000 en 2001 niet kunnen gemaakt worden.

Verder hebben de gegevens betrekking op de ondernemingen als geheel en niet enkel op het gedeelte van de havenverrichtingen, vermits de gekende verdeelsleutels voor de toegevoegde waarde of de loontrekkende werkgelegenheid m.b.t. de activiteiten in het havengebied niet zomaar kunnen worden toegepast op de rubrieken uit de sociale balans.

Vandaar dat in de studie twee soorten tabellen werden opgenomen: één waarin alle bedrijven uit de studie zijn opgenomen, ongeacht het aandeel van de haven in hun cijfers, en één waarin enkel die bedrijven voorkomen waarvan minstens de helft van de loontrekkende werkgelegenheid voor rekening komt van de bestudeerde haven (representatieve bedrijven).

Tot slot werden de data m.b.t. CEPA, CEPG, CEWEZ en CEWO uit de tabellen verwijderd teneinde dubbeltellingen te vermijden. De havenarbeiders komen immers zowel voor bij deze werkgeverscentrales als werknemers ingeschreven in het personeelsregister als bij de bedrijven die er beroep op doen en dit als ter beschikking van de onderneming gestelde personen.

Om de resultaten van de zeehavens te kunnen vergelijken met het totaal van de Belgische ondernemingen, wordt er bij de nationale resultaten geen rekening gehouden met ondernemingen die enkel een sociale balans moeten neerleggen. Tot deze

bijzondere categorie van ondernemingen behoren onder andere ziekenhuizen, bepaalde vzw's en ondernemingen naar buitenlands recht die in België een bijkantoor hebben.

De volgende rubrieken zijn opgenomen :

- Werknemers ingeschreven in het personeelsregister - gemiddeld aantal tijdens het boekjaar
 - 1001 *voltijds*
 - 1002 *deeltijds*
 - 1003 *totaal in voltijdse equivalenten*
- Werknemers ingeschreven in het personeelsregister - aantal op de afsluitingsdatum van het boekjaar
 - 1051 *voltijds*
 - 1052 *deeltijds*
 - 1053 *totaal in voltijdse equivalenten*
 - 1203 *totaal in voltijdse equivalenten – mannen*
 - 1213 *totaal in voltijdse equivalenten – vrouwen*
 - 1343 *totaal in voltijdse equivalenten – bedienden*
 - 1323 *totaal in voltijdse equivalenten – arbeiders*
- Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen
 - 1501 *uitzendkrachten - gemiddeld aantal (*)*
 - 1502 *ter beschikking van de onderneming gestelde personen - gemiddeld aantal (*)*
- Personeelsverloop tijdens het boekjaar – ingetreden
 - 2053 *aantal werknemers tijdens het boekjaar in het personeelsregister ingeschreven, in voltijdse equivalenten*
 - 2103 *idem, met een overeenkomst voor onbepaalde tijd (*)*
 - 2203 *idem, mannen - lager onderwijs (*)*
 - 2213 *idem, mannen - secundair onderwijs (*)*
 - 2223 *idem, mannen - hoger niet-universitair onderwijs (*)*
 - 2233 *idem, mannen - universitair onderwijs (*)*
 - 2303 *idem, vrouwen - lager onderwijs (*)*
 - 2313 *idem, vrouwen - secundair onderwijs (*)*
 - 2323 *idem, vrouwen - hoger niet-universitair onderwijs (*)*
 - 2333 *idem, vrouwen - universitair onderwijs (*)*
- Personeelsverloop tijdens het boekjaar – uitgetreden
 - 3053 *aantal in het personeelsregister ingeschreven werknemers van wie de arbeidsovereenkomst tijdens het boekjaar een einde nam, in voltijdse equivalenten*
 - 3103 *idem, met een overeenkomst voor onbepaalde tijd (*)*

De met een * aangeduide rubrieken komen niet voor in de sociale balansen van ondernemingen met een verkort jaarrekeningenschema.

2.4.5 FINANCIËEL-ECONOMISCHE RATIO'S

De economische en financiële toestand van een onderneming wordt meestal beoordeeld aan de hand van een aantal financiële ratio's die bepaalde rubrieken uit de balans en de resultatenrekening onderling relateren en aldus een zicht geven op haar gezondheid. Ratio-analyse maakt het mogelijk bedrijven of bedrijfstakken onderling en in de tijd met elkaar te vergelijken. Ze neemt een cruciale plaats in bij de kredietanalyse of bij het nemen van een investeringsbeslissing.

Op basis van de jaarrekeninggegevens worden de volgende ratio's berekend :

- **nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting** : rubriek 70/67 (winst van het boekjaar) of 67/70 (verlies van het boekjaar) gedeeld door rubriek 10/15 (eigen vermogen).
- **liquiditeit in ruime zin** : de som van de rubrieken 3 (voorraden en bestellingen in uitvoering), 40/41 (vorderingen op ten hoogste één jaar), 50/53 (geldbeleggingen), 54/58 (liquide middelen) en 490/1 (overlopende rekeningen van het actief), gedeeld door de som van de rubrieken 42/48 (schulden op ten hoogste één jaar) en 492/3 (overlopende rekeningen van het passief).
- **solvabiliteit** : rubriek 10/15 (eigen vermogen) gedeeld door rubriek 10/49 (totaal der passiva).

De nettorendabiliteit van het eigen vermogen na belasting geeft het verband weer tussen het ondernemingsresultaat en het ingezette eigen vermogen en is als dusdanig een indicatie van de opbrengst van de ingezette middelen.

Het nettoresultaat dat de onderneming boekt na de betaling van alle bedrijfs-, financiële en uitzonderlijke kosten en belastingen is in

principe ter beschikking van de aandeelhouders of de vennoten. Het nettoresultaat van het boekjaar wordt vergeleken met het eigen vermogen. Indien de ratio's individueel vergeleken worden, moet het eigen vermogen positief zijn. De berekening van deze ratio heeft in het tegengestelde geval geen zin: voor een onderneming die bovendien een negatief nettoresultaat zou hebben, zou immers tot een positief rendement besloten worden. Bij een globalisatie per sector wordt hiermee echter geen rekening gehouden en worden alle ondernemingen in beschouwing genomen.

De liquiditeitsratio en de solvabiliteitsratio hebben betrekking op de financiële structuur van een onderneming.

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de onderneming haar schulden op korte termijn kan voldoen en is een belangrijke indicator van haar kredietwaardigheid. De liquiditeitsratio laat toe na te gaan in welke mate een onderneming haar verplichtingen op korte termijn kan nakomen door middel van haar beschikbare en gemakkelijk te realiseren activa. De liquiditeit in ruime zin geeft een eerste evaluatie van de liquiditeitsgraad van de onderneming door het totaal van de realiseerbare en beschikbare activa te vergelijken met de schulden op korte termijn. Hoe hoger de waarde van deze ratio, hoe meer activa aanwezig zijn die op korte termijn kunnen worden omgezet om de verplichtingen op korte termijn na te komen.

De solvabiliteit geeft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen weer en meet in essentie de financiële onafhankelijkheid van een onderneming. Hoe groter de ratio, hoe minder de onderneming afhankelijk is van door derden verstrekte middelen.

Vermits de gekende verdeelsleutels voor de toegevoegde waarde of de loontrekkende werkgelegenheid m.b.t. de activiteiten in het

haveengebied niet zomaar kunnen worden toegepast op de hierboven vermelde rubrieken uit de jaarrekening hebben deze ratio's betrekking op de ondernemingen als geheel en niet enkel op het gedeelte van de havenverrichtingen. Voor ieder boekjaar worden dan ook twee tabellen gegeven : één waarin alle bedrijven uit de studie zijn opgenomen, ongeacht het aandeel van de haven in hun cijfers, en één waarin enkel die bedrijven voorkomen waarvan minstens de helft van de toegevoegde waarde voor rekening komt van de bestudeerde haven (representatieve bedrijven).

2.4.6 BEDRIJFSGROOTTE¹¹

Ondernemingen kunnen worden onderscheiden op grond van hun omvang. Artikel 15 van het wetboek van vennootschappen bepaalt dat de ondernemingen een verkort schema van hun jaarrekeningen mogen indienen in plaats van een volledig, op voorwaarde dat zij niet meer dan een van de volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand : 50;
- jaaromzet ,exclusief btw : 6.250.000 euro;
- balanstotaal : 3.125.000 euro

behalve indien :

het gemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 eenheden bedraagt ;
de onderneming deel uitmaakt van een groep verbonden ondernemingen die, op geconsolideerde basis, één van de bovengenoemde criteria overschrijdt, of waarvan het jaargemiddelde van het personeelsbestand hoger is dan 100.

Aan de hand van het type van het neergelegde schema kan geen strikt onderscheid worden gemaakt tussen grote en kleine en middelgrote ondernemingen, en wel om de volgende redenen :

- een onderneming die op grond van het wetboek van vennootschappen "kleine onderneming" wordt genoemd, kan een verkort schema indienen, wat betekent dat ze ook een volledig schema mag neerleggen indien ze dat wenst ;
- een onderneming die de criteria niet heeft overschreden in het voorgaande boekjaar mag voor het lopende boekjaar een verkort schema indienen, zelfs al voldoet ze voor dit boekjaar niet aan de daartoe vereiste criteria ;
- een onderneming die in het voorgaande boekjaar de criteria heeft overschreden, mag voor het lopende boekjaar geen verkort schema hanteren, zelfs als ze voor dit boekjaar voldoet aan de daartoe vereiste criteria ;
- ten slotte moet een tot een groep verbonden ondernemingen behorende onderneming die, op geconsolideerde basis, de criteria inzake omvang overschrijdt, een volledig schema indienen, zelfs indien zij afzonderlijk niet boven die criteria uitkomt.

Het in deze studie toegepaste onderscheid naar grote en KMO's is gebaseerd op het type schema van neerlegging dat door de betrokken ondernemingen werd ingediend.

2.4.7 BIJDRAGE AAN DE OVERHEIDSINKOMSTEN

De bijdrage aan de Overheidsinkomsten (incl. lokale overheden) en de sociale zekerheid die door de activiteiten in de vier zeehavens gegenereerd worden, kan slechts bij benadering vastgesteld worden.

Deze schatting komt tot stand door de berekening van een aantal bestanddelen dat rechtstreeks uit de jaarrekeningen van de betrokken ondernemingen voortkomt.

Het gaat hierbij om de vennootschapsbelasting, personenbelasting en RSZ-bijdragen, de roerende voorheffing, het saldo

¹¹ Zie ook: "Economisch Tijdschrift", Nationale Bank van België, november 2002

van de verschuldigde BTW en de andere bedrijfskosten, die voor het overgrote deel bestaan uit diverse heffingen. Vermits de roerende voorheffing en de BTW niet voorkomen in de verkorte jaarrekeningschema's wordt voor deze laatste de verhouding toegepast tussen de roerende voorheffing en de uit te keren winst en tussen het BTW-saldo en de toegevoegde waarde, geldig voor de volledige schema's.

2.5 HAVENGEBONDEN ONDERWERPEN

Elke zeehaven heeft haar eigen structuur en heeft haar specifieke ruimtelijke kenmerken. Vandaar dat in de verschillende havenstudies bepaalde onderwerpen nader worden toegelicht.

2.5.1 HAVEN VAN ANTWERPEN

Het grootste deel van de activiteiten in de Antwerpse haven vindt plaats op de Rechterschelde-oever. Toch moet vastgesteld worden dat, onder andere door gebrek aan ruimte op Rechteroever, de activiteiten op Linkeroever jaar na jaar toenemen. Vandaar dat in het rapport van de haven van Antwerpen de globale cijfers verder uitgesplitst worden. Concreet wordt er een onderscheid gemaakt tussen de activiteiten uitgeoefend op Linkeroever, op Rechteroever binnen het havengebied en op Rechteroever buiten het eigenlijke havengebied (bv. scheepsagentuur of administratieve zetel gevestigd in de binnenstad).

De cijfers vermeld in deze studie vormen dan ook slechts een raming van de verdeling van de resultaten tussen Linker- en Rechteroever en dienen bijgevolg met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Om de opsplitsing zo goed mogelijk te benaderen werd het bestand ondernemingen opgesplitst over het havengebied Linkeroever,

havengebied Rechteroever en tenslotte die activiteiten die weliswaar havengebonden zijn, maar buiten het eigenlijke havengebied uitgeoefend worden (quasi volledig Rechteroever). Het havengebied Linkeroever omvat de gemeenten Beveren en Zwijndrecht.

Aan de bedrijven die activiteiten uitoefenen in meer dan één van deze gebieden werd een verdeelsleutel gevraagd. Indien deze niet beschikbaar was, werd voor de raming van de andere parameters uitgegaan van de loontrekkende werkgelegenheid, die in de meeste gevallen wel via andere bronnen kon bekomen worden. Hierbij dient opgemerkt dat de loontrekkende werkgelegenheid wel als maatstaf kan gebruikt worden voor de verdeling van de toegevoegde waarde. Voor de investeringen is dit minder evident. Daarnaast bevinden de administratieve centra van veel havenbedrijven zich in de Antwerpse binnenstad en rekenen veel bedrijven dit tot het havengebied Rechteroever. Hierdoor is het aandeel van dit Rechteroevergebied waarschijnlijk overschat.

2.5.2 HAVEN VAN BRUGGE- ZEEBRUGGE

Teneinde een meer verfijnd beeld te krijgen van de ontwikkeling in de havenzone van Brugge-Zeebrugge worden de grootheden 'toegevoegde waarde' en 'loontrekkende werkgelegenheid' afzonderlijk berekend voor enerzijds de havenzone van Brugge en anderzijds deze van Zeebrugge. De afbakening gebeurt op basis van het postnummer van de verschillende maatschappelijke en/of exploitatiezetels.

2.5.3 HAVEN VAN OOSTENDE

Doordat de prestaties van RMT (Regie voor Maritiem Transport) als gevolg van haar grootte zwaar doorwegen op alle beschouwde economische grootheden worden telkens resultaten vermeld voor de totale havenzone en voor de havenzone zonder rederijen. De RMT is echter gestopt

halfweg het jaar 1997 en niet meer opgenomen in de studie vanaf boekjaar 1998.

2.6 OPMERKINGEN

- Er wordt geen rekening gehouden met een aantal handelszaken en dienstverlenende bedrijven dat wel op het grondgebied van Antwerpen, Gent, Brugge-Zeebrugge of Oostende gevestigd is en deels ook voor de betrokken haven werkt (bv. banken en verzekeringen).
- Zelfstandigen en bepaalde personen-vennootschappen die niet onderworpen zijn aan de neerleggingsverplichtingen van jaarrekeningen worden niet opgenomen in het onderzoek.
- De jongste jaren doet zich hoe langer hoe meer het fenomeen voor dat bedrijven zich opsplitsen in diverse afzonderlijke vennootschappen, elk gericht op een specifieke activiteit (coördinatiecentrum, beheer van de bedrijfsgebouwen, holding, informatica, ...). In zoverre het activiteiten betreft die ook vroeger als havengebonden werden weerhouden, worden deze nieuwe vennootschappen ook in de studie opgenomen.
- In het rapport worden geregeld vergelijkingen gemaakt met de nationale economie. In voorkomende gevallen worden de bekomen resultaten uit de havenstudie vergeleken met de cijfers van de nationale economie gepubliceerd in het Economisch Tijdschrift van de Nationale Bank van België, gepubliceerd door het Instituut voor de Nationale Rekeningen of volgens de globalisaties van de Balanscentrale voor alle neergelegde jaarrekeningen.

De evolutie van de toegevoegde waarde op nationaal vlak werd berekend op basis van de toegevoegde waarde

voortgebracht door het geheel van de niet-financiële vennootschappen (S.11), beschikbaar volgens de nationale rekeningen¹². Hierbij werd bijgeteld de toegevoegde waarde gecreëerd door de Openbare besturen (rubriek 75A3), Defensie (rubriek 75B3) en de Verplichte sociale verzekering (rubriek 75C3).

De evolutie van de loontrekkende werkgelegenheid op nationaal vlak werd berekend op basis van de gegevens beschikbaar volgens de nationale rekeningen. Van het totaal aantal werkzame personen werden echter enkele bedrijfstakken afgetrokken teneinde de vergelijkbaarheid tussen de evolutie in de haven en die op nationaal vlak zo optimaal mogelijk te houden. Zo werden de financiële instellingen, het onderwijs en de particuliere huishoudens met werknemers niet in beschouwing genomen.

Tevens dient vermeld dat het hierbij gaat om nominale aantallen (aantal werkzame personen) zonder correctie voor deeltijdse arbeid. In de studie worden deze nationale gegevens dan ook vergeleken met de som van de rubrieken 9086 en 9096 uit de jaarrekening (zie ook 2.4.2).

De nationale evolutie van de investeringen werd berekend aan de hand van de gegevens volgens de nationale rekeningen. Hiervoor werd geopteerd voor het saldo van de aan- en verkopen van materiële vaste activa (rubriek P.511) voortgebracht door de niet-financiële vennootschappen (S.11). Ook de investeringen voortgebracht door de overheid werden mee in beschouwing genomen (S.13).

¹² Bron: INR, nationale rekeningen, gedetailleerde rekeningen en tabellen 2001, oktober 2002

- Voor de omrekening in constante prijzen werden deflatoren berekend op gedetailleerd niveau, d.w.z. op bedrijfstakniveau. Voor elke sector uit de havenstudie werden de overeenstemmende bedrijfstakken uit de nationale rekeningen geselecteerd en, waar nodig, geaggregeerd.

Voor elke bedrijfstak op nationaal vlak werd de evolutie van de lopende prijzen vergeleken met die van de constante prijzen. De verhouding tussen beide werd gebruikt als sectorale deflator en toegepast op de bekomen resultaten uit de havenstudie. Belangrijk blijft echter dat de evoluties in constante prijzen eerder gezien moeten worden als tendenzen dan wel als exacte toe- of afnamen.

- Vanaf het boekjaar 2000 werden de studies voor de verschillende zeehavens verder geuniformiseerd. Hierdoor kwam er een herschikking van sectoren tot stand. Bij de diensten verdween de sector "In- en uitvoerbedrijven". De activiteiten van de bedrijven die tot en met het boekjaar 1999 in deze sector werden ingedeeld waren zodanig gewijzigd zodat het merendeel van deze ondernemingen opgenomen kon worden bij de "Goederenbehandelaars". De overige bedrijven werden naargelang hun activiteit toegedeeld bij de andere dienstensectoren.

Ook bij de industrie werd de onderlinge vergelijkbaarheid tussen de verschillende havens verbeterd. Elk rapport bevat nu dezelfde sectoren, met uitzondering van enkele die specifiek verbonden zijn aan een welbepaalde haven (cf. visserij, voedingsnijverheid en zeemacht).

Al deze wijzigingen werden consequent naar het verleden toegepast.

